ا هد اء

خپلې کورنۍ ته !

چې دهجرت اوجهاد په کلونوکې يې دافغانستان دنور ولس په شان زياتې ستونزې ګاللي اوقرباني يې ورکړې ده.

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

د کتاب ځا نګړنې:

د کتاب نوم: دواقعیتونو په بهیر کې

لیکوال: شاه محمود میاخیل

کمپوز : مجیب الرحمان لحاظ

چاپ کال :۱۳۸۶ هـ — ۲۰۰۷ م

چاپ ځای : پیر پرینټینګ پریس
ټیلیفون : 0093(0)799739080
Email- pirprinting_kabul@yahoo.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دا خاطرې

د۱۳۵۸ کال پسرلی دنوروکلونو په شان له ګلونو او بارانونو سره پیل شوی ؤ او دهیواد خلکودپخوا په شان آرام ژوند درلود اودبشپړ امنیت په غیږ کې یې خپل کارونه پرمخ بیول خو یو ناڅاپه ددې کال دغوایې داوومې نیټې په سهار کې دتوپونو اوټانکونو ددرنو ګولیو دړلیو اوریدل په عسکري قشلو کې پیل شول وروورویې دارګ لمنه ونیوه او دوحشت لاسونو دراډیو افغانستان پرکومې منګولې خښې کړې ، ددولت ارتباطات قطع شول او دپردو پر ملاتړاومرستو ولاړې کمونیستي کودتاه د خپل تسلط ساحه ورور پراخوله . تر غرمې وروسته ناپیژندلې الوتکې چې په ډیر مهارت یې الوتنې کولې دکابل په فضا کې راپیدا شوې ،دکابل دهوایي ډګرپه الوت کرښې ،ارګ اونورو ځایونو یې دبمونو تندرونه راوغورزول اودآزاد اوآرام افغانستان ځمکه او فضا یې دوحشت او ویر په غیږه کې راونغښتله .
له همدې ورځې نه دافغان ملت دویر او دافغانستان دبدبختۍ ورځې پیل شوې ، په عسکري اوملکي ادارو کې دمسلمانو او هیواد پالو افغانانو نیول ،ځورول، بندیانول او وژل پیل شول او دکورونو او فکرونو په لټولو او پلټلو یې لاس پورې کړ . خلك یې په زور دخپل له پردوسره تړلي الحادي ګوند غړیتوب ته وربلل او یایې زندانونو ته اچول.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دافغان مسلمان ،هيوادپال اوقهرمان ملت چې دتاريخ په اوږدوکې يې غلامي نه وه منلې دنوې سرې غلامۍ په وړاندې هم راولاړشو، ،دکمونيستي دولت وحشت دقهرمان ملت قهر اونفرت راوپاروه او په تش لاس يې مقابله او پاڅون پيل کړ ، کمونيستانو غوښتل چې دوحشيانه بريدونو او بمباريو په وسيله دملت دقيام مخه ونيسي او دشوروي دغلامۍ غړوندی يې په غاړه کې واچوي خو دې وحشيانه عمل قيام ته نور هم قوام ورکړ او دپاڅون لمن ټول هيواد ته خوره شوه .په زرګونو کسان په خپلو کليو او کو رونو کې شهيدان او ورسره په لس ګونو زره کسان دمهاجرت په کاروانونو کې دايران او پاکستان په لوري روان شو ل. په دې دوران کې دکمونيستي وحشت دسوځونکي اور لنبې دهيواد ګوټ ګوټ ته خورې شوې او هرڅوك بيل بيل په کې وسوځيدل :

فلکه ستا له لاسه ده وژړل ما وژړل
هغه او دغه خپل،پردي دوست او اشنا وژړل
دغم لپاره يې هم يوځای سره پرينښودو
هرچا جلا،جلا،جلا،جلا ،جلا وژړل

په دې ترتيب ددې وحشت پيښو دهرچا لپاره بيله بيله بڼه درلوده اوپه هر افغان دظلم بيلې بيلې څپې تيرې شوې ،له يوې خوا دکمونيزم وحشت، له بله پلوه دولس قهرماني او له بله اړخه په هيواد کې دننه او دهجرت په بستر کې دافغانانو ستونځې ددې غم لړلې تاريخ بيلابيل څپرکي دي ،خصوصاً په هر چا تير شوي حالات دوير بيلابيل داستانونه دي چې په دې تاريخ کې بايد دعبرت او دراتلونکو نسلونو دخبرتيا لپاره درج شي او وليکل شي .

ښاغلي شاه محمود مياخيل چې ددې حالاتو له بيلو بيلو ميچنو راوتلی ، په هيواد کې دننه يې هم دوحشت صحنې له نژدې ليدلي ،له هيواده بهر يې هم ددوست ډوله دښمنانو دسيسې او طوطيې او هم يې دخودخواه

(c) ketabton.com: The Digital Library

جاه طلبه او دنورو په امکاناتو ولاړو رهبرانو سیالۍ اونفاقونه لیدلي او هم یې دمظلومو مهاجرو دګرمیو او لوږونه دمړو شویو ماشومانو اولویانو زړه بوګنونکي خبرونه او پیښې اوریدلي اولیدلي دي نو داټول یې په خپل دې اثر کې په ځانګړي بصیرت اوپه ژمنتیا ولاړ امانت راغونډ کړي او دخپلو ترخو خاطرو داټولګه یې ترې جوړه کړې ده چې هم دتاریخ لیکونکو له پاره ښه او باوري معلومات لري اوهم دداستان کښونکو له پاره جالبې سوژې او مواد .

ما چې کله ددې خاطرو په لوستلو پیل وکړ ، داسې یې ورجلب کړم چې خپل ځان مې پکې وموند ځکه ما هم په هیواد کې ډیر څه لیدلي وو اودمهاجرت په هماغو لارو تللی وم چې له وردګو تر میران شاه پورې مې اووه ورځې پلی سفر کړی ؤ او بیا په پیښور کې دبې احساسه رهبرانو دکړو وړو شاهد وم اوخصوصاً دهغو هیوادپالو اوروشنفکرو افغانانو مظلومانه شها دت ځورولی وم چې ښاغلي میاخیل صاحب دخپلو خاطراتو په پاڼ کې په لنډیز یاد کړي دي .

زما له نظره دمحترم میاخیل صاحب داخاطرات هغه باوري سندونه اولاسوندونه دي چې زمونږد جها د له پندونو اوعبرتونو ډك تاریخ به په ډاډ تکیه پرې کوي او زمونږ راتلونکي نسلونه به یې په مینه مینه لولي او پند به ترې اخلي .

زه یو ځل بیا خپل حساس او دراك وروږښاغلي شاه محمود میاخیل صاحب ته ددې ګټور اثر دلیکلو مبارکي ورکوم او چاپول ،لوستل او په کتابتونونو کې ساتل یې ضروري او اړین بولم !

په درنښت

حبیب الله رفیع

دافغانستان دعلومو اکاډیمۍ مشاور

۱۸\۱\۱۳۸۵

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریزه

د۱۹۸۲ م کال نه راپدې خواما داهڅه کړې چې دژوند ورځنۍ پېښې او په سترګو لیدلي حالات د یادښتونو په توګه ولیکم . دامې ارزو وه چې که دخدای (ج) رضا وه یوه ورځ به دغه یاد ښتونه یوځای کوم اودرنو لوستونکو ته به یې دتاریخي واقیعتونو په توګه وړاندې کوم .

داکتاب مې د ۱۹۹۲ م کال دمی میاشتې په دریيمه نېټه پیل کړی و خو دژوند دستونزو اوکاري مصروفیتونو له امله یې زیات وخت ونیو خوبیا هم دلوی الله پاك د دربارنه راضي یم چې ماته دافرصت اوس په لاس راغی چې دخپلو یاد ښتونویوه بېلګه درنو لوستونکو ته وړاندې کړم .

البته دتېروڅه دپاسه دوه نیمو لسیزو په اوږدو کې درنو لیکوالانو دافغانستان دپېښو په هکله ډېرې مقالې او لیکنې کړي چې هر یوه یې په خپل ځای دقدر وړ دي، اما ما دا ضروري وګڼله چې دجهاد خاطرې دمومندو لښکر او دخاص کونړ په ولسوالۍ کې دجهاد پیل په هکله د خپلو سترګو لیدلې پېښې ولیکم او دا به هم په خپل وار د افغانانو دتېرو دوه نیمو لسیزو دناورین یوه بېلګه وي . که څه هم زه لیکوال او ادیب نه یم خوهڅه مې کړې چې زما لیکنې عام فهمه وي او په اصطلاح په خپله کلیواله ژبه مې لیکلي دي. که زما په لیکنو کې څه ادبي انشائي او یا املائي غلطي وي، هیله کوم چې درانه لوستونکي به مې وبښي.

ددې کتاب په چاپ کې دګران وررور مجیب الرحمان لحاظ څخه مننه کوم چې په خپلو هنرمندو ګوتو یې زما لیکنو ته کتابي بڼه ورکړه.د ښاغلي پیکار صیب دې هم کور ودان وي چې دکتاب په ډیزاین او صحافت کې یې زیات کوښښ کړی او زما غلطۍ یې اصلاح کړي دي.

په مینه اودرنښت

شاه محمود میاخیل

کابل _ دقمبر فامیلي څلور لاری

۱۶\ اکتوبر\۲۰۰۶ م

(c) ketabton.com: The Digital Library

فهرست :

دا خاطرې :
الف
سریزه :
ج
لومړی څپرکی (دثور دکودتاه ننداره اوپیل) ۱

دویم څپرکی(دثورکودتا څخه وروسته لیدلې پیښې) ۱۲

دریيم څپرکی (دهجرت کولو نیت او تیاری)
۲۲
څلورم څپرکی (په خاص کونړ کې دجهاد پیل) ۳۸

پنځم څپرکی (**په خاص کونړ کې زمونږ د هجرت او جهاد د پیل لومړۍ مرحله**)
۴۵

شپږم څپرکی (دمومندو لښکر)
۶۷

اووم څپرکی (په خاص کونړ کې د جهاد دویمه مرحله ۸۰

(c) ketabton.com: The Digital Library

اتم څپرکی (**د برچنچن څخه پېښور ته هجرت)** ۱۰۷

نهم څپرکی (په پېښور کې دتنظیمونو جوړېدل)
۲۴

لسم څپرکی (خاص کونړ ته د روسانو له راتګ نه وروسته
د جهاد لپاره تګ
۱۴۱

یولسم څپرکی (د وحدت المسلیمن ګوندونو جوړېدل ۱۵۶

دولسم څپرکی (د کچه ګړی په کمپ کې ژوند)
۱۶۳

(c) ketabton.com: The Digital Library

لومړی څپرکی

دثور د کودتا نندارہ اوپیل :

د ۱۳۵۷ لمریز کال په اوومه نېټه دخلق ګوند ، د نور محمد تره کي په مشرۍ دیوې خونړۍ کودتاه په ترځ کې دسردار محمد داود خان رژیم نسکور کړ، زه په هغه وخت کې شل کلن او دکابل پوهنتون دکرهنې دپوهنځي د دویم کال محصل وم .

دثور په دریېمه نېټه دپرچم ګوند یوتن ، میر اکبر خیبر چې ووژل شونود هغه مړی یې دکابل پوهنتون دطب پوهنځی دعدلي طب څانګې ته راوړی و ، د سې شنبې په ورځ چې دثور څلورمه نېټه وه ،سهار وختي له مرکزي لیلیې نه دکرهنې پوهنځي په لوري خپلو درسونو ته روان وم چې زما دکوټې یوتن ملګري عبدالحمید چې دکامې دولسوالۍ اودخلق ګوند غړی و ،په مخه راغی ،له علیك سلیك نه وروسته یې وویل چې خیبر صیب چاوژلی دی .

څرنګه چې ما په کوم سیاسي ګوند کې غړیتوب نه درلود اونه خیبر په ملي سطحه کوم مشهور سړی و نو ماېې هېڅ پروا ونه کړه او د درس لپاره ټولګي ته لاړم .پوهنځي ته چې ننوتم نو یوشمېر هم صنفیانومې چې خلقیان و راته وویل چې دخیبرجنازه ده ، دېرخلك به له ښارونواو اطرافونو نه ورته راشي ،راځئ !چې مونږهم ورشو .

تر دغه وخته مادپوهنتون په دوره کې کومه غونډه یاجلسه نه وه لیدلې حال داچې د داود خان د راتګ نه دمخه پوهنتون دسیاسي فعالیتونو خورا فعال مرکز و خو د داود خان په وخت کې په ټولوسیاسي فعالیتونو بندیزونه لږول شوي وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ؤ چې فکر مې وکړ چې ښه ده باید سړی هرڅه دنږدې نه وګوري اوجنازې ته لاړشم .

کله چې مکروریانوته ولاړم ، چېرته چې دخیبر د جنازې ترتیب نیول شوی و ، هلته دخیبر د کور مخې ته په زرګونوکسان راټول شوي وو ، زما په یاد دي چې کریم میثاق چې دخلق ګوند غړی و او وروسته د ترکي په کابینه کې دمالیې وزیر شو ، دمکروریانو دیوه کور برنډې ته ورپورته شو او ډېره لنډه بیانیه یې ورکړه ، ورپسې بارق شفیعي چې دپرچم ډلې څخه و، خبرې وکړې او وې ویل چې جنازه نن معطله شوه . سباته یعنې دچهارشنبې په ورځ به دشهداء صالحین په هدېره کې خاوروته سپارل کېږي ځکه چې داطرافونه زمونږ ملګري نه دي را رسېدلي . دبارق شفیعي له خبرو څخه وروسته زیاد تره راغلي کسان خواره واره شول او زه هم دپوهنتون په لوري خپلې لیلیې ته وخوځېدم . دشپې له خوا دپوهنتون په لیلیوکې خلقیانو اوپرچمیانوفعالیت کاوه چې سباته باید زیات کسان په جنازه کې برخه واخلي .

دچهارشنبې په ورځ دهر پوهنځي مخې ته ډله ډله محصیلین ولاړ وو او هغه محصیلین چې دخلق یا د پرچم دګوندونو غړي نه وو ، دې ته هڅول کېدل چې په جنازه کې برخه واخلي . دخلقیانواوپرچمیانو دفعالیت په نتیجه کې زیات محصیلین جنازې ته ولاړل.

دوی غوښتل چې دخیبر د وژل کېدو نه سیاسي ګټه واخلي او دفوځي کودتا لپاره زمینه برابره کړي . همدا سبب وو چې دخیبر جنازه یې دوه ورځې معطله کړه ، حتیٰ ځینې کسان په دې نظر وو چې دخیبر د وژل کېدو توطیئه هم روسانو جوړه کړې وه چې د داود خان دحکومت اود خلق اوپرچم ترمنځ اړیکې خرابې کړي .

ما د لومړي ځل لپاره دخلق اوپرچم د ګوندونو مشران ، چې دزیاتو نومونه مې له مخکې څخه نه پېژندل ،له نژدې نه ولیدل.دخیبر جنازه

(c) ketabton.com: The Digital Library

مکروریانو نه واخیستل شوه . په زرګونو کسان په جنازې پسې روان وو . په ډېرنظم او ارامۍ سره دامریکا دسفارت او ارګ ترمخه په داسې حال کې چې دامریکاپرضدیې شعارونه ورکول ، تېره شوله او ګڼونکونکي بلاخره له یوه اوږده مارش (لار یون) نه وروسته د شهداء صالحین هدیرې ته ورسېدل ، هلته چې جنازه خاوروته وسپارل شوه ، نودخلق دګوند مشر نورمحمد تره کی ، دپرچم دګوند مشر ببرك کارمل ، سلیمان لایق ، بارق شفیعي او دستګیرپنجشیري خبرې وکړې .

دخلق اوپرچم ډلو دروسانو د دباؤ او فشار په اساس ، د نورمحمد تره کي ترمشرۍ لاندې په ۱۳۵۶ لمریز کې ائتلاف کړی وو .حفیظ الله امین چې له اوردو سره یې زیات ارتباط درلود، پخپله دخیبر په جنازه کې ګډون نه ؤ کړی ، زه فکر کوم چې د دې علت به همدا وو چې دکودتاه لپاره یې تیاری نیوه.

دتره کي له خبرو نه مې یوه خبره په یاد ده . نوموړي د سردار محمد داود خان رژیم ته په ډاګه ګواښ وکړ او وې ویل : ((ددغه وینو بدل به په وینو اخیستل کیږي)) له ماسره سم دستي دا اندیښنه پیدا شوه چې دغه خلك (خلقیان) لکه چې روسانو په شاتپولي دي چې کودتاه وکړي او دمحمد داود خان رژیم رانسکور کړي ، ځکه د محمد داود خان غوندې مستبد واکدار ته په ډاګه اخطار ور کولو بله معنیٰ نه درلوده . وروستیو پیښو داثابته کړه چې د داودخان رژیم هم دظاهرخان د رژیم په څېر ویده او بې خبره وو، ځکه دغه ګواښ یې ډېر جدي ونه ګاڼه او یوائې دیو څوکسانو په بندي کولو یې اکتفا وکړه .

دشپې له پلوه مو دکابل رادیو څخه واورېده چې :نورمحمدتره کی ، ببرك کارمل او د خلق اوپرچم د ګوندونو یوشمېر غړي دامنیتي قواؤ له خوا نیول شوي دي . د کابل پوهنتون په لیلیه کې د دې خبر په اورېدلو سره خلکیان اوپرچمیان ډېرخپه اومایوسه شول ، یوشمېرمحصلین بې تفاوته

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو اويو شمېر محصلين چې دخلك او پرچم پر ضد يې په نورو سياسي ډلوکې برخه درلوده ښکاره خوښي کوله او حتی په ځينو کوټو(خونو) کې د محصيلينو ترمنځ اخ و ډب هم وشوو.

زه په همدغه ورځ ماښام ،يعنې دثور په شپږمه نېټه دارالامان سره نژدې ، قلعهٔ بختيارته دخپل ساندهو (باجه) جګتورن عبدالغفور کره چې د ريشخورو دفرقې دمدافع هوائي په غونډکې صيب مَنصب و، ورغلم چې اوښی مې انجنيرمحمدنعيم چې تازه دخاص کونړ نه راغلی ؤ وګورم .

انجينيرمحمدنعيم په دغه وخت کې دشين ډنډ په هوائي ډګرکې دمخابرې انجينير ؤ او د رخصتي لپاره کونړ ته تللی و .

جګتورن عبدالغفور اندېښمن ښکاره کېده او ماته داپته نه وه چې دی هم دخلك ګوند غړی دی ،د ماښام په ډوډۍ ناست وو چې دکور ور چا وټکاوه . نفرخدمت چې دروازې ته ورغی نو بېرته يې ژر احوال راوړ او جګتورن عبدالغفور ته يې وويل چې جګتورن انځرګل تا غواړي نوموړی چې دشينوارو دسيمې اوسېدونکی او خلکی و ، دثور دکودتاه نه وروسته په دفاع وزارت کې د توپچي قواؤ دعمومي قوماندان په حيث د ډګرجنرالۍ په څوکۍ مقرر شو انځر ګل او عبدالغفور پوره وخت له دروازې نه بهر په پټو خبرو تېر کړ . ډوډۍ مخ په خلاصېدو وه چې عبدالغفور را ننوت . موږ ترې پوښتنه وکړه چې انځرګل څه شو ، هغه وويل چې د انځرګل څوك مريض و او څه پيسې يې په کار وې نو بېرته په عاجله توګه لاړ . ماته وروسته پته ولږېده چې په دغه شپه جګتورن انځرګل ، جګتورن عبدالغفور ته دکودتاه په کولوکې د دندې ورسپارلو خبر راوړی ؤ .

زه دپنجشنبې په ورځ چې د ثور اوومه نېټه وه ، سهار وختي پوهنتون ته دخپلو درسونو په لوري وخوځېدم اومحمد نعيم سره مې چې شين ډنډته روان وو ، وعده کېښوده چې ماسپښين په يوه بجه به دپل باغ عمومي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

سره نژدې په ارین هوټل کې ګورو، دکورنه د وتلو په وخت کې عبدالغفور راته وویل که نن ماښام کورته راشې نوښه به وي ځکه چې زه نن شپه په فرقه کې نوکري یم او په کورکې څوك نشته دي، ماورته ښه وکړه اوتربېنه لاړم .

له وعدې سره سم په دولس نیموبجو پل باغ عمومي ته لاړم ، ارین هوټل ته پاو کم یوه بجه ورسېدم ، په همدې وخت کې محمد نعیم هم راغی یوه شیبه په هوټل کې کېناستو ،هغه راته وویل چې راځه میوند جادې ته به لاړ شوو اوهلته به دکوم ترانسپورت نه دشین ډنډ لپاره دتلو ټکټ واخلم .

څنګه چې دهوټل نه راووتو دکابل دښار هوا اوفضا راته بل رنګ ښکاره شوله ، دوه جینکۍ مو ولېدلې چې په تلوار د مطبوعاتو د وزارت لخواد پل باغ عمومي په لوري دبسونو تم ځای ته رواني وې او سخت یې ژړل . په همدغه شیبه زمونږ ترغوږونو هم د ماشیندارو دډزونو اواز راورسېد ، کله چې مونږ دبسونو تم ځای ته ورسېدو چې میوند جادې ته په بس کې لاړ شو ، بسونه نه وو ، هماغه و چې دواړه دکابل دسیندنه دعائشه دراني دښوونځي په لور پورې وتلو او دهغه ځای نه ترمیوندجادې پورې پلي لاړو . دملګرو ټرانسپورت دفتر ته لاړو چې شین ډنډ ته دبسونو دتګ نه ځانونه خبرکړو . دټرانسپورت مؤظف مامور وویل چې یوساعت دمخه زمونږ یوبس دلارې نه فوځي قواوو راګرځولی او وضع خرابه ده ، معلومه نه ده چې څه قصه ده . تاسې دوه درې ساعته وروسته پوښتنه وکړئ ، په همدې شیبه مو یو فوځي ټانك (زهریدار) دمیوند په جاده کې ولید چې په ډېره چټکۍ سره د حضوري چمن په لوري روان و ، محمد نعیم راته وویل چې داسې ښکاري کودتاه روانه ده ، بېرته دپل باغ عمومي په لوري وخوځېدو ګوندې داچې کوم بس پیداکړو او دارالامان ته لاړشو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمازدیگر درې نیمې بجې به وې چې مونږ پل باغ عمومي ته ورسېدو . په دغه شېبه د ډزو غږونه زیات شوي وو ، بسونه نه وو ، یوشمېر خلك د ارگ جنوبي خواکې لاهم دکابل هوټل ترمخه ډله ډله ولاړ و . مونږ هم دارگ سهیلي (جنوبي) خوا په لوري وخوځېدو چې ځان د احوال څخه خبر کړو ، کتل مو چې یوشمېر عسکرو د ارگ سهیلي دروازې او عمومي سرك ترمنځ په دواړو خواوو کې موضع گانې نیولي وې اوپه خپلو منځوکې دکارتوسو شاجرونه وېشي .

څرنگه چې داسې پېښې دکابل اوسېدونکوته عجیبه غوندې ښکارېدلې نو په سلگونو خلك د فوځیانو د ننداړې لپاره ولاړ وو .

اکثریت کسان نه پوهېدل چې څه خبره ده اوجریان په کومه خوا روان دی او دکودتاه په سرکې څوك دی . مونږ هم دکابل هوټل دروازې ته نژدې شوو ، له ورایه مو ولیدل چې دپښتونستان واټ او د کابل هوټل دروازې ترمنځ دپولیسو په موټروکې مړي پراته دي . وروسته معلومه شوه چې دپولیسو یوه قطعه (گروپ) دکورینو چارو دوزارت له خوا دکودتاه چیانو پرضد دغې سیمې ته لېږل شوې وو او له فوځیانوسره داخ وډب په پایله کې ووژل شو، په دغه وخت کې یوشمېر جنگي جیټ الوتکې راورسېدلې او په ارگ باندې دیوې دورې وهلو نه وروسته یې په بمباري پیل وکړ، محمد نعیم چې په هوایي قواوو کې دمخابرې انجینیر و ددغو الوتکو په لیدو یې راته وویل چې د دغه الوتکو پیلوټان دلومړي کلاس پیلوټان دي اوتازه دشوروي اتحاد نه راغلي دي او داسې ښکاري چې دکودتاه په سرکې خلکیان دي .

دغه شېبه چې تقریباً دمازدیگر څلوربجې کېدونکې وې ، دپښتونستان واټ له پلوه ، فوځیانو په ملکي خلکوباندې چې دسیل لپاره راټول شوي وو ، هوائي ډزې وکړې ترڅو دوی خواره شي ، مونږ سمدستي دزرنگار پارك په لوري وخوځېدو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دزرنګارپارك سره نژدې مو دخاص کونړ دولسوالۍ دچندراو دکلي لومړی بریدمن هدایت الله چې په (تك) مشهور و ولید هدایت الله په بالاحصارکې صیب منصب و او هم یې د داودخان په استخباراتوکې کار کاوه، خو په دغه وخت کې په شخصي جاموکې د بایسکل سره ولاړ وو او دحالاتو ننداره یې کوله . موږ هم دهغه سره دستړي مشي نه وروسته یوڅه شیبه ودرېدوو ،هغه سمدستي وویل ګورئ چې دا مرتجعین (دخلك دډیموکراتیك ګوندمشران) به ډېرژر په سزا ورسول شي . دکودتاه دبریالیتوب نه وروسته هدایت الله دخلکیانو له خوا ونیول شو او له هماغه وخته تراوسه پورې بې درکه دی .

څه دپاسه څلور بجې کېدونکې وې چې ډېر سخت باران پیل شو ، ماښام هم نژدې کېدونکی و او جګړه مخ په تودېدو وه نو موږ نیت وکړ چې له ښار نه باید ووځو او دعبد الغفور کورته باید لاړ شو ځکه چې ماورسره وعده کړې وه چې ماښام به زه کورته درشم .

موږ چې کله بېرته پل باغ عمومي ته ورسېدو ، دکوم موټر یاسروېس هېڅ پته نه لګېده او یوزیات شمېر خلك بسونو ته د انتظار په حال کې ولاړ وو . دلنډې شیبې نه وروسته یوملي بس چې (۳۰۲) یې ورته ویلې راغی .

د داودخان درژیم په اخرو کلونو کې نوي بېنز بسونه د المان د اتحادي جمهوریت څخه لېږدول شوي وو چې **۳۰۲** (سه صدوسه) یې ورته ویلې او دښاري بسونو په شکل د ملي بس ترانسپورت ریاست په جوکاټ کې چلېدل . په ډېرتکلیف مو په دغه ملي بس کې ځای پیداکړ . تصادفاً دغه بس د دارالامان په لور روان و ، په لاره کې د دهمزنګ سره یوشمېر فوځي ټانګونه دسرك په خوا اوشاکې ولاړ و چې دتوپونو خولې (میلونه) یې د دارلامان په لوري سم کړي وو . دارالامان څلور لاري ته چې نژدې شولو ومو لیدل چې یوه لویه قوه د ریشخورو د فرقې نه را

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوځېدلې او دسرك په دواړو خواوو کې يې مورچې نيولې دي او دټانکونو دميلونو خوا يې د دهمزنګ په لوري وه ، دغه قوه دکودتاه چيانوپرضد راخوځېدلې وه او زمونږ بس ته يې اجازه ورنه کړه چې نور مخکې ولاړشي ، د بس نه راکوز شوو او دبختيار کلا په لوري پياده وخوځېدو .

دبختيار کلا سره نژدې په يوه غولي (ميدان) کې دکلي يوشمېر کسان راټول شوي وو او دجګړې نندارہ يې کوله او هم يې په حالاتو باندې تبصرې کولې ، مونږ هملته ودرېدو او په قواې مرکز کې مو دجګړې د ډزو اواز ته غوږ ونيوه ، جګړه شيبه په شيبه تودېدله چې بلاخره دماښام اووه (۷) بجې کېدونکې وې ، دکابل په ښارباندې د ماښام دتورتم څپې دظلم، وحشت او استبداد دڅپو سره يوځای مخ په خورېدو وې .ما اومحمد نعيم نيت وکړ چې ښه به داوي چې کورته لاړشوو او راديوګانو ته غوږ ونيسو چې څه خبره ده او حالات په کومه خو روان دي .

دجګتورن عبدالغفور کورته چې ورغلو سمدستي مو راديو را وخيستله او دکابل راديو څپې مو پيداکړې . دکابل راديو دعادي خپرونې پر ځای موزيك چالان وو ، له يوې شيبې موزيك نه وروسته نطاق وويل چې اوس به دافغانستان د اردو دمسلحو قطعاتو له خوا اعلاميه واورئ . ويل کيږي چې حفيظ الله امين په خپله په دې شيبه کې نطاقي کوله . اعلاميه د ډګروال عبد القادر او اسلم وطن جار له خوا ولوستل شوه ، دواړو وويل چې قدرت د اردو د يوې انقلابي شورا لاس ته ورغلی دی. ټول فوځي قطعات بايد د انقلابي شورا د اعلاميې سره سم خپل ملاتړ اعلان او دمخالفينوحرکت په هرځای کې چې وي شنډکړي .

تر دغه وخته ما نه د ډګروال عبدالقادر نوم اورېدلې و او نه د اسلم وطن جار. محمدنعيم چې دهوائي قواوو صيب منصب وو راته وويل چې ډګروال عبدالقادر دهوائي اومدافع هوائي قواوو مرستيال دی ، اصلاً

(c) ketabton.com: The Digital Library

دفراه ولایت دی او د داود خان په کودتاه کې یې هم مهم رول درلوده ، خو هغه هم اسلم جار نه پېژنده.

شپه مو تقریباً ټوله په ویښه تېره کړه. دنړۍ رادیوګانې مو دیو بل پسې اورېدلې ، ټوله شپه جګړه په پوره شدت سره د دارالامان په دوه لارې او دقوای مرکز په شا او خوا کې روانه وه ، ټوله شپه مو د درندو وسلو د ډزو اوازونه اورېدل چې همدې کې دسباؤن رڼا وختله ، دسهار د۹ بجو اودېرش دقیقو پورې د دارالامان په شاوخواکې سخته جګړه روانه وه . د بختیار کلا اکثریت خلك دکوټو سرونو ته ختلي وو او په دارالامان کې یې د جګړې ننداره کوله ،په دې وخت کې یو لویه الوتکه راغله ، محمدنعیم راته وویلې چې دا اکتشافي الوتکه ده او ددې نه وروسته کېدای شي چې ډېره سخته بمباري وشي ، هماغه و چې دلسو بجوپه شاوخواکې چې دڅور اتمه نېټه وه ، درې جنګي جیټ روسي الوتکې دیوبل پسې ګړندۍ را ورسېدې او د دارالامان په ماڼۍ (قصر) یې دوره ووهله او په دویم ځل یې اور غورځوونکي ګڼ شمېر بمونه د دارالامان په ماڼۍ باندې وغورځول ، د دارالامان د تاریخي ماڼۍ نه داور سرې لمبې پورته شوې ، لنډه شېبه وروسته دغم چوپه چوپتیا شوه او د ډزو اوازونه ورك شول .

د دغه بمبارۍ نه لږه شېبه وروسته ، دکابل رادیو سمدستي یوه اعلامیه خپره کړه او وې ویل چې سردارمحمدداود خان او سردار محمدنعیم دوه مستبد واکداران دخپلو شومو اهدافو لپاره تر اخرې سلګۍ پورې مقاومت وکړ خو دمرګ په سزا ورسېدل او د اردو قطعات په ټولو حالاتو باندې مطلق کنترول لري . ویل کېږي چې داود خان د دغې اعلامیې دخپرولونه وروسته هم ژوندی و او د ارګ په دننه برخه کې یې تر ماسپښینه پورې مقاومت کاوه ، څرنګه چې دکودتاه دپیل په لومړۍ شېبوکې دکابل رادیو دکودتاه چیانولاس ته ورغلی وه نو په خپله ګټه یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ترې سم تبليغات پيل کړل ترڅو د داودخان او دهغه د پلويانو فعاليت چا چې د مقاومت خيال يې درلوده شنډکړي . دشنبې په ورځ چې دثور نهمه نېټه وه دکابل راديوله لارې ټولو دولتي مامورينواو د کابل ښاريانو ته اعلاميه خپره شوه چې خپل کارونه په عادي توګه دمخکې په شان سرته ورسوي ، زه هم دکابل پوهنتون په لوري وخوځېدم . د دارالامان په څلور لاري کې مو يوشمېر ټانکونه ولېدل چې سوځول شوي و خو نور وضعه عادي وه . همدا شان د ارګ مخې ته هم يو شمېر ټانکونه سوځول شوي وو چې په کودتاه کې د وژل شوو کسانواثار په کې لېدل کېدل چې په ټانګونوکې ژوندي سوي وو ، دبعضې عسکرو اوصيب منصبانو د جامونښې دونو په څانګو کې نښتې وې ، د کابل پوهنتون وضعه هم ارامه ښکارېدله . نورمحمد تره کی د انقلابي شورا د مشر او د جمهور رئيس په توګه را څرګند شو ، دخلقيانولمړنۍ کابينه اعلان شوه . عام خلك چې دخلكيانو اصلي څېره ورته نه وه معلومه ،غلي او ارام ښکارېدل او د دې انتظار يې کاوه چې دوی څه کوي .يو شاعر وايي :

چې اصلي څېره دچا ښايي هرچاته
اقتدار دی اقتدار دی اقتدار دی

دويم څپرکی

دثورکودتاه څخه وروسته ليدلې پيښې :

دخلقيانو او پرچميانو اصلي څېره ورځ په ورځ خلکوته څرګندېدله دخلکيانو د رژيم دراتګ سره سم ټولې مهمې او حتی ډېرې عادي دندې او دولتي چوکۍ دخلك دګوند په غړو باندې بې له دې چې دچا اهليت

(c) ketabton.com: The Digital Library

او کفایت په نظرکې ونیول شي ووېشل شوې ، ډېر عادي کسان چې هېڅ اداري تجربه یې نه درلوده په لویو اومهمو عهدو وګمارل شول دبیلګې په توګه زمونږ دفاکولتې یو اسسټنټ یاسین محسني دپوهاند ډاکتر عبدالقهار ثمین پر ځای دکرهنې دپوهنځي رئیس شو .
خلکیانو به هره ورځ د افغانستان په ګوټ ګوټ کې غونډې کولې ، د عدالت او مساوات په نامه به یې تش په نامه شعارونه ورکول .
له دې نه خبر نه وو چې ایا دولت یا حکومت د دې وسه لري او که نه چې د دغه غونډو او لویو مارشونو مصارف پرې کړي ، دغه غونډې چې دوی ورته مارشونه ویل زیاتره په درسي مرکزونو او کارګري مؤسسو کې جوړېدې اوهر سړی به ورته په جبري توګه مجبور وو چې لاړ شي ، همدا علت و چې په داسې مرکزونو کې تعلیمي سطحه راټیټه شوه او دتولیدي دستګاوو په تولیداتو کې پوره کمښت راغی ، د بېلګې په توګه دکودتاه نه دمخه زمونږ یومضمون به تقریباً پنځه سوه مخه ویل کېده خو دکودتاه نه وروسته دمضامینو زده کړه پنځوس مخوته را ټیټه شوه .
د ثور دکودتاه په لومړۍ اوونۍ کې یو ورځ چې غالباً دسې شنبې ورځ او د ثور یولسمه نېټه وه مونږ دکرهنې پوهنځي دلیکچر په ټولګي کې ناست او د Micro Biology دمضمون ساعت ووچې یومسلح صیب منصب ټولګي ته راننوته او زمونږ استاد ، پوهندوی ډاکترعبدالرشید جلیلي یې دټولګي نه وویسته اوپه یوه روسي جیپ موټر کې چې د باندې ولاړ و یوړ . ټول محصلین چې په ټولګي کې حاضروو ډېر زیات خپه شول چې ګوندې زمونږ استاد ئې بندي کړ ، ماته هم پته نه وه چې جلیلي خلکی دی ځکه په هماغه کال ده ، تازه له روسیې څخه ډاکتري اخیستې وه او زمونږ استاد شوی وو ،نو زه هم ډېرزیات خپه شوم ، یو خو مو استاد و اوله بله پلوه زمونږ سیمه وال یعنې دکونړ دڅوکۍ ولسوالۍ و .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

په سبا ورځ دپوهنتون ټول محصلین او استادان راټول کړای شول او وویل شول چې دپوهنتون نوی رئیس مقرر شوی او دوی باید دهغه دهرکلي لپاره ورشي ، کتل مو چې جلیلي په تورموټر کې سپور و ، دباډي ګارډانوسره یوځای راغی او دپوهنتون دریاست څوکۍ یې اشغال کړه .
دوی کولی شول چې بې له دې چې مسلح عسکر یا صیب منصب ټولګي ته ولیږي او یواځې دټیلفون یا کوم مکتوب په واسطه جلیلي ته دپوهنتون دریاست څوکۍ وسپاري ځکه چې د نورمال حکومت تقرر او تبدیلېدل په دې شکل نه وي چې مسلح صیب منصب یوې تعلیمي ادارې ته ولیږي او منتخب شخص ته څوکۍ حواله کړي .
دخلکیانو دقدرت ته درسېدو له لومړۍ ورځې څخه دخلکو توهینول ،بندي کول او وژل پیل شول . ټول سپین ږیري ،مشران ،دولتي مامورین او حتیٰ ډېر عادي کسان چې دخلك دګوند غړي نه وو ،دخپل سرنوشت په هکله اندېښمن وو ، دکابل پوهنتون په داخل کې د محصیلینوپه نیولو پیل وشوه د ۱۳۵۷ د دویم تعلیمي سمستر په اخرکې یوه ورځ د فارمسي دپوهنځي د دویم ټولګي ټول محصیلین ونیول شول او دپوهنتون په جمنازیوم کې واچول شول ، اکثریت محصلین په یوه کمیس کې ټولګیوته تللي وو او دمني ډېره سخته یخني وه .هېڅا ته اجازه نه وه چې دوی ته کمپله یاګرمې جامې وروړي ، محب الله چې زما خوریی و هم د دغه محصلینو په ډله کې و ، ده راته کیسه کوله چې د دوی ګناه داوه چې دوی نه غوښتل چې د دوه مضمونونو امتحان په یوه ورځ ورکړي ، هماغه و چې له دویمې شپې وروسته د ژاندارم او پولیسو عمومي قومندان ، داودتړون راغی او ټولو محصلینو ته یې په ډاګه وویل چې زمونږ دکار ګري انقلاب په مقابل کې دپوهنتون دشل زره محصلینو ژوند هېڅ ارزښت نه لري . دټولو محصلینو نه یې لیکلي اسناد واخیستل چې که

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

چېرې دوی بیا داسې عمل وکړي نو سزا به یې بې له مرګه بل څه نه وي .

ورستیو کلونوکې په ثبوت ورسېدله چې دپوهنتون شل زره کسان نه بلکې د افغانستان پنځه لس میلونه نفوس هم خلکیانو اوپرچمیانو ته هېڅ ارزښت نه درلوده او په لکونو بې ګناه انسانان یې په ځانګړې او ډله ایزه توګه دهېواد په ګوټ ګوټ کې په ډېره بې رحمۍ سره ووژل چې ژوندي مثالونه یې د ۱۳۵۸ کال په پسرلي کې دکونړ ولایت مرکز چغه سرای ته نژدې دکرالي کلي دسلګونو انسانانو وژل دی چې نیم ژوبله یې په بېلدوزرونو باندې د خاورو لاندې کړل . د نوموړو کسانو مړي په دوه ځایونوکې دخاورو لاندې راټول شوي دي ،کله چې زه په **۱۹۸۹** م کې دکونړ مرکز چغه سرای ته وروسته له دې چې روسانو کونړ پرېښود ، ورغلم دمړو دغه غونډۍ مې په خپلو سترګو ولیدلې .
بل مثال یې د **۱۳۵۷** کال دحوت په **۲۴** مه نېټه دهرات دخلکو عمومي قیام وو چې په ډېره بې رحمۍ سره دخلکي رژیم له خوا وټکول شول چې دشهیدانو تعداد یې زرګونو کسانوته رسېده. خلکي رژیم به هره ورځ په سلګونو بې ګناه انسانان په یوه اوبله پلمه نیول او دهېواد په بېلابېلو سیموکې یې ورته د وژل کېدو قصاب خانې چې دوی به ورته پولګونونه ویل جوړ کړي وو ، هلته په ډېره بې رحمۍ سره له منځه وړل کېدل .
دثور دکودتاه نه وروسته د افغانستان د ټولو وګنو عادي ژوند ورځ په ورځ مخ په خرابېدو وو او هېچا په کور کې تر سبا ارامه خوب نه شو کولای او هرسړی اندېښمن و .
زه هم دخپل پلار په هکله ، سیدمحمود(حسرت) چې دتخار په ولایت کې د احصائیې مدیر و ، اندېښمن وم چې ګوندې هغه هم دزیاتره نوونورو مامورینو په شان ونه نیول شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د **۱۳۵۷** لمریز دجوزا په اخره کې یوه ورځ په لیلیه کې ناست وم چې د دروازې مؤظف نفر احوال راوړ چې بېرون دې څوك غواړي ، څنګه چې بېرون ووتلم ، کتل مې چې زما پلار او دتره زوی ارواښاد سیدعبدالقهارنیازمن[1] ولاړ دی . د دواړو په لیدو ډېر زیات خوشحاله شوم او دستړي مشي نه وروسته ، نیازمن صیب راته وویلې: ځه چې کورته لاړ شو اوهلته به خبرې وکړو . ماته پته نه وه چې دی هم دخپلې وظیفې نه په ډه ډه شوې او کابل ته دخپلې کورنۍ سره راغلی دی .
نیازمن صیب اوپلارمې راته دکندهار او تخارپه ولایتونو کې د نوي رژیم دچال چلند ، ظلم او استبداد په هکله چې دسیمې دمخورو او پخواني مامورینو سره شوې وې تفصیلي کیسې وکړې. دبیلګې په توګه پلارمې وویل چې عادي کاتب دتخار دمستوفي په ځای مقرر شو . دپخواني مستوفي تخلص رحمتي و کله چې دولایت مامورین دنوي مستوفي سره یو ځای په نوې کرسۍ باندې دکېناستولپاره ورغلل نو یو تن ورته پخوانی

---

[1] - اروا ښاد سید عبد القهارنیازمن زمادمشرتره اروا ښاد سید محمد د عثمان مشرزوی و چې دپغمان دشرعیاتو د دارالعلوم نه فارغ شوی او دخلکیانودراتګ په وخت کې دکندهار ولایت د اداري چاروعمومي مدیرو ، دکودتاه نه وروسته سمدستي دخپلې وظیفې نه په ډه ډه شو . د**۱۳۶۳** کال دجدي دمیاشتې په **۲۹** مه نېټه دکابل دکلا غیبي په سیمه کې په خپل کورکې دقلبي حملې له امله په حق ورسېد . (انالله وانا الیه راجعون) اروا ښاد نیازمن صیب زما خصوصي استاد هم و ، خو را حلیم ،جواد اومیلمه دوست انسان وچې دنوموړي مرګ زمونږ دکورنۍ لپاره یوه لویه ضایعه وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مستوفي معرفي کړ چې دا رحمتي صيب دی . نوي مستوفي ورته په ځواب کې وويل چې رحمتي نه دی بلکې لعنتي دی . د دې خبرې سره مونږ ټول مامورين هك پك شوو هېچا دځواب ورکولو جرئت نه درلوده ځکه سمدستي يې ژوند په خطر کې و . پلارمې وويل چې په تېرو دېرش کلونومامورېت کې ده داسې وضعه نه وه ليدلې چې ديو برطرف کړای شوي مامورسره دې وشي .

پلار مې وويل چې زه اوس کابل ته ديو سيمنار لپاره راغلی يم او بېرته دستنېدو سره خپل ژوند په خطر کې ګورم او له دندې څخه لرې کېدل خوحتمي دی . خلقيانوته مونږ او زمونږ کورنۍ هېڅ دقبول وړ نه دي اودخپلو دښمنانو په لومړي قطار کې يې شمېري ځکه چې مونږ دمياعلي صيب (رح) [۱] لمسي يوو او دروحاني کورنيو له منځه وړل دخلکيانو دپروګرامونو لومړی پړاو دی ځکه دوئ د دين اومذهب په خلاف دی . دوی ټول مسلمانان په عمومي توګه او مياء ،ملا.پير او سيد په خاصه توګه په لومړي مقام کې خپل دښمنان بولي ، مونږ بايد هجرت وکړو ځکه چې په افغانستان کې زمونږ ژوند سل په سلو کې په خطر کې دی ، په دغه وخت کې دکونړ ولايت دکامديش او پېچ په سيمو کې دحکومت په ضد مسلحانه قيام پيل شوی و او په کابل کې دا اوازې خپرېدې چې نن اوسبا کودتاه کېږي . دافغانستان په مختلفو سيموکې مسلحانه قيامونه مخ په پراخېدو وو . نو نيازمن صيب او پلار مې تصميم ونيو چې تر يوڅه وخته پورې بايد همدلته واوسېږو ترڅو دهجرت کولو لپاره تياری

۱–د مياعلي صيب (رح) زيارت دجلال اباد ښار په ختيځه سيمه کې دڅمرخېلوپه کلي کې موقعيت لري . نوموړی زيارت دافغانستان په مشرقي سيمه کې يوله مشهورو زيارتونو څخه دی چې هره ورځ ورته په لسګونوکسان د زيارت کولو لپاره ورځي ، د مياعلي صيب زيارت دلېونو په ښه کولو کې خاص شهرت لري چې له ډېرولرې ځايونو څخه ورته خلك لېوني راولي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

ونيسو ،کېدی شي چې دخلقيانو حکومت پرضد کودتاه وشي او له منځه لاړشي ، ځکه چې هجرت کول او دخپل ملك دپرېښنو دلو تصميم ديو نامعلوم سرنوشت په لوري څه اسانه کار نه و .

پلار مې دسيمنار نه وروسته تخار ته بېرته ستون شو خو د رسېدو سره سم دتخار څخه نيمروز ته تبديل کړی شوی و .پلار مې کيسه کوله چې په دفتر کې ناست وم چې غياث [۲] د باډي ګارډانو سره دفتر ته راننوت ، لومړی چې ما باډي ګارډان وليدل نو وار خطا شوم خو چې غياث مې وليد نو سمدستي يې دسترې مشي نه وروسته راته وويل چې کاکا راځه، تا نوي والي ته معرفي کړم چې څه درته ونه وايي ، نو ما ترې پوښتنه وکړه چې په څه وظيفه مقرر شوی يې. هغه وويل چې زه د مصؤنيت ملي عمومي مدير مقرر شوی يم اوپه ډاډه زړه کار کوه تر څو چې زه يم څوك درته څه نه شي ويلی ، د تخار نوی والي فضل الرحمان نومېده او پرچمی و ، دکار تجربه يې درلوده ځکه چې دفاکولتې نه خلاص شوی و او مخکې هم حاکم(ولسوال) په توګه دنده اجرا کړې وه .

پلار مې دغياث دمعرفي کېدو په وجه د نيول کېدوڅخه خلاص شو خو نيمروز ته تبديل کړ ی شو د **۱۳۵۷** لمريزکال دسرطان په مياشت کې نوموړي ولايت ته لاړو.

پلارمې راته دنيمروزدتګ نه مخکې وويل چې زه ژر بېرته راځم او تاسې بايد ځانونه تيارکړئ چې پاکستان ته هجرت وکړو . نوموړی داسد په

۲ _ غياث حقمل دسيد ا ګل زوی دخاص کونړ دولسوالی دکاويړ کلي اوسېدونکی و چې دخلکيانو د کودتاه نه مخکې دميدان په ولايت کې مامور و او وروسته دقطغن (بدخشان،تخار،کندوزاوبغلان) دمصؤنيت ملي چې وروسته يې ورته خاد وايه عمومي مديرمقرر شوی و ،دغياث پلار زما دپلار د وړکتوب ملګری او هم د ابتدائيه ښونځي کې ټولګيوال وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

میاشت کې دنیمروزنه ، دپخواني دفتر دکتابونو د تحویلولو په پلمه کابل ته راغی .
په هغه دوستانو او خپلوانوچې موپرې اعتبار و چې زمونږ راز نه افشاء کوي تماس ونیوه چې باید په ګډه هجرت وکړو ، په دغه وخت کې زما د مور له طرفه نیا چې دکونړ دمیرزمان خان لوروه ، وفات شوله اوپلار ته مې هم بهانه برابره شوله چې خاص کونړ ته لاړ شي او په جنازه کې برخه واخلي هلته هم دبعضې دوستانو او خپلوانو سره دهجرت او په خاص کونړ کې دجهاد دپیل کېدو په ارتباط سلامشوره وکړي .
له بله پلوه زماخسر مولوي غلام حضرت [۱] غوښتل چې سمدستي پاکستان ته هجرت وکړي نو پلار او خسر مې د تفاهم په نتیجه کې زما د واده دمراسمو دخلاصولو فیصله وکړه مخکې له دې چې پاکستان ته لاړشوو .هماغه وو چې د **۱۳۵۷** لمریز دعقرب په **۲۵** مه نېټه زما د واده مراسم په ډېر ساده شکل سرته ورسېدل .
معمولاً دکابل پوهنتون دجدي په اخره کې رخصت کیده خو په **۱۳۵۷** لمریز کې امتحانونه یوه میاشت رامخې ته شول او پوهنتون دقوس په اخر کې رخصت شو .
دخلقیانو رژیم پوهنتون ځکه یوه میاشت دمخه رخصت کړ چې دګوند غړي په اطرافونوکې دمحلي مامورینو سره د امنیت او هم دحکومت دپرله پسې فرمانونو په عملي کولو کې مرسته وکړي ځکه چې په اطرافونو کې دخلقیانو دحکومت پرضد تحریکونه مخ په پراخېدو و .
امتحانونه چې څنګه خلاص شول ، مخکې له دې چې نمرې اعلان شي دپوهنتون یوزیات شمېر محصلین چې دخلکیانو په فکر دوی به دررژیم پر

[۱] – مولوي غلام حضرت داروانښاد قاضي شېر حسن خان زوی او داروانښاد محمد معظم اخون زاده لمسی دی چې زما دعمه زوی او استاد هم دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ضد اطرافونو کې فعالیت وکړي ونیول . په نیول شووکسانو کې زموږ یو تن هم محمد طاهر دلالپورې ولسوالۍ چې تر نن پورې یې د ژوند هېڅ پته ونه لږېده شامل وو. ویل کېدل چې دنیول شوو محصلینو شمېر **۲۵۰** کسانوته رسېده او ټول په یوه شپه دپوهنتون په لیلیو کې ونیول شول . تصادفاً دغه شپه زه دنیازمن صیب کورته دخپل پلار دلیدو لپاره تللی وم . سباچې پوهنتون ته راغلم دمحصلینو دنیول کېدو نه خبرشوم ، بیا دلیلې په لوري ونه ګرځېدم اوبېرته دنیازمن صیب کورته لاړم او پلارمې دمحصلینو دنیول کېدو دجریان نه خبر کړ . پلارمې وویل څه چې جلال اباد ته لاړ شوو او هلته به دهجرت کولو په هکله تصمیم ونیسو ،دملنګ جان دا لاندې شعرراپه یاد شو چې دڅور له کودتاه څخه وروسته دحالاتو ښه تمثیل دی چې دخلك رژیم غړو په زوره خلك راپارول چې مهاجرت وکړي او جهاد ته یې د دوئ پر ضد زمینه مساعده کړه .

وژني مې خپل ورور په ګولو دا دچالمسون دی
بې ګناه مې جوړ په کاله وار په وار شب خون دی
نوم د ازادۍ چې واخلم بیایي مې زندان ته
مال وملك ضبطېږي رانه دا په کوم قانون دی
زه د دنیا عدل او انصاف ته حیرانېږمه
ورك په سپین میدان ولې روا حق دپښتون دی
کله مسلمان پرمسلمان باندې تعدا کوي
نن چې داسې کېږي خو د بل په لمسون دی
خدای لپاره ورونوتمام قوم سره تړون وکړئ
یو یو تالا کېږو دا سبب مو دبېلتون دی
لاړشه ملنګ جانه پښتونخوا په غرو کې وژاړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

کار دلس وشل نه دی دا کار دشل میلیون دی .

دریيم څپرکی

دهجرت کولو نیت او تیاری :

مونږ د **۱۳۵۷** لمریز دحوت په اخرو شپو او ورځو کې جلال اباد ته لاړو اودحوت په ۲۷ نیټه چې دجمعې ورځ وه دملك محمد قاسم[۱] په کور کې مو دنږدې دوستانواو خپلوانو سره غونډه درلوده چې دهجرت کولو تصمیم ونیسو په دغه غونډه کې زما پلار، دخاص کونړ دچندراو کلي اوسېدونکی ډاکټر محمد صالح چې په دغه وخت کې یې دننګرهار په څارنوالي کې وظیفه درلوده ، د څارنوال محمد صالح د تره زوی څارنوال محمد عاصم موسیٰ چې دننګرهار په عسکري فرقه کې ډاکتر و اودخاص کونړ قومندان غازي محمد خان دحاجي فرازخان زوی چې دجلال اباد په امنیه قومنداني کې یې وظیفه وه برخه درلوده .

---

۱ – ارواښاد ملك محمد قاسم زما دترور زوی و چې دکامې ولسوالۍ د ده غازي دکلي اوسېدونکی او د محمد حسین علاقه دار زوی اودملك صالح محمد خان لمسی و چې د کامې ولسوالۍ له مشهورو منورینوله ډلې نه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغه پورته کسان دخاص کونړ په ولسوالۍ کې پوره دنفوذ خاوندان وو او کولای یې شول چې دحکومت پرضد مؤثر حرکت وکړي .
په همدغه شپه زما بل دترور زوی ضابط عبد الغفور خان دخاص کونړ دتنر دکلي اوسېدونکی چې په امنیه قومنداني کې نوکریوال ؤ خبر راوړ چې حاجي سیف الدین خان دښېوه ولسوالۍ خلقي حاکم چې حضرت یونس نومېده او دسرکانو ولسولۍ دبهر اباد دکلي اوسېدونکې و ، ژوندی نیولی او غره ته یې خېژولی دی، دغه خبر زمونږ روحیه نوره هم اوچته کړه او په دې فکر کې شوو چې مونږ هم باید دخاص کونړ په ولسوالۍ کې په شریکه توګه یو مؤثر اقدام دحکومت پر ضد وکړو .
د **۱۳۵۸** لمریز په سرطان کې چې کله مونږ دمومندو دلښکر سره یوځای جهاد پیل کړ ما حاجي سیف الدین خان د لومړي ځل لپاره ولیده .
حاجي سیف الدین دملااحمد دین زوی په قوم میټاخېل دی او دکونړ (ښېوه)دسربند په کلي کې یې استوګنه کوله. دسربندکلي دکونړپه سهیلي غاړه دبرکاشکوټ کلي ختیځ پلوته موقعیت لري ،مافکر کاوه چې حاجي سیف الدین به دسرکند دمیټاخېلو د نورو ملکانو په څېر عادي ملك وي او دعمر له پلوه به سپین ږیری وي خو کله چې ما حاجي سیف الدین ولید، نوموړی دځلوېښتو کلونو په شاوخوا کې عمر درلود ،ږیره اوبرېتونه یې دواړه خریول، له صورته غټ اوباسکه (خوش اندامه)سړی و ، په سیاسي مسائلو ډېر ښه پوهېده او دپوره سواد خاوند و .
کله چې مادحاجي سیف الدین خان نه دحاکم دنیولو پوښتنه وکړه هغه راته ټوله کیسه په لاندې ډول وکړه :
دڅورکودتاه نه دمخه ما دیو شمېر خلقیانو سره پېژندګلوي درلوده او حتی دځینو سره مې نژدې اړیکې هم درلودې نو په دې اساس دخلکیانو پروګرام او فلسفه راته ښه معلومه وه . کله چې دوی قدرت ونیو نو زه یې دحکومت سره همکارۍ ته دعوت کړم خو څرنګه چې ما د دوی سره

(c) ketabton.com: The Digital Library

عقیدتي اختلاف درلود ، دهمکارۍ نه ډډه وکړه ، خلکیانو به ویل چې زمونږ انقلاب په شانه ځي نوما به ورته ویل چې هر شی مخکې ځي هغه په شا هم ځي او ګورو به چې دچاخبره سمه ده ، حاجي سیف الدین وویل چې کله دښېوې ولسوال حضرت یونس دمیا ګل جان آغا دتګاو ننګور چې دسلام پور دپاچایانو خوږنه وه، ونیوله ډېر خلك پرې خپه شول او شخصاً په مایې هم ډېر بد تاثیر وکړ نو دځان سره مې تصمیم ونیو چې مخکې له دې هجرت وکړم نوباید داسې یوکار وکړم چې لا اقل د رژیم لپاره خو یو ګزارو‌ی ، هماغه و چې دښیوه ولسوال ما پسې ځواب راولیږه چې دمصلحت لپاره د ښیوې ولسوالۍ ته راشه خو زه وره نه غلم او عسکر وته مې وویل چې که دولسوال دماسره کارو‌ي نو هغه دې پخپله دلته راشي ، حاجي سیف الدین وویل چې څرنګه د خلکي رژیم حاکمیت په ښېوه کې ټینګ و او هېڅ داسې حرکت نه و چې دهغوی سره وېره وي ،هماغه و چې ولسوال حضرت یونس د یو تن اداري مامور او دوه کسانو عسکرو سره زمونږ ځای ته په یو جیپ موټرکې راغی . حاجي سیف الدین وویل چې ولسوال مانه پېژنده او دمخکې نه مې هم لیدلی نه و ، زه ویده وم چې دکلي دخلکو اوازونه مې واورېدل چې راووتم ګورم چې جیپ موټر دکلي په مخ کې ولاړ دی او خلك ترې راچاپېر دي، ولسوال په جیپ موټر کې یوڅه امدادي چپلکې او بوټان هم راوړي وو ، حاجي سیف الدین وویل چې کله ما د جیپ موټر ولید چې د کلي په منځ کې ولاړ دی ، غټان واړه او ښځې ترې چاپېرې دي ډېر بد تاثیر یې راباندې وکړ نوسمدستي مې خپلو هلکانوته وویل چې داخلك څوك دي او د دې ځای نه یې لرې کړئ .

حاجي سیف الدین زیاته کړه چې ولسوال زما دا خبره واورېدله نو وې ویل چې حاجي صیب زه دښیوې ولسوال یم نو ماهم خپله خبره واړوله

(c) ketabton.com: The Digital Library

او ورته مې وويل چې ماونه پېژندې ځه چې حجرې ته لاړشو او هلته به درته اولس راوغواړم .
حاجي سيف الدين وويل ولسوال سمدستي وويل چې حاجي صيب تاسې خونوي ولسوالان نه پېژنۍ ! دولسوال دغه خبرو زما په مغزوکې (سوچ اوفکر) داسې وانګېرله چې ګوندې زما د نيولو لپاره اراده لري نومخکې له دې چې ما ونيسي، زه بايد دی ژوندی ونيسم ، حاجي سيف الدين وويل چې تر دغه وخته ماسره دولسوال دنيولو هېڅ خيال نه و او نه مې دچاسره مصلحت کړی ؤ ، کله چې ولسوال زموږ حجرې ته راغی او کېناست ما سمدستي خپل خسر بهرام اونږدې دتره زامن يوې جداخونې ته راوغوښتل اوورته ومې ويل چې زه ولسوال نيسم، ستاسې څنګه خوښه ده . دهغوی نظر چندان ښه نه ؤ او وې ويل چې کډې (کورنۍ) موځای پر ځای دي نولومړی بايد خپلې کډې اوماشومان وکاږواو چې وروسته بيا ستا څنګه خوښه وي هغه به وکړو . حاجي سيف الدين وويل ما دوی ته وويل چې لومړی به ماشومان وکاږو نو بيا داسې کارنه شو کولای او همداښه موقع ده او زه حتمي ولسوال نيسم ، دهغوی هم بله چاره نه وه او مجبور شول چې زما خبره ومني ، ده زياته کړه چې زما درې حجرې وې نو په يوه حجره کې مې درې کسه تکړه هلکان (ځوانان) کېنول اوزه دې بلې حجرې ته چې ولسوال پکې دخلکو سره په خبرو مشغول دی راغلم ، تګنده (دولس بجې خواوشا) غرمه وه په کورکې دننه ښځې اوماشومان هم زما دتصميم نه خبر نه دي او د ولسوال لپاره يې دغرمې ډوډۍ تياره کړې ده نوما ولسوال ته وويل چې زما دتاسره څه پټې خبرې دي که تکليف نه وي نو هغه بلې کوټې (خونې) ته به لاړ شو ، هماغه ؤ چې ولسوال دځای نه راپاځېد او هغه خونې ته لاړو چېرته چې ځوانان ناست وو څرنګه چې ولسوال کوټې ته ننوت په ځان پوه شو او صحنه يې خړه پړه وليده نوسمدستي يې

(c) ketabton.com: The Digital Library

تمانچې (تفنګچې) ته لاس کړ خومونږ پرې سمدستي متې تاو کړې او ومو نیو .
یوهلك مې ولیږه او هغه اداري مامورته وویل چې ولسوال دې غواړي دلته راشه هغه چې راغی او وې لیده چې په ولسوال مومتې تاوکړي دي نو حیران شو ، هغه مو هم بې وسلې کړ او همداشان مو دواړه عسکر هم را وغوښتل او دهغوی نه مو هم وسلې واخیستلې، سمدستي مو خپلوښځو اوماشومانوته وویل چې دغره په لوري وخوځیږي .
دحاجي سیف الدین دکور اوغره ترمنځ دنیم ساعت نه کم دپښو (پیاده) مزل دی . ولسوال ته مو وویل چې ځان ونه خوځوي اوکه حرکت دې وکړ وژنو دي ، دوی هم حرکت ونه کړ او زه لاړم دموټر ټایرونه مې پنچر کړل ، حاجي سیف الدین چې ډیر خوشتبه سړ ی دی وې ویل چې په دې وخت کې مې دکور هرڅه پرېښودل او یوائې د واده بستره مې خپله په بوغبند (دبسترڅادر) کې راټوله کړه او شاته مې واچوله ، یو چا راته وویل چې هر څه دې پرېښودل نو په دې بستره څه کوې ؟ نوماورته وویل چې نه غواړم چې خلقیان زما د واده په بستره کې څملي (ویده شي).
حاجي سیف الدین وویل چې دغه کارسره دکلي ولس هم هك پك (حیران) شوو او نه پوهېدل چې څه وکړي .
د ولسوال دنیولو نه وروسته د برکاشکوټ یو تن خلقی دښیوې ولسوالۍ ته چې دکونړ سیندنه پورې غاړه په شمالي برخه کې واقع ده خبر یوړ چې حاجي سیف الدین ولسوال غره ته وخېژوه نو دښیوې ولسولۍ نه یوګروپ خلقیان او هم دخاص کونړ فوځي کنډك نه یوه قطعه دحاجي سیف الدین کورته راغله او دهغه کور یې ټول تالا(چور) کړ .
حاجي سیف الدین وویل چې زه هم دولسوال په نیولو حیران وم چې څه پرې وکړم ، اداري مامور اوعسکر مې رخصت کړل اویوائې مې ولسوال سره دخوګاخیلو په لوري حرکت وکړ (خو ګاخیل دومندو په قبایلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیمه کې یو ځای دی چې دښیوې،خاص کونړ او ګوشتې ولسوالۍ په منځ په یوه غرییزه نقطه کې پروت دی .) ده وویل چې زما هدف دا ؤ چې ولسوال به په خوګاخېلو کې دفقیر حاجي په کور کې وساتم ځکه هغه زمونږ د کورنۍ سره پخوانۍ دوستي درلوده ، په لاره کې ماحاکم ته ویلي ؤ چې ته به ځان نه معرفي کوي او که معرفي دې کړ نو بې له مرګه درسره بل څه نه کوم کله چې دفقیر حاجي کورته ورسېدم ، هغوئ هم د ولسوال دنیولو نه خبر و نو فقیر حاجي دستړي مشي نه وروسته وویل چې حاکم دې څه کړ . ماورته وویل چې هغه مې وختي پېښور ته لیږلی دی ،فقیر حاجي وویل چې دکابل دحکومت نه به مو پیسې اخیستې وي او ولسوال به مو خو شې کړی وي .

حاجي سیف الدین زیاته کړه چې زما نیت خو دا ؤ چې حاکم به دفقیر حاجي په ځای کې وساتم خو دهغه نیت مې چې ولیده نو بېرته دڅېړي کلي په طرف وخوځېدم او هلته مې یو بل پخوانی دوست وچې اعظم[1] نومیده او ډېر ایماندارسړی ؤ ورغلم ، اعظم ډېر زیات غریب ؤ خو ډېر اوچت (عالي) همت یې درلوده ، ما اعظم ته وویل چې غواړم حاکم ستا ځای ته راولم ایا هغه ساتلی شې او که نه ځکه داسې نه شي چې دپیسو په بدل کې یې خوشې کړې ! اعظم راته په ځواب کې وویل چې خپله ښځه به پرېږدم خو حاکم به پرې نه ږدم ، اعظم یوه ډېره ژوره کوټه درلوده ولسوال موهلته بندي کړ او خپل ورور (معلم غلام محی الدین) مې هم مؤظف کړ چې د اعظم سره واوسېږي ، حاجي سیف الدین وویل چې اعظم ډېر

---

[1] – اعظم دکوز څېري دکلي اوسېدونکی ؤ چې په قام بوتی خېل ؤ چې وروسته دشخصي دښمنۍ له امله دخپلومدعیانو له خوا دخاص کونړ دمنګوال په کلي کې ووژل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

چټ پټی (صادقه) سړی ؤ ، چل ول یې یاد نه و نو خپله ښځه یې را وغوښتله او هغې ته یې وویل چې داحاکم باید درنه څوك ونه ګوري او که درنه خلاص شو نو ته هم زمانه خلاصه یې !

د دې نه وروسته دکابل حکومت دمنشي سارګل [۲] په ذریعه ځواب راو لیږه چې حکومت به درته لس لکه افغانۍ در کړي او حاکم خوشې کړه خوما منشي سارګل ته بیرته ځواب ولیږه چې حاکم ما د میاګل جان آغا دننګور په مقابل کې برمته کړی دی ترڅو چې هغه نه وي خوشې شوې زه دا دپیسو په مقابل کې نه خوشې کوم برمته په مومندوکې عامه ده نو په دې اساس څوك داحق نه لري چې برمته په زوره دچانه خلاصه کړي او هر څوك کولای شي چې دبل په سر کې برمته وکړي او بیا دجرګې له لارې مسئله حل کړي.

حاجي سیف الدین وویل چې کله دبرمتې آوازه په مومندو کې خپره شوله نو هغو سپین ږیرو چې غوښتل یې حاکم په یوچل نه یوچل خلاص کړي خوله هم ټپه شوه .

ده زیاته کړه چې خلقیانو به ویل چې دوی خپل بادارانو (انګریزانو) ته لاړل نوما دځان سره تصمیم ونیو چې نه زه خپل فامیل پاکستان ته بیایم او نه حاکم پاکستان کې کوم تنظیم ته تسلیموم او په غره کې تر اخره پورې اوسیږم او خپل جهاد ته دوام ورکوم . حاجي سیف الدین وویل چې دحاکم نیول خو تصادفي کارؤ نو زما مشر زوی عبدالاحد چې اوس د قرآنکریم حافظ دی ، بهسودو سره نزدې دعبدالخیلو دقبائلو په ابتدائیه

[۲] – منشي سارګل دعیسی خیلو دری اوسیدونکی ؤ چې دکابل د رژیم سره یې د ورستیو کلونو پورې همکاري کوله چې بیا د ډاکټر نجیب دریژیم له خوا دقبایلو د وزارت معین هم مقررشو. منشي سارګل وروسته پیښور ته راغلی واو دیوې جرګې په منځ کې خپلو دښمنانو وویشته او مړ شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ښوونځي کې سبق وایه او هغه هماغلته پاتې شو او داتشویش راسره ؤ چې خلقیانو به هغه حتمي نیولی وي او کېدای شي چې حاکم مانه د هغه په بدله کې وغواړي خو دځان سره مې داتصمیم ونیو چې ترڅو دمیاګل جان آغا ننګور نه وي خلاصه شوې ترهغې پورې زه حاکم نه خوشي کوم او داسلام په خاطر دخپل زوی نه هم تېر یم . ده وویل چې په څپري کې دحاکم دخوندي کولونه وروسته زه دسرکند سره نزدې د انارو کلي ته لاړم اوهلته دېره شوم ،انار دخاص کونړ کامې او ښېوې ولسوالۍ په منځ کې په غرونوکې ډېرمحفوظ ځای دی .حاجي سیف الدین وویل چې په دې فکر وم چې څنګه دکابل دحکومت پرضد مسلحانه جهاد ته دوام ورکړم او کله کله به مې زوی هم فکر ته راغی چې په هغه څه پېښ شوي وي او وړوکی هم دی . حاجي سیف الدین وویل چې زمونږ دهجرت پنځلسمه ورځ وه چې په کټ کې پروت یم اوپریشانۍ وړی یم چې سترګې مې بېرته کړې ګورم چې عبدالاحد هغه ساعت زما دکټ سرته ولاړدی ، دهغه په لیدو دومره خوشحاله شوم چې یواځې خدای پاك ته معلومه وه او تېرشو ، دخدای پاك ډېر شکر مې ادا کړ او مې ویل چې مونږ په حقه یوو او خدای پاك دمونږ سره کمك کوي که نه ماخو خپل زوی مړ شمېرلی و.

حاجي سیف الدین وویل چې ښه دوستان ډېر ښه نعمت دی . ده وویل چې زما دچپرهار یوتن ملګری چې امیر محمد نومېده. دجلال آباد اوکاشکوټ ترمنځ یې سروس موټر چلوه نو مازدیګر چې زمونږ کلي ته راغلی ؤ او دحاکم دکیسې نه خبرشوی ؤ سمدستي زما زوی یې دهغه ځای نه دځان سره اخیستی ؤ او چپرهار ته یې خپل کورته وړی ؤ . زما دې ملګري به هره جمعه زمازوی د عبدالخېلو ښوونځي نه راخیسته او په خپل سروس موټرکې به یې کورته راوسته ، زما زوی یې هلته تر هغې په خپل کورکې ساتلی ؤ تر څو چې یې زمونږ دځای پته پیداکوله او بیا یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ماته خپل زوی راوست . زه د دې دوست دا نیکي اوقرباني هېڅکله هېرولی نه شم .
حاجي سیف الدین دحاکم د نیولونه وروسته خپل دمیتاخېلو قوم دڅان سره ملګری کړ او دجلال آباد او کاشکوټ ترمنځ سرك يې بند کړ او مسلحانه جهاد يې په سیمه کې پیل وکړ.
حاجي سیف الدین دښیوې حاکم د ۱۳۵۸ لمریزکال تر اخره پورې دڅان سره وساته کله چې دجدي په شپږمه نېټه روسان افغانستان ته داخل شول دعمومي عفوې په اساس يې اکثریت بندیان يې دپل چرخي نه خوشي کړل نو میاګل جان آغا ننګور هم خوشې شوه نو وروسته له هغه حاجي سیف الدین دمیاګل جان آغا لمسي ته حاکم په لاس ورکړ چې څنګه ورسره کوي هغه وکړي ، هغوی حاکم په دې شرط خوشې کړ چې دکابل رژیم سره به نوره همکاري نه کوي . خو سره د دې حضرت یونس بېرته دکابل حکومت ته ورغی او بیا يې دحاجي سیف الدین داوسیدوڅای چې انار کلی نومېده ، ډېرسخت بمباري کړ چې دحاجي سیف الدین خسر بهرام پکې ووژل شو . کله چې حاجي سیف الدین حاکم ، د اناروسیمه کې دڅان سره ساتلی ؤ نو دهغه وظیفه مجاهدینوته چای برابرول ،چلم ډکول او دغره نه دلرګو راوړل و ، نورکوم خاص ظلم یاتېری په حاکم باندې نه ؤ ، حاجي سیف الدین د ۱۳۸۴ کال د میاشتې په نېټه په خپل کور کې د اوږدې مریضي له امله وفات شو (انالله واناالیه راجعون).
حاجي سیف الدین واقعاً ډېر پوه ،مسلمان اوښه افغان دی او تر اخره پورې يې خپله کورنۍ پاکستان ته رانه وستله او تقریباً پنځلس کاله دومندو په غرونوکې او خاصتاً دشمشاد په کلي کې چې دعیسی خېلو اوجړوبي درې سره نږدې پروت دی اوسېد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د روسانو د وتلو نه وروسته چې کله دکونړ ولایت آزاد شو په ۱۹۹۲ م کې حاجي سیف الدین بېرته سر بند کلي ته دخپل فامیل او تره زامنوسره ستون شو او هلته يې په خپلو ځمکو کې کېږدۍ ووهلې او خپل ژوندیې بیا له سره پیل کړ .
په ۱۹۹۵ م دجون په میاشت کې زه دحاجي سیف الدین کورته ورغلم ماته يې وویل چې کله ما په خپله ځمکه کې کېږدۍ ووهلې نو ټولو راته ویلې چې ستا ټول کارونه سرچپه دي اول دې باید کور جور کړی وی او وروسته دې خپله کورنۍ راوستې وای. دا شرم دی چې ته په کېږدۍ کې او سېږې . ده زیاته کړه چې ما دې خلکوته وویل چې مونږ افغانان عجیبه ناراشه خلك یوو . دپاکستان په دښتو او ډاګونوکې موکېږدۍ وهلې او په هغه کې اوسېدلو خو هغه دشرم خبره نه وه ، اوس چې ما په خپله ځمکه کې کېږدۍ وهلې دي دا دشرم خبره ده ، دا شرم نه دی بلکې دا ماته افتخار دی چې په خپله ځمکه او خپله خاوره کې اوسېږم او دپردیو دمنت نه خلاص یم .
بې ځایه به نه وي چې زه دحاجي سیف الدین دوه نورې قصې هم دلته ولیکم او زما هدف دلته دوه ټکي دي چې مونږ څومره با تدبیره او پوه مشران دجهاد په پیل کې درلودل خو افسوس چې پردو مونږ ته داسې کسان مشران وټاکل،کوم چې دوی ته ښه غلامي کولی شي او زمونږ دملك جر ړې يې ویستلې شوې .
دحاجي سیف الدین په شان پوه کسانو ته يې نه موقع ورکړه او نه يې هغوی پرېښودل چې دجهاد رهبري په خپل لاس کې ونیسي او د دوی پرضد يې هر ډول دسیسې جوړې کړې ، څوك يې ووژل ، څوك يې دښمن داره کړل ، ځینو نورو هېوادونو ته پناه یوړه او ځیني مجبور شول چې په کراره کیني .دوېم مطلب یا مقصد زمادا دی چې دخلق او پرچم دحکومتونو تګلاره چې د افغانستان دخلکو ملي او دیني نوامیسو پرضد

(c) ketabton.com: The Digital Library

حرکت او بلاخره یې روسي قواوې افغانستان ته راوستلې او تراوسه پورې چې کوم ناورین په افغانستان کې روان دی دوی یې اصلي عاملین دي نو د دوی تګلاره ددې باعث شوله چې د افغانستان ولس د دوی پرضد راپاڅېږي او ملي قیام پیل کړي . داچې بعضې تنظیمونه چې دپردیو په لاس په پردي کورونوکې جوړ شوي ، د دې ادعا کوي چې دا دوی ؤ چې روسانو ته یې ماته ورکړې دا صحیح خبره نه ده ځکه روسانو ته افغانانو ماتې ورکړې او دغه تنظیمونه د دې باعث شول چې د افغانستان دملت په دغه لویه قرباني او جهاد باندې تور داغ کېږدي .

اوس به راشو دحاجي سیف الدین کیسې ته د ۱۳۵۸ کال په سرطان کې چې دمومندو لښکر جوړ شو چې تفصیل یې وروسته راځي ،په لومړۍ شپه چې مونږ دخاص کونړ ولسوالۍ ته ښکته شولو مونږ ځوانان ؤ نو وینه مو زیاته ګرمه وه او انرژي مو هم درلوده نوزه هم په منډه روان وم چې کله له غره نه سرك ته ورسېدو نوحاجي سیف الدین زه دلاس څخه ونیولم او راته ویې وویل چې وراره جانه دا ډېر اوږد انقلاب دی او تېزې منډې مه وهه . ډېر خلك به پکې ستړي شي . مونږ څوك نه وژنو او نه ځان په چا وژنو او امنیت مه خرابوه هغه وشول چې دخلکي ریژیم نفوذ له منځه یو سو.

دحاجي سیف الدین د دې خبرې نه درویشت کاله کېږي چې واقعاً د افغانستان انقلاب ډېر اوږد شو او ډېرکسان پکې ستړي شول . په سباچې مونږ بېرته غره ته را وختلو دکلاول دکلي سره نژدې حاجي سیف الدین او پلارمې په یوه ځمځه کې ناست ؤ نو ما د دوی نه پوښتنه وکړه چې ایا مجاهدین به کامیاب شي او کنه ؟ ځکه چې روسان د دنیا لوی طاقت دی او مجاهدین هیڅ په لاس کې نه لري او اکثرو خلکو سره شخصي پخوانۍ زړې ټوپکې دي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعيتونو په بهير کې

حاجي سيف الدين وويل چې روسان خامخاپه افغانستان کې شکست خوري نو ما ترې د دليل پوښتنه وکړه ، ده په ځوا ب کې وويل چې روس د امريکا سره په رقابت کې دی او هره ورځ چې روسان په افغانستان کې تېروي دخپل رقيب نه يو کال وروسته پاتې کيږي ، زمونږ د افغانانو نه څه ځي ، نه زمونـږ فابريکې شته چې ودرېږي او نه بل څه او اکثر خلك د افغانستان چې دهقانان دي کله چې غنم وکري نوبيا اته نه مياشتې لاس په زنې د ديوالونو چنوته ناست وي ،دخپل صفت او بل غيبت کوي نو روسان خامخا ماتې خوري او زما داخبره دځان سره وليکه . د حاجي سيف الدين خبره رښتيا شوله او واقعاً چې روسان پس له نه **۹** کاله اوږده او پرمصرفه جګړې نه وروسته په **۱۹۸۹** کال دفروري دمياشتې په ۲۸ مه نېټه خپلې ټولې قواوې د افغانستان نه وويستلې او دلويې ناکامي سره مخامخ شول .

دژوند خواري مې اوبو يوړه
نور به دسيند په غاړه نه کرم ګلونه

هرې مور لره چې خپل لړمون بلا شي
نا بغه زوی يې چنګيز يا اتيلا شي

غلام جيلاني (جيلاني)

(c) ketabton.com: The Digital Library

پلار مې د جلال اباد دغونډ نه وروسته یو ځل بیا نیمروز ولایت او زه خاص کونړ ته لاړم ، پلار مې د **۱۳۵۸** کال دحمل په میاشت کې دنیمروز نه د اخري ځل لپاره راساً خاص کونړ ته راغی چا به چې پوښتنه کوله دنده (وظیفه) چېرته لرې ؟ نو ده به ورته ویل چې په کابل کې خدمتي یم .

پلارمې خاص کونړ کې سمدستي دمنګوال او چمیاري دکلي دمشرانو سره پټې غونډې پیل کړې ، ترڅو دخاص کونړ خلك دحکومت پرضد حرکت او یاهجرت کولو ته چمتو کړي ، مونږ سره په لومړي سرکې دغو لاندې کسانو په غونډو کې برخه درلوده ، دمنګوال دکلي نه اروابناد فتوخان ،اروابناد بازشیخ،داؤد شاه خان ،زما دتره زوی معلم سید عبدالودود او د چمیاري دکلي نه شېر افضل .

دوی فیصله په دې وکړه که مونږ ټول مهاجر شوو نو بیا به زمونږ ارتباط دخلکوسره کم شي اوله بله پلوه به د اقتصادي مشکلاتو سره مخامخ شو نه ښه به داوي چې په لومړي سرکې یواځې زمونږ کورنۍ مهاجره شي ځکه چې زما دپلار دنیولو خطر ډېر زیات ؤ .

تردغه وخته دخاص کونړ په لسوالي کې خلقي رژیم په مطلقه توګه حاکم ؤ ،په سلګونو کسانو دحکومت ټوپکې اخیستې وې او زیاتره سپین ږیرو او ملکانو د رژیم سره همکاري درلوده . دخاص کونړ ،ولسوال چې عثمان غني نومیده ،پرله پسې فرمانونه په منظمه توګه تطبیقول .

شپږم ، اوم،او اتم نمبرفرمانونه چې د ګروي ،دښځو دحقوقو او ځمکو داصلاحاتو په نامه وو، په خلکو کې زیاته کرکه د رژیم پرضد پیداکړ ه .

په اطرافونوکې دزمینداره خلکو ځمکې اکثره دبې ځمکو کسبه کارو کسانو سره ګرو وې او د دغه فرمان په اساس دبې ځمکو خلکو پیسې وسوځېدې او زمیندار له قرضه خلاص شو ، خو د اتم نمبر فرمان په اساس چې دچا دېرش **۳۰** جریبه ځمکې نه اضافه وه هغه به یې په بې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځمکو کسانو باندې چې زیاتره درژیم طرفداري یې کوله او یابه ملیشه ؤ تقسیم کوله ، په دغه فرمان کې غټه ستونزه دا وه چې زیاتره ځمکې به دیوې کورنۍ دمشر په نامه و ې او ورثې به دغه ځمکې په شفاهي (لفظي) وېش باندې په خپلو کې تقسیم کړې وې او د دوی ترمنځ به شرعي ترکه نه وه شوې نو په دې اساس ډېر زمینداران بلکل بې ځمکې شول .

دمثال په توګه دخاص کونړ په ولسوالۍ کې لوی زمیندار دچندراو دکلي اخون زادګان او یا زما ماما ګان ؤ خو د دوئ ځمکه د دوئ د نیکه په نامه وه او خاصتاً د اخون زادګانو دنفرو شمېر لس ګونو تنوته رسېده ،که سهي وېش شوی وی نو دهر نفر دوه او درې جریبه ځمکه هم نه رسېدله خو د دوئ د ټولې ځمکې نه یې دېرش جریبه ځمکه دوئ ته پرېښودله او تقریباً شپږ سوه جریبه ځمکه یې په نورو کسانو باندې و وېشله دوئ چې هر څومره عرض اوداد وکړ چاپې خبرې ته غوږ ونه نیوه او دفیوډالانوپه نامه به یې توهینول .

دخلق رژیم به چې کله ځمکې تقسیمولې نو په هغه ځمکوکې به یې پراخ مارشونه او غونډې کولې او په زرګونو کسان به یې ورته راټولول ، د یاچاریار داسلامي شعار په ځای به یې د هورا **Hurrah** [١] چغې وهلې او هم به یې زمیندارانو ته پوچ رد الفاظ استعمال او ویل به یې چې دوئ فیوډالان دي ، د دهقانانوپه طبقه باندې یې ظلمونه کړي او دهغوئ کورنۍ یې په خپل خدمت کې ساتلې دي .

---

[١]–Hurrah هورا په انګرېزي ژبه کې دخوشحالي معنی لري خوعاموخلکوبه ویل چې Hurrah دلینن مور ده نو دا خلقیان او پرچمیان چې دلینن بچیان (پیروان) دي دخپلې نیا د احترام په خاطر دغه لفظ په خپلو مارشونو کې استعمالوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په حقیقت کې دفیوډالانوشمېر به په ټول افغانستان کې دمحدودوڅو تنو څخه زیات هم نه ؤ او په مشرقي کې خو فیو ډالانودسره وجود نه درلود .

دچندراؤ داخون زادګانو ځمکه چې کله د ۱۳۵۷ کال دحوت په میاشت کې تقسیمېدله ، دځمکو د اصلاحاتو وزیر عبدالغفار لکڼ وال ، دلغمان والي حضرت ګل بارګامي چې دسرکانړو دولسوالۍ دپشد دکلي دکشمېریانو(پیاکوټانو) له کورنۍ و ، دکونړ والي اویوشمېر نور عالي رتبه دولتي مامورین په دوه هلیکوپټرنوکې راغلل. هلیکوپټرې دچندراو د کلي سره نژدې دسند په غاړه په یوه اواره ځمکه کې کېناستې ، پوره فوځي تدابیر نیول شوی وو او په زرګونو کسان یې دمارش لپاره په جبري توګه راټول کړي وو .
څرنګه چې ددوئ ځمکه د دوئ دنیکه محمدمعظم اخون زاده په نامه وه نو د وېش نه وروسته زیاتره اخون زادګان بې ځمکې پاتې شول او په اصطلاح دکورنۍ غړوته دترکاري دکرلو کوراړی (وړوکې ټوټه ځمکه یاپټی) پاتې نه شو .
په کونړ کې تر دغه وخته عامه ذهنیت مطلق دکمونستي رژیم پرضد راپارېدلی ؤ او عام خلك مسلحانه قیام ته تیاروو ،هېڅ داسې یوه پرګنه نه وه چې دخلقي رژیم دمسلسلو فرمانونو او د دوی دحکومت چلولو اوبې تجربه ګي له امله زیانمن شوي نه وه ، د دوی غیراسلامي او ملي حرکات عاموخلکو ته پوره څرګند شوي ؤ که په ظاهره به چا څه نه شو ویلی خوپه زړه کې به په دې پوهېدل چې دوئ د دین اومذهب په خلاف دي .
څرنګه چې کوم منظم سازمان یا ګوند د افغانستان په سطحه چې ملت ته د اعتماد وړ وي او ولس عمومي قیام ته په یوه ځل اماده کړي وجود نه درلود نوپه هره سیمه کې دکابل دخلقي رژیم پر ضد قیامونه یامسلح حرکتونه په ځانګړې توګه په ټول هېواد کې او په خاصه توګه دکونړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

ولايت په نورستان او پېچ دره کې او هم دپکتيا ولايت د ارګون په سيمه کې دلومړي ځل لپاره پيل شول .

ځلورم څپرکی

په خاص کونړ کې د جهاد پيل :

د**۱۳۵۷** کال د دلوې په مياشت کې يواځې يو څوتنو مجاهدينو چې هويت يې هم په لومړي سر کې معلوم نه ؤ ، دشونکړي په سيمه کې او سېدل دخاص کونړدمنګوال په منځني ښوونځي او ولسوالۍ باندې يوځل جګړه وکړه خو دومره مؤثره تمامه نه شوله ،د دغه ګروپ مشري دځوکۍ دولسوالۍ يوتن چې په ډاکتر حميد الله يې شهرت درلوده ، کوله . دوی سره دخاص کونړ دچنچن دکلي ملاغلام حسن چې په ملاصحاف مشهور ؤ [۱] اوملانظر محمد[۲]هم موجود وو دوی په شونکړ سيمه کې دميرزا محمدي جان سره اوسېدل .

څرنګه چې حکومت په دغه وخت کې په حالاتو پوره کنترول درلوده نو يو څه قواوې او مليشه يې دشونکړی سيمې ته ولېږلې چې دغه ګروپ ونيسي په دغه جګړه کې دمنګوال دمنځني ښوونځي معاون احمدخان [۳]دمنګوال دکلي د اسلم زوی چې خلقي ؤ په جګړه کې په پښه ټپي شو او د کلي ګرام (حکيم اباد) دکلي دمهردل زوی چې خلکي وو ،وژل شو .

د دغې جګړې نه وروسته دخاص کونړ په سيمه کې دحکومت پرضد علني حرکت موجود نه وو د **۱۳۵۷** کال دحوت دمياشتې تر اخره پورې

---

[۱] – ملاصحاف وروسته د يکه غنډ په کمپ کې اوسېده چې ديوال وربانديې چپه شو او مړ شو .

[۲] – ملانظر محمد وروسته په خاص کونړ کې د اسلامي حزب (حکمتيار) دجبهې قوماندان و

[۳] –احمد خان دهمدغه پېښې دزخم له امله ډېره موده وروسته مړشو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دخاص کونړ د ولسوالۍ نه یو څو محدودو کورنیو هجرت کړی وو چې نومونه یې دا دي .دکونړ له کلي څخه مولوي محمد عبدالله ،دلوټانو له کلي څخه شهید ملك محمد جان [۴]،دمیاګانو له کلي ګل سید میا، دسنه خېلو دکلي ظاهر خان ،دکوز چنچن دکلي ملاغلام حسن چې په صحاف ملایې شهرت درلوده ،دچندراؤ دکلي د اخون زادګانو دکورنۍ نه سرمعلم غلام حسین حاجي عبد الخالق ،موسی کاظم او زما خسر مولوي غلام حضرت شامل ؤ .

د۱۳۵۸ کال دحمل په میاشت کې زما د پلار د فعالیت سلسله مخ په پراخېدو وه ، خپلوانو او دوستانو سره یې پټ تماسونه نیول چې یو ځای هجرت وکړو ، مامې پلارته وویلې چې ښه داده چې په ځانګړې توګه هجرت وکړو ځکه دابه ډېره سخته وي چې په ډله ایزه توګه هجرت ته خلك اماده کړو .

دحکومت جاسوسان په هر ځای کې موجود دي او اکثره دوستان اوخپلوان خواره واره اوسیږي که ژر لاړ نه شو نو خامخا مونږ حکومت نیسي او بیا به زمونږ سزا بې له مرګه بل څه نه وي ، دحمل دمیاشتې په اخره کې مو تصمیم ونیو چې هجرت باید وکړو ، هماغه وو چې زه اوپلارمې مزار شریف ته لاړو تر څو، زماورور سلطان محمود چې په زراعت لیسه کې ؤ له ځان سره راولو .

کله چې مونږ مزارشریف ته ورسېدو او دسلطان محمود سره مو وکتل هغه راته وویل چې زمونږ د ولسوالۍ څوتنه چې دزراعت په لیسه کې دي خلقیان دي اوزمونږ دراتګ نه خبر دي که مونږ یوځای حرکت وکړو نو هغوی خامخا مونږه نیسي نو بهتره به داوي چې دجوزا په میاشت کې

[۴] –ملك محمدجان په ډېره بې رحمۍ دخپل زوی سره یوځای دحکمتیار د اسلامي حزب یو تن قومندان معلم محمد امین له خوا ووژل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

چې ښوونځی رخصت شو نو زه به درشم او بیا به یوځای هجرت وکړو
.

د حربي ښوونځي د سردارمحمود د خارجېدو کیسه :

دمزار شریف نه چې کله مونږ کابل ته راغلو پلارمې زه ولېږلم چې زما خدابښلی ورور شهید سردارمحمود دکابل دحربي ښوونځي په نهم ټولګي کې ؤ خبرکړم چې دپنجشنبې په ورځ زما دتره زوی اروابناد نیازمن صیب کورته راشي .

سردار محمود چې دمنګوال په منځني ښوونځي کې اول نمره ؤ عسکري لیسې ته یې جبراً نیولی ؤ . دهغه چپ لاس پخوا درې ځایه مات شوی ؤ او معیوب ؤ ، کله چې سردار محمود زه دحربي ښوونځي په نظام قرول کې ولیدم په ژړا شو او وې ویل چې زه عسکري لیسه نه وایم ځکه چې زه دځنګلوحرکت نه شم کولای او دوی په ما نظامي تعلیم کوي .

ماورته وویل چې ښه ده دپلار سره به مصلحت وکړو او زه به د اقبال وزیري نه چې د دفاع وزارت دسیاسي چارو مشاور ؤ ، د اخراج امر واخلم ، اقبال وزیري زما دخاله دلور خاوند ؤ ،ماشخصاً اقبال وزیري نه ؤ لیدلی ځکه چې نوموړی د داؤد خان په وخت کې بندي ؤ او کله چې خلکیانو کودتاه وکړه دی دحفیظ الله امین نږدې ملګری ؤ او د دفاع وزارت دسیاسي چارو دمشاور په توګه مقرر شو ، دهغه په واده کې زه په کونړ کې وم .

دضرورت په اساس د اقبال کورته چې په مکروریانوکې ؤ ورغلم .اقبال په کورکې نه ؤ او دتوړی لورته مې خپل مشکل ووایه چې سردارمحمود دعسکري ښوونځي نه خارج کړي .

تروزرزي مې وویل چې اقبال دماښام په شپږو بجو راځي ،که ورته پاتې شې نو دابه ښه وي ،څرنګه چې ماپه هغه چندان باور نه درلوده نوپاتې نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

شوم اوماورته وویل چې مازدیګر به زه ټلیفون وکړم . ما دشپږو بجو په شاوخواکې دنیازمن صیب دکورنه اقبال وزیري ته ټلیفون وکړ او ځان مې ورته معرفي کړ ، اقبال سمدستي په ځواب کې وویل :

((ماخو ویل چې دا دفیوډال زامن عسکري لیسې ته مه نیسئ ، اوس چې راغلی دی نوحتمي به عسکري لیسه وایي او امر نه شم درکولای))

له دې خبرو نه یې وروسته د ټلیفون ګوشي کېښوده ، پلار او ورور ته مې ویل چې دا کار خو ونه شو ، خدای بښلی ورور مې ډېر زیات خپه شو دهغه دتسل لپاره مو ورته وویل چې ته یوه میاشت نور هم دلته اوسه مونږ غواړو چې د جوزا په میاشت کې پاکستان ته یوځای هجرت وکړو .

د اقبال وزیري دغوخبرو چې مونږ فیوډالان یو دهغه متل سره صدق کوي چې وایي ((ډوله کوم ځای دی وهم کوم ځای دې او از کوي)) موضوع څه وه اودهغه عکس العمل څه ؤ ، اقبال په دې نه پوهېده چې ایا مونږ فیوډالان یوو او که نه او مونږ څومره ځمکه لرو او دفیوډالیزم تعریف څه دی . نوموړی او همداشان ټول خلقیان د افغانستان دټولنې پېژندل خو پرېږده دخپل کلي او محیط په هکله ورته معلومات نه ؤ او هسې تش په نامه شعارونه یې یادکړي ؤ ، همدا علت ؤ چې په لکونو معصوم انسانان بې له دې چې په اصل موضوع باندې ځان پوه کړي، بندیان او له منځه یوړل او افغانستان یې ګډوډ او له نه حل کېدونکو ستونزو سره یې مخامخ کړ .

په لکونو انسانان د دوی دشخصي عقد او ناپوهۍ ښکار شو ،ټول ملک یې وران او دخارجیانو لاس وهنو او یرغل ته ښه زمینه مساعده کړه .په افغانستان کې څه وشول او څه چې په راتلونکي کې کېږي ، د دې ټولو بدبختیو او مصیبتونو د عواقبو مسؤلیت دخلقیانو او پرچمیانو په غاړه دی ځکه که دوئ نه وی راغلي او دومره فجایع یې نه وی کړي نو د

(c) ketabton.com: The Digital Library

افغانستان مسلمان او غیرتي ولس به له دومره ستونزو سره نه مخامخ کېده ، او نه به داسې بې رحمه او بې تنظیمه مشر تابه سره مخامخ کېده . د دې لپاره چې د اصلي جریان نه لرې لاړ نشم ، دجمعې دورځې په مازدیګر خدای بښلی ورور مې سردارمحمود په ډېرې مایوسۍ سره دحربي ښوونځي په لوري وخو ځېد او دموټرو تر تمځایه پورې زه هم ورسره لاړم .

د شنبې په ورځ مازدیګر مو کتل چې سردار محمود د آهن چادرو وړوکی سپین بکس په شا اچولی او په شخصي جاموي کې را روان دی او د زیاتې خوشحالۍ نه له ورایه خاندي .

خدای بښلی ورور مې د وړکتوب نه ډېر زیات زیرکه او باجرئته ؤ نو مونږ ترې پوښتنه وکړه چې څنګه راغلی ؟ هغه وویل حربي ښوونځي ته چې لاړم نوځان مې مریض واچاوه او د ښوونځي ډاکتر راته په وزیر اکبر خان مېنه کې په څلورسوه بستریز روغتون باندې چټی راکړه ، څنګه چې په روغتون کې زیاتره روسي متخصصیونو کار کاوه نوهلته یې یو تن روسي متخصص ته یوړم ،متخصص ته مې خپل لاس وښود او هم مې ورته وویل چې زماسترګې صحیح کار نه کوي . د معاینې څخه وروسته روسي متخصص څه دوا راته ولیکله او هم یې نظر ورکړ چې دی نه شي کولای چې حربي ښوونځي ته دوام ورکړي باید چې دحربي ښوونځي څخه خارج کړی شي .

هماغه ؤ چې ما د روسي متخصص نظر یه حربي ښوونځي ته یوړه او هغویځ زه سمدستي دلیسې څخه خارج کړم اوما هم دا ساعت له خدایه غوښته .

دسردار محمود په خارج کېدو مونږ زیات خوشحاله شولو او قلعهٔ زمان خان ته دخلیفه عبدالرسول فدائي کورته لاړو . خلیفه عبدالرسول فدائي دنقشبندیه دطریقې پیر ؤ چې زمونږ دکورنۍ زیاتره غړو دهغه نه لاس

(c) ketabton.com: The Digital Library

نیوی کړی و ،دهغه سره مو د هجرت موضوع مطرح کړه . خلیفه عبدالرسول فدائي هم دهجرت کولو مصلحت راکړ او دعا مو ترې واخیستله او هم مو د یو شمېر نورو نږدې خپلوانو او دوستانوسره د آخري ځل لپاره په کابل کې دهجرت کولو په نیت خدای پاماني وکړه او د خاص کونړ په
طرف وخوځیدو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پنځم څپرکی

په خاص کونړ کې زمونږ د هجرت او جهاد د پیل لومړۍ مرحله :

مخکې مې یادونه کړې وه چې په کابل کې به همېشه دا اوازې خپرېدې چې نن کودتاه کیږي او سبا. دهرچا په خوله کې داخبره وه چې دخلقیانو رژیم ډېر ژر له منځه تلونکی دی نو په دې اساس د ۱۳۵۸ کال دڅور دمیاشتې چې دکمونستي رژیم لومړۍ کلیزه وه ډېر خلك په دې امید ؤ چې خامخا به څه تحول راځي ، مونږ هم دغه اوازو ته انتظار وویسته ، خو دڅور په اوومه نېټه چې خلقیانو دکمونستي کودتاه دلومړۍ کلیزې لپاره جشنونه نیولي ؤ هیڅ کومه پېښه ونه شوه .
هماغه ؤ چې پلار مې دڅور دمیاشتې په دویمه اوونۍ کې د څارنوال محمد صالح سره مصلحت وکړ چې یو ځل باید بې ماشومانو پاکستان ته لاړشوو . له یوه پلوه به خپلو کورنیو ته د اوسېدو دځای څه بند وبست وکړو او له بله پلوه به دمجاهدینو دبعضې تنظیمونو دمشرانو سره له نږدې نه وګورو او په احوال به ځان پوه کړو چې هلته څه خبره ده .
په دغه وخت کې زما خسر مولوي غلام حضرت چې مخکې مهاجر شوی ؤ هم په خصوصي توګه مونږ کره راغلی ؤ ، دڅور دمیاشتې په نهمه نېټه څارنوال محمد صالح دهغه ورور مامور عبد الواجد ، زماتره سیدحسام ، پلار او خسر مې زما په شمول سهاروختي دخاص کونړ نه د پېښور په لوري حرکت وکړ .
تردغه وخته پورې ما دخاص کونړ ولسوالۍ ته نږدې دغرونوکلي او باندې نه وې لیدلې او نه راته دهغوی د ورځني ژوند اوستونزو په هکله

(c) ketabton.com: The Digital Library

څه معلومات وو . وروسته له درې ساعته مزل نه برچچن کلي ته ورسېدو ، غرمه مو دباز په کورکې تېره کړه ، د برچچن اوسېدونکي په قوم باره خېل مومند دي ، که څه هم مونږ دمومندو کلی نه ؤ ليدلی او دزياتو کسانو سره مو له نږدې نه پېژندګلوي نه درلوده خو سره د دې هم چې کله به کوم کلي ته ورسېدو مخکې له دې چې مونږ ځوك وپېژني نو هرسړي به په ډېراخلاص سترې مشي کوله او دپښتونولۍ او مېلمه پالنې په اساس به يې زمونږ ډېره زياته قدرداني کوله .
مومند زياتره په لومړی سرکې دنابلدو کسانونه دچا دځای پوښتنه نه کوي ځکه دا دپښتونولۍ او مېلمه پالنې داصولو خلاف دی . خو وروسته له خوراك څښاك نه بيا پوښتنه کوي ، څرنګه چې زياتره مومندو زمونږ کورنۍ پېژندلې نو وروسته به يې دځای پوښتنه وکړه اومونږ به ورته ځانونه يې به معرفي کړل نوبيا به يې زمونږ قدرداني نوره هم له حده زياته کوله .او سمدستي به يې پوښتنه کوله چې چېرته ځئ ؟ او څه کوئ ؟ مونږ به هم دخلکي رژيم پرضد خبرې پيل کړې او دخلکيانو دبې دينئ او د هغوئ دپروګرامونو په هکله به مورته پوره تفصيل ورکړ.
مومندقوم دمياه ،ملااوپيرخانو ډېر زيات احترام کوي اوخبرو ته يې غوږ نيسي نو زمونږ خبرو به پرې پوره تاثير کاوه ، او دکابل د ريژيم پرضد به يې پوره کرکه څرګندوله .
زمونږ لپاره چې دغرونو مزل هم سخت ؤ نو په دمه دمه به ديوه کلي نه بل کلي ته تلو ، شپه مو دبر څپري په کلي کې دملك خليل کره وکړه ، دڅپري خلك زياتره بوتي خېل او يو کور په کې ماما خېل دی . بله غرمه مو دخوګاخېلو په توركاني کې د حاجي عبدالخالق سره تېره کړه ، حاجي عبدالخالق دملك خالو زوی ؤ چې په دغه وخت کې ډېر سپين ږيری شوی ؤ ، نوموړی د مومندو او په خاصه توګه دمومندو دبيزو دقام يومشهور سپين ږيری ؤ چې دانګريزانو په وخت کې يې په غزاګانوکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دخپل پلارسره یوځای برخه اخیستې وه د تورکانې نه مو شپه مزرې چینې ته یوړه دغه مزل ډېر سخت ؤ ځکه دیو ې خو په لاره کې هېڅ کوم کلی نه ؤ چې هلته مو دمه کړې وی او له بله پلوه زمونږ لاره غلط شوه ، د یوې غونډۍ نه به د بلې غونډۍ سرته ختلو چې لاره پیدا کړو .
دغرونو لارې چې هسې لیکې ښکاري دپسرلي په موسم کې چې واښه په غرونو کې زرغون شي نو دلارو کرښې ورکېږي او نابلده لارویو ته ډېره مشکله ده چې اصلي لاره پیدا کړي . بالاخره دیوغونډۍ دسره نه مولاره ولیده چې څوکسه پرې روان دي ، مونږ ورته له ورایه څادرونه وخوځول ځکه غږ یو بل ته نه رسېده ،هغوئ ودرېدل ، کله چې ورنژدې شوو کتل مو چې دقومندان غازي محمدخان ورور ګل عباس زمونږ پسې راروان شوی وو چې مونږ سره یوځای پاکستان ته لاړ شي ، دپنځه ساعتو مزل مو په لس ساعتونو کې و واهه .
مزرې چینې ته دماښام له اذان نه وروسته ورسېدو او شپه مو دحاکم سید کریم خان ځای ته یوړه. سیدکریم خان دګوشته د خانانو مشر ؤ او دپلار مې ډېرنږدې دوست اوملګری ؤ چې ده مخکې هجرت کړی وو او دخپلې کورنۍ سره په مزرې چینه کې اوسېد .
په دغه وخت کې دحکمتیار اسلامي حزب یوګروپ مجاهدین دشهیدمعلم نادرخان په مشرۍ په مزرې چینه کې دفردوس خان په ځای کې اوسېدل . فردوس خان د داود خان په وخت کې مهاجر شوی ؤ ویل کېږي چې د داؤد خان په وخت کې دحکمتیار د اسلامي حزب زیاته اسلحه اومهمات مشرقي ته دفردوس خان په واسطه انتقالېدل چې دپاکستان حکومت هم ورته پوره امتیازات ورکړي ؤ او تقریباً لسګونو زره پاکستانۍ کلدارې یې ورته دمیاشتې مصرف ورکاوه ، فردوس خان دمجاهدینو دبعضې ګروپونوسره داختلاف په وجه په وروستي کلونوکې بېرته دکابل رژیم ته پناه یوړه او دهغه زوی مومند خان دملیشه وو مشر و

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې په جلال ابادکې دخاد دقواؤ سره په یوه تصادم کې وروسته په ۱۳۷۱ کال کې ووژل شو،(دفردوس خان بل زوي مومند خان دافغانستان په ولسي جرګه کې دننګرهار ولایت منتخب استازی دی)

سهار مونږ دشهید معلم نادرخان اوفردوس خان لیدو ته ورغلو ، دمعلم نادر خان سره دکوټ او مهمند درې زیات شمېرمجاهدین وو. کله چې ګل عباس هغوئ ولیدل نو ګل عباس له مونږ نه بېرته ستون شو او دپېښور دتګ نه منصرف شو ، ځکه ګل عباس دپرچم د ډلې څخه وو او دغازي اباد په فارمونوکې یې ډېره موده وظیفه اجراکړې وه او دنادر خان مجاهدینو یو شمېرکسانو هغه پېژنده او دخلقیانوسره د اختلاف په وجه غره ته ختلی ؤ کله چې پرچمیان په قدرت راغلل نوګل عباس حرکت ته لاړو او دکونړ ولایت منشي مقرر کړای شو ، ګل عباس فکر وکړ که پېښورته لاړشي نوکیدای شي چې دحزب دکسانوله خوا ورته ضرر ورسېږي . مونږ هم ورسره موافقه وکړه اومونږ دپېښور په لوري حرکت وکړ اوګل عباس بېرته د ولي سیمې ته لاړ، چېرته چې دخپلې کورنۍ سره اوسېد .

غرمه مو د کوډاخېلو په سیمه کې دملك امین کره چې دغازي محصل خان زوی ؤ تېره کړه ، ملك امین چې په صورت وړوکی سړی ؤ تقریباً سل کاله عمر یې درلود او دټولو مومندو دخورامهمو سپین ږیرو څخه ؤ ، که څه هم ملك امین سپین ږیری ؤ خو پخپله به په ډېره کې ناست ؤ او دمېلمنوخدمت او قدر به یې کاوه. خو متاءسفانه چې دملك امین دکورنۍ اکثریت غړو دکابل دخلکي رژیم سره اړیکې درلودې او دهغوئ نه یې پیسې او وسلې اخیستلې . دملك امین زوی حاجي فضل منان هم دکابل په حکومت کې غټه چوکۍ درلوده چې په وروستي کلونوکې د پاکستان خواته واوښته چې بیا دمومندو ایجنسي په انتخاباتوکې د صوبه سرحد د صوبائي اسمبلۍ غړی وټاکل شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ملك امین چې زمونږ د کورنیو مشران یې پېژندل نومونږ ته یې د کابل درژیم صفت پیل کړ ، مونږ یې دې ته په غیرمستقیمه توګه تشویقولو چې پېښور ته باید دخپل تګ نه منصرف شوو ، مونږ ته چې دخلکیانو اصلي خبرې معلومې وې نو د کابل دخلکي رژیم سره د ملك امین طرفداري او خواخوږي په مونږ ډېره بده ولږیده ځکه دنوموړي کورنۍ ډېره مجاهده کورنۍ وه چې د انګریزانو په مقابل کې یې پلارمحصل خان غازي خورا مهم رول په غزاګانوکې درلود . هما غه ؤ چې هلته مو شپه ونه کړه او دګندهاب په لوري وخوځېدو ، دبهې دښته مو چې ووهله نو ماښام ګندهاب ته نارسیده دخاپښې کنډو سره نزدې یوه کلي ته چې دآهنګرانو دکلي په نامه یادېده ورسیدو ، پلارمې وویل چې نور په پښو مزل نه شو کولی او زیات ستړي شوي یوو که څوك په دغه کلي کې نه پېژنو فرق نه کوي ځکه دوی هم پښتانه دي او مونږ ته به شپه راکړي .زړه نازړه دغه کلي ته ورستانه شوو .

دماښام د اذان وخت نږدې ؤ ، دکلي یوشمېر کسان د دیوالونو چنو ته ناست وو مونږ ته یې په پراخه تندي ستړي مشي وویل ، د اودسونو لپاره یې سمدستي اوبه راوړې اودس او لمونځ مو وکړ .دلمانځه نه وروسته یې دکلي حجرې ته بوتلو . دغه حجره دټول کلي شریکه وه او ټولو کلیوالو په شریکه هلته ډوډۍ راوړه او زمونږه یې خورا زیاته میلمه پالنه وکړه ، دماسختن لمانځه نه وروسته دکلي یوتن سپین ږیري زما پلار ته وویل چې سباته په ګندهاب کې د ماسل خان ملك په ځای د حلیم زو دقوم غونډه ده چې د افغانستان دحالاتو په باب جوړه شوې ده .

پلارمې ترې پوښتنه وکړه چې چا جوړه کړې ده نو هغه سپین ږیري وویل چې مونږ ته پوره پته نشته خواوښي ته دسید کریم خان لور ناسته ده مصرف یې میر افضل خان کړی دی . میر افضل خان دګوشتې دخانانوله کورنۍ نه وو چې د اعلیحضرت ظاهرشاه دکورنۍ سره یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپلوي درلوده اوپه وروستیو کلونوکې پېښور کې په خپل مرګ وفات شو ، میر افضل خان دکورنیو چارو په وزارت کې پخوانی مامور ؤ چې د پلار مې هم ډېر نږدې دوست ؤ . هماغه ؤ چې سهار دکلي دخلکو سره یوځای مونږ هم دجرګې ځای ته ورغلو .
څنګه چې میر افضل خان زما پلار ولید نو ډېر خوشحاله شو او زمونږ د راتګ پوښتنه یې وکړه. پلار مې ورته وویل چې پېښورته روان یوو او هجرت مو وکړ چې خپلو کورنیو ته ځایونه پیداکړو .
پلار مې میر افضل خان نه پوښتنه وکړه چې دا جرګه چا جوړه کړې ده ؟ هغه په ځواب کې وویل چې جرګه جنرال علومي جوړه کړې ده چې دمومندو قوم جهاد ته ملا وتړ ي. میر افضل خان او جنرال علومي هم سره خپلوي درلوده ، مونږ یې سمدستي خاص کوټې ته بوتلو هلته جنرال علومي او دپیچ درې شاه محمود صافی چې مخکې دجلال آباد دګمرك مدیر ؤ ، ناست وو ،هغوئ زما پلار او څارنوال محمد صالح معریفي کړل اوپه جرګه کې یې زما پلارته وخت ورکړ چې خبرې وکړي پلارمې چې دخبرو کولو خورا فصاحت یې درلود جرګې ته یې دکابل دکمونیست رژیم په ظلمونو، بې دیني او فجایعو باندې رڼا واچوله ، پلارمې جرګې ته وویل چې کله د انګرېزانوپه مقابل کې دمومندو قبایلوغزا کوله نو زمونږمشرانو تاسو سره یوځای لښکري کولې او د تاسې سره اوږه په اوږه جنګېدل . او س چې په کابل کې کفر را غلی نومونږ په تاسې دابدله لرو چې راپاڅېږئ او له مونږ سره یوځای ملا وتړئ .
جرګې په پای کې تړلو تصمیم ونیو چې دمومندو یو لوی لښکر به تیاربږي او دغزا لپاره به دکابل رژیم پرضد د افغانستان په لوري حرکت کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

مونږ ته صحيح پته وه نه لږېده چې د جرګې ترشاڅوك دي خو دا ښكاره وه دجرګې جوړونكې ډله د افغانستان د پخواني پادشاه محمد ظاهرشاه طرفداران وو.

مونږ دجرګې له پاى ته رسېدو نه وروسته له ګندهاب څخه پس له څو ورځو مزل او ستړيا نه په موټركې سپاره شوو او د شبقدر په لوري مو حركت وكړ ، شپه مو مچنۍ سره نږدې دورسك كمپ ته يوړه . زما خسر او يو شمېر نور خپلوان هلته اوسېدل ، ورسك كې دپاكستان حكومت ،دحكمتيار اسلامي حزب پورې مربوط مهاجرينو اومجاهدينوته ځاى وركړى وو. دورسك سيمه دكونړ سيند په غاړه پرته ده ،په دغه ځاى كې دپاكستان يوه فوځي قطعه هم پرته وه چې دمجاهدينو او مهاجرينو كورونه ديوې ويالې په واسطه چې دورسك په عسكري قطعه كې دننه بهېدله جدا شوې وو..

د ورسك په كمپ كې پرتګ او راتګ ډېر سخت بنديز وو ، كمپ كې اوسېدونكې كسانو ته مخصوص كارتونه وركړل شوي وو ، دمېلمنو او بيروني كسانو نومونه په يوكتاب كې دمكملې پېژندګلوي نه وروسته درجېدل ، وروسته به مؤظف نفر دمېلمه دخپلوانو او دوستانو كورته خبر ور وړه اوبيا به هغه ځاى نه يوتن راته اوپس له هغې به مېلمه ته دكمپ د ورننوتلو اجازه وركول كېده ، دكمپ نه دوتلو په وخت كې به هم مؤظف نفر په كتاب كې نښه كوله چې ګوندې څوك دبلې لارې كمپ ته نه وي داخل شوى . دجهادپه لومړي كلونوكې د ورسك كمپ دحكمتيار د اسلامي حزب دغړيو يو مهم او خاص ځاى ؤ خو په ورستي كلونو كې چې نور كمپونه جوړ شول د اسلامي حزب مهم كسان هم دورسك نه نورو ځايو نو ته خواره واره شول او دمجاهدينولپاره دورسك نمبر۲ غنډ په نامه يولوى كمپ دغره په غاړه كې جوړ شو چې هلته به

(c) ketabton.com: The Digital Library

مجاهدينوته فوځي زده کړه ورکول کېده او هم به چې دافغانستان څخه مجاهدين ورتلل هماغه کمپ کې به اوسېدل .
ورسك کې دمهاجرينو د کورنيو ژوند خورامشکل وو ځکه په يو کورکې دوه درې کورنۍ او سېدلې ، نارينه به بيرون د ونو لاندې دشپې پرېوتل ، د پېښور دښار نه هم خورا لرې و نو دسودا اخستلو لپاره مجبور وو چې د پېښور ښار ته لاړ شي ، دمېلمنولپاره هم قيد و بست ډېر ؤ . هغه کسان چې په ورسك کې يې خپلوان درلودل له وېرې څخه هلته نه شول تللی چې خپل خپلوان يا دوستان وګوري ځکه چې اسلامي حزب به کوم کسان بنديانول هغه به يې هلته په ورسك کې ساتل . دکابل رژيم به د ورسك دکمپ پرضد ډېرسخت تبليغات کول چې ګوندې دحکمتيار اسلامي حزب خلك وژني ، نو په دې حساب زياتره هغه کسان چې دحزب غړي نه وو دورسك دکمپ نه به يې يو قسم وېره او ترهه کېدله .
تقريباً دوه اوونۍ مو په پېښورکې تېرې کړې ځارنوال محمد صالح او پلارمې داسلامي حزب مشر انجينر ګلبدين حکمتيار، دهغه مرستيال قاضي محمد امين وقاد او د ملي نجات دجبهې مشر حضرت صبغت الله مجددي سره وکتل ، د اسلامي حزب مشر انجينرحکمتيار زما پلارته د مومندرې دجبهې په قوماندان معلم نادرخان باندې مکتوب ورکړ ترڅو مونږ سره دخاص کونړ دولسوال دنيولو په پروګرام کې مرسته وکړي هماغه وو چې دپېښور نه مو ديوشمېر خپلوانوسره يوځای بېرته دخاص کونړ په لوري حرکت وکړ . په لاره کې به مو چې چېرته دمه کوله زياتره کسان دګندهاب په جرګه کې دپلار دوينا او پېښورته زمونږ دتګ نه خبروو ،د مونږ سره دا سودا پيداشوله چې دکابل رژيم خو خامخا زمونږ دتګ نه خبردی او داسې نه چې زمونږ دکورنيو نه يې څوك بنديان کړي وي . په مزرې چينه کې مودمعلم نادرخان سره د دويم ځل لپاره وکتل او هغه ته مو د انجينر حکمتيار ليك ورکړ . معلم نادر خان وويل چې تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

لاړشئ او زمونږ مجاهدین به دشپې له خوا خاص کونړ ته ځانونه در ورسوي ! ځکه که محاهدین د ورځې حرکت وکړي نو دکابل رژیم دمومندو په قبائلوکې جاسوسان لري چې مخابرې ورسره دي نو زمونږ د حرکت دلوري نه خبریږي .
مونږ بلاخره د ۱۳۵۸ کال دثور دمیاشتې په اخرو شپو کې خاص کونړ ته ورسېدو دماښام دتیارې نه وروسته خپلو کورونوته داخل شولو . زمونږ کورونو کې خیریت ؤ خو زما دکاکا زوی سید فضل ربي میاخیل چې دمنګوال په منځني ښوونځي کې معلم ؤ وویل چې دخاص کونړ ولسوال پېښورته ستاسې په تګ باندې خبر دی او له مانه یې پوښتنه وکړه خو ما ورته وویل چې هغوئ پېښورته په دې غرض تللي دي چې زمونږ هغه خپلوان چې مخکې مهاجرشوي دي بیرته دځان سره راولي او خپل فامیلونه یې همدلته پرښودلي دي . ولسوال وویل که داسې وي نو ښه ده .
ددې لپاره چې دمنګوال سیمې ته دولسوال دراتګ زمینه مساعده کړو نوزما دخسر ، مولوي غلام حضرت دهقانان مو راوغوښتل او دحاصلاتو پوښتنه مو ترې وکړه هغوئ وویل چې ولسوال امرکړی چې حاصلات چاته ورنه کړئ . مونږ ورته وویل چې ولسوال ته احوال ورکړه چې مولوي غلام حضرت پخپله راغلی او خپل کور کې دی نوحاصلات یې ورکړو او کنه ؟ کومې کورنۍ به چې مهاجرې شوې نو خلکي ریژیم به دهغوئ کورونه چورکول او دهقانانو ته به یې ویلې چې حاصلات با ید حکومت ته وسپاري. ولسوال چې زمونږ دراتګ نه بېرته خاص کونړ ته خبرشو نو په دې فکر و چې واقعاً زمونږ خپلوان بیرته کونړ ته ستانه شوي دي نو تصمیم یې نیولی وو چې زمونږ ځای ته راشي . متاءسفانه په همدغه شپه زمونږ یوشمېر خپلوان چې زمونږ سره پېښور نه راغلی وو

(c) ketabton.com: The Digital Library

پاتې نه شول او دحکومت له وېرې بېرته غرونو ته وختل ، له بله پلوه دشهیدمعلم نادرخان دمجاهدینو هم څه پته ونه لګېده .
ولسوال عثمان غني په سبا تقریباً د دېرش کسانو سره په ناڅاپي توګه زمونږ کورته راغی . په دغه وخت کې زمونږ په کلاکې زما د تره زوی معلم عبدالودود ، دترور زوی مې خدای بښلی معلم عبدالصبور عزیزي ، ترونه چې خدای بښلي وکیل عبدالقادر او سید حسام موجود ؤ ، کله چې ولسوال زمونږ دکور په لوري را روان ؤ زما دتره لمسي سید افاق زما پلارته خبر راوړ چې ولسوال د ډېرو کسانوسره زمونږ دکور په لوري راروان دی .
دا ډېره سخته شیبه وه چې حتماً ولسوال زمونږ دنیولو خیال لري او مخکې له دې چې مونږ ژوندي ونیسي نوباید یوڅه مقاومت وکړو ځکه دنیولو په صورت کې به زمونږ سزا بې له مرګه بل څه نه وي ، دجګړې او مقاومت په حالت به څه کېږي په داسې حال کې چې زمونږ ټول ماشومان او ښځې په کلا کې دننه موجود ؤ د تیښتې لاره هم نه وه ، پلارمې سمدستي وویل چې زما تره وکیل سید عبدالقادر چې دېره کې پروت ؤ او مریض هم ؤ دننه راولئ او پلارمې پخپله زمونږ دکور یوې چتې (بالاخانې) ته دټوپك سره وخوت . په دغه وخت کې زما د ترور زوی معلم عبدالصبور په وارخطایي راغی او زما پلارته وویلې که ته په ولسوال باندې ډزې وکړ ې نو ټوله کورنۍ به تباه کړي ، نوباید چې څه عکس العمل ښکاره نه کړې! پلار مې ورته وویلې چې که ولسوال خامخا کلاته په زوره رانتوته اوزه یې نیولم نو خامخا به زه عکس العمل ښکاره کوم او تر اخرې سلګۍ پورې به مقاومت کوم او که کلا ته په زوره را دننه نه شو نو زه هم څه غرض پرې نه لرم ځکه زمونږ قوت کمزوری دی زمونږ سره فقط دوه تمانچې او یو پنځه ډزی قلاتی ټوپك ؤ یوه وړه پچیس چکوسلواکیایي تمانچه زما سره وه اوبله هسپانوي لاما تمانچه خاص

(c) ketabton.com: The Digital Library

کونړ ته دبېرته ستنیدو په وخت کې دګردي غوث لمسي میا زرین چې دکلاول په کلي کې اوسېده دخپلې غاړې تمانچه یې زما پلار ته ورکړه او ورته وې ویل چې ولسوال ستاسې دتګ نه پېښورته خبر دی او ډېر احتیاط باید وکړ ي . میازرین دلومړي ځل لپاره مونږ په ځپري کې ولید، خو په غیاب کې یې مونږ پېژندلو چې البته دا دهغه ډېر اخلاص ؤ چې خپله تمانچه یې زما پلار ته ورکړه .

ولسوال عثمان غني چې زمونږ دېرې ته را ورسېد دمنګوال او شاو خوا کلیو یوشمېر سپین ږیري او تقریباً شل کسه مسلح خلقیان ورسره وو، په کټونوکې دکېناستلوڅخه وروسته یې سمدستي زماڅخه پوښتنه وکړه چې مدیر صیب (پلارمې)چیرته دی ؟ د دې لپاره چې دولسوال نیت معلوم کړم نو ماورته وویل چې هغه دکاویړ کلي ته لږ ساعت دمخه تللی دی که ضرورت وي نو څوك به ورپسې ولېږم؟ ولسوال دلږ شيبې چرت څخه وروسته وویل چې نه، که راغی نو ورته ووایه چې د حکومت (ولسوالي) پورې یوځل راشي چې زما ورسره کار دی . ولسوال تقریباً نیم ساعت معطل شو ، مونږ هم ورته په بېړه چاى وركړ .د یوې پیالې چاى څښلو نه وروسته ولسوال دخپلو کسانو سره رخصت شو او دکونړ دسیند په لوري وخوځېد ، مونږ فکر وکړ چې ګوندې دځارنوال محمد صالح دنیولو پسې لاړ، ځکه دهغه کور دسیند په غاړه وو. ولسوال هم وارخطا معلومېده اوپه کومه لاره چې راغلی و هغه یې بدله کړه او په بله لاره د ولسوالۍ مرکز ته لاړ .

ولسوال چې څنګه خپل ځای ته رسېدلی و نو زما د ترور زوی معلم عبدالوکیل او دهغه وراره مامور عبد الظاهر یې سمدستي دجرګې په توګه راولېږل او پلارته مې یې وویل چې ولسوال وایي چې ته ولې پاکستان ته ځې ؟ که حکومت له دندې ګوښه کړی یې زه به دې بېرته په خپله دنده وګومارم او که څه بله ستونزه وي هغه به هم زه حل کړم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمنګوال کلی دخاص کونړ د ولسوالۍ لوېدیځ پلوته دسرحدي غره په لمن کې پروت دی چې تقریباً په نیم ساعت کې یو تن کولای شي چې دحکومت دتسلط دسیمې څخه ووځي او د ولسوالۍ دمرکز پورې تقریباً دوه ساعته پیاده مزل دی . پلارمې دوی ته وویل چې مونږ د اسلام په خاطر غواړو چې هجرت وکړو ، د وظیفې تقرر چندان اهمیت نه لري او نه زه له دندې څخه ګوښه کړی شوی یم ، ترڅو چې دا خلکیان په قدرت کې وي تر هغه به هېڅکله د رژیم سره همکاري ونه کړم . دوی دشپې بېرته رخصت شول او مونږ دهجرت لپاره ځان تیارکړ . ددې لپاره چې ولسوال سباته چې دپنجشنبې ورځ وه مونږ مصروف وساتي ، ترڅو زمونږ او څارنوال صالح محمد د نیولو لپاره ترتیبات ونیسي هماغه و چې دوه کسه خلقیان یې راولېږل چې یویې عزیز الرحمان چې مشهور په زلمي و چې دپلار مې دخوریي زوی و او بل احمد ګلوړ ، دکوکی باندې دمیرزاخانجان زوی چې دلېسې په دوره کې زما ټولګیوال و. خلکیانو په هر کور کې خپل جاسوسان روزلي وو او زیاد کسان دخپلو خپلوانوله لاسه جیلونو او یا پولي ګونونو(وژل کېدوځای) ته ولېږل شوو. خلکیانوته دا په غوږ ویل شوي ؤ چې کمونیستي انقلاب هغه وخت بري ته رسېدلی شي چې سړی دخپلوخپلوانو هېڅ پروا ونه لري او هرڅوك چې دکمونیستي انقلاب مخالف دی هغه باید له منځه یوسي ،و لو که هغه دکمونیستانو پلار ، وروراو یا خپل وي . زیات پلرونه دخپلو زامنو له خوا او ورونه دخپلو ورونو له خوامړه او یا بندیان شول ، هر خلکي غړي به چې داسې وکړل نو هغه ته به مادي امتیازات او یا کومه لوړه څوکۍ ورکول کېدله او په دې ډول به یې ګوند ته وفاداري ښودله، دوی ته مې پلار وویل چې زه به سباته تنرکلي ته ورشم ته ورشم چیرته چې زمونږ دترورزو کورو او ولسوال دې هم هلته راشي هماغلته به وګورو ترڅو هغه په تمه پاتې شي او په مونږ پسې نوره قوه راونه لیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

که څه هم زمونږ دهجرت دحرکت وخت دشپې له خوا وو خو څنګه چې زلمی او احمد رخصت شو، دسهار اته بجې وې او دثور دمیاشتې **۲۹** نېټه وه پلارمې قرآن شریف را وا خیسته مخ په قبله و درېد او وې ویل چې خدایه مونږ خاص ستا ددین په خاطر هجرت کوو ته دمونږ سره مرسته وکړې! د خدای ښنلي تره وکیل سیدعبدالقادر سره چې سخت مریض و او سترګې یې په او ښکوکې غرقې غرقې کېدلې د آخري ځل لپاره خدای په اماني وکړه او په یوه جوړه جاموکې مو دښځو او ماشومانو سره یوځای دغره په لوري حرکت وکړ .دومره فرصت نه وو چې دضروري شیانو دحمل اونقل لپاره مو څه وسایل برابر کړي وای .
مور مې چې مریضه وه او نه یې شو کولای چې د غره په لاره زمونږ سره یوځای مزل وکړي هغه مو د دوه وړوکو ورونو او وړو کې خور سره د کلي ګرام کلي ته دپلار دسانده (باجه) خدای ښنلي ملك میر حبیب کورته ولېږله ترڅو دهغه ځای نه جلال آباد ته او بیا د طورخم په لاره پېښورته راشي ، مونږ سره زما کاکا سید حسام او دهغوئ کورنۍ هم یوځای هجرت وکړ .
څرنګه چې زمونږ دهجرت کولو پروګرام دجوزا دمیاشتې د شلمې نیټې په شاوخواکې وو تر څو مې ورور سلطان محمود چې د مزارشریف دکرهنې په لیسه کې یې سبق وایه هم راشي نومونږ باید د هغه دلیسې درخصت کېدو پورې صبر کړی وای خو شرایط داسې راغلل که مونږ یوڅو ساعته نور معطل شوي وای نو زمونږ نیول کېدل د رژیم له خوا حتمي و .
مونږ لومړي کسان وو چې دخاص کونړ د ولسوالۍ نه مو په رڼا ورځ دخپلو ماشومانو او تور سرو سره یو ځای هجرت وکړ ځکه تر دغه وخته هر څوك به دشپې له خوا په ډېره وېره دخلکیانو دامنیتي پوستو ترمنځ تېرېدل نو هڅه به یې کوله چې واړه ماشومان ونه ژاړي تر څو د امنیتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

پوستو مؤظف کسان خبرنه شي ، تر دغه وخته هجرت کول دومره مشکل وچې دنیول کیدو په صورت کې مرګ حتمي وو.

تر هجرت وروسته د څپرې ملك محمدایوب راته وویل چې کله دګور یك دکلي اخوند زادګانو دمدیر عبد الشکور بابکرخیل په مشري هجرت کاوه نو په لاره کې ترې یوماشوم پاتې شوی ؤ ځکه هر سړی پرخپل ځان و اونه پوهېدل چې څه به کیږي او راتلونکی به څنګه وي هرسړی په سوچونو کې ډوب روان و او د ځان پسې یې پښې راښکلې هغه وړوکی ماشوم یې پس له څو ساعتونو پلټنې څخه وروسته په لاره کې پیدا کړی و .

کله چې مونږ دګور نه حرکت وکړ نو پلار مې زما دترور زوی معلم عبدالصبور چې د زلمي تره وهغه ته وویل ، وویل چې ته خپل کورته ژر لاړ شه او کله چې ولسوال ستاسې کورته راغی نو ورته ووایه چې مونږ وختي هجرت کړی دی ځکه مونږ سره دا وېره وه ګوندې نه چې ولسوال مونږ پسې فوځ دغره په لوري راو نه لیږي ځکه په هغه صورت کې زمونږ سره دمقاومت لپاره هېڅ وسایل نه وو او هم واړه ماشومان چې په غره کې یې مزل نه شوکولای راسره وو .

په ډېر تکلیف سره موغرمه دبرچنچن کلي ته ورسوله ، غرمه مو د خان کاکا سره چې زما دخسر سره مخکې دهقان و تېره کړه . دبرچنچن کلي دهسکو غرونو په منځ کې ډوب پروت دی ،دکلي ولس تقریباً ۱۵ کوره دی او په قام باره خیل دي ، دبرچنچن خلك په اقتصادي لحاظ ډېر زیات غریب دي خو سره له غریبۍ ډېر زیات مېلمه پال دي، دجهاد په اوږدو کې برچنچن خلکو دمجاهدینو او مهاجرینو سره چې په دغه لار تیرېدل ډېرې زیاتې مرستې کړي دي ، د لغمان،تګاؤ او د کوز کونړ دسیمو دمهاجرینو او مجاهدینو لار په برچنچن او څپرې په کلیو وه ، دخلکو دعایداتو منبع مالداري او دمالونو انتقال دخاص کونړ او ګندهاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

تر منځ وو چې جوپې به يې ورته ويلې اوبعضې کسانويې دپاکستان په مختلفو ښارونو کې چوکي داري کوله ، ټول کلي کې يو تن چې ګلاب نوميږي د عبدالخېلو دقبايلو په ابتدائيه ښوونځي کې تر شپږم ټولګي پورې سبق ويلی و نور ټول کلي کې هېڅوا ليك او لوست نه شو کولای يو وړوکی جومات دکلي په منځ کې و خو ملا امام يې نه درلود .
په ټول کلي کې يو تن چې اميرجان نوميده يو اضافه کوټه دغره په يو کنج کې دکلي نه لرې جدا درلوده نو مونږ ترې و غوښتل که دغه کوټه مونږ ته د اوسېدو لپاره راکړي نو دابه زياته ښېګڼه وي تر يو وخته پورې به پکې واوسېږو .
څرنګه چې دکلي ولس دکابل د رژيم دبمباريو نه وېرېدل او هم د کلي ټول ورځنی اړتياوې دخاص کونړ د ولسوالي نه برابرو چې دغره خلك ورته سمه (هواره ځمکه) وايي نو دا وېره ورسره وه که دوئ مونږ ته پناه راکړي ، نو دوی به د خاص کونړ د ولسوالی نه منع شي ځکه دکابل رژيم ټولو مهاجرينو ته اشرار ويل او اشرارو ته پناه ورکول يوه لويه ګناه وه.
هماغه و چې اميرجان چې مونږ ورته امير جان ماما وايه مونږ ته يې خپله کوټه رانه کړه او مونږ مجبور شوو چې يوه بل لرې کلي ته چې کنډوالی نوميده او هلته زما د تره سيدحسام دکډې (ښځه)خپلوان وو لاړ شوو . د برچنچن او کنډوالی تر منځ يو ډېر سخت جګ غاښی دی چې د ګڼو ځېريو تر منځ ورته لار تللې وه او پس له شپږ ساعتونو اوږده مزل نه دکنډوالی کلي ته ورسېدو او دخاتم ملك کورته چې زما د تره د کډې تروزي و، ورغلو .
خاتم ملك ته مې پلار وويل چې مونږ دحکومت له لاسه را مهاجر شوي يوو او غواړو چې دلته ډېره شوو. خاتم ملك چې په قام ماماخيل و، وويل چې مونږ په دواړو سترګو تاسې ته ځای درکوو او هرکور مو چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوښ وي هغه به تاسې ته خالي کړو ، په کنډوالی کې هم یوڅو په ګوتو شمېر کورونه چې ټول سره تربوران وو استوګنه درلوده او د دوی ژوند په مالداری ولاړ و څرنګه چې مونږ دخاتم ملك سره د خپلولي اړیکې درلودې نو نورو دتره زامنو یې هم د دوی مخالفت نه شو کولای چې مونږ هلته دېره نه شو ځکه دپښتني دود او دستور په اساس پښتانه خپلوانو ته په سخته کې پناه ورکوي او مرسته هم ورسره کوي .
دکنډوالی کلی مونږ مخکې نه ولیدلی او لارې نه ډېربچ یعنې په کنج کې پروت دی او د خلکو به پرې هېڅ تګ او راتګ نه و ، شپه مو چې تېره کړه پلارمې راته وویل چې دا کلی زمونږ د اوسېدو لپاره ښه نه دی ځکه چې مونږ خو د دې لپاره هجرت نه دی کړی چې په غره کې واوسېږو ، زمونږ هدف خو دا دی چې دخاص کونړ د وضیعیت نه باید خبرشو او هم خلك باید جهاد ته تیارکړو چې دحکومت پرضد قیام وکړي ،زمونږ لپاره د اوسېدو ښه ځای په لومړي قدم کې دبرچنچن کلي او په دویم قدم کې دځېري کلي دی چې دواړه په لاره کې پراته دي او دخلکو تګ او راتګ پرې ډېر دی .
د ځېرې دکلي اولس په قام بوټی خېل دي چې ماماخېل هم په برځېري کلي کې استوګن دي ،چاچې په قبائلو کې ژوندکړی نه وي نو دهغه خلکوپه دود او کولتور باندې سړی سهي نه پوهېږي ، قبیلوي ژوند په ګوندیو (ډلو)ولاړ دی دکلي هره کورنۍ مجبوره ده چې په یوه ګوند کې واوسېږي اوګوندي زیاتره په کلي او کور کې د دښمنیو او تربګنیو په اساس جوړېږي چې د دغه ګوندیو سلسله د مومندو دیوه سرنه نیولي تر بل سره پورې موجوده ده او هره کورنۍ دبل کلي دیوې کورنۍ سره په ګوندي کې شراکت لري او حتیٰ چې څوك غواړي چې په کوم کلي کې خپلولي وکړي نوباید چې په خپله ګوندي یا ډله کې وکړي زیاتره دګوندیو اړیکي په همدې ډول خپلولیو باندې ولاړې دي ،که څوك په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

خپل کلي کې دښمني لري نو دګوندي ډله دهغوسره هرنوع مادي او معنوي مرستې کوي او حتی سړی دمورچلو دساتلو لپاره ورته لیږي .
د دغه خپلویو سلسله دومره دقیقه او سنجول شوې ده چې په یوه کورکې د دوه ورونوترمنځ خپلوان هم معلوم دي د دوی ترمنځ او یا د دوی د زامنو ترمنځ چې په خپل منځ کې سره تربوران دي دښمني پېښېږي نو دهرچا خپلوان او طرفداران یعنې دګوندي ډله معلومه ده او حتی یو ورور نه شي کولای چې دهغه بل ورور دخپل سره نوې خپلوي وکړي .
څرنګه چې دمومندو په قبائلو کې حکومت او یا هم لیکلي قوانین نشته دي نو ټول قوانین د نرخ ،دود او دستور په شکل دهرچا تقریباً زده دي او چاته چې په بعضې پېښو کې څه مشکل وي نو د کلي دمشر یا بل هغه څوك چې په نرخ پوهېږي دهغه نه پوښتنه کوي او دا په دې خاطرکوي که داسې عمل چې د دوی دنرخ یا دود په خلاف وي باید ونه کړي که نه بیا دجرګې له خوا ملامتیږي ، همدا علت دی چې دمومندو په قبائلو کې نظم برقراردی او هر سړی په خپله لاره سم روان دی ، چاچې دقبیلوي نرخ یاقانون نه سرغړونه وکړه د قام له خوا هغه ته سزا ورکول کیږي ، زیاتره قوانین لکه د انګلستان دقوانینوپه شان په روایتي اصولو ولاړ دي .
د اصلي موضوع نه باید لرې لاړ نه شم دبوټی خېلو په قوم کې په دغه وخت کې دوه ګوندي موجودې دي چې دیوې خوا دګوندي مشر دکوز څېري ملك محمد ایوب خان دی او دبلې خوا دګوندي مشر دبرڅېري ملك خلیل و چې دواړه نژدې د تره زامن هم وو .
د دواړو کورنیو ترمنځ دښمني (پتنه) دخپلو خپلوانو دلنګې (طرفداري) په اساس پیدای شوې وه .
دبرچنچن اوسېدونکي په قوم باره خېل او دملك محمد ایوب خان په ګوندي کې و او بل کلی چې دانارو په نامه یادیږي دهغه اوسېدونکي دملك خلیل په ګوند کې و ،چې د دواړو کلیوتر منځ هم پتنه وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

دکنډوالی دکلي اوسېدونکي دملك محمد ایوب خان په ګوند کې و او کله چې مونږ دخاتم ملك سره دبرچنچن په کلي کې د اوسېدو مسئله مطرح کړه هغه وویل چې د برچنچن اوسېدونکي دملك محمدایوب خان دګوند غړي او هم نږدې خپلوان دي او هم د هغه ورور حاجي عمر د وه کوټې دبرچنچن په کلي کې شته دي او زه فکر کوم چې هغوی به تاسې ته خپلې کوټې هم درکړي ، هماغمه و چې زه او پلارمې د ځپرې په لور وخوځېدو او خپله کورنۍ مو په کنډوالی کې پرېښوده ، دکنډوالی او د ځپری کلیو تر منځ یو ډېر سخت غاښی (کوتل)پروت دی او په ډېرتکلیف سره چې دجوزا دمیاشتې لومړۍ نېټه وه او د(برو) سخت تود باد لړیده د ماسپښین له پلوه کوز ځپر کلي ته ورسېدو او راسًا دملك محمد ایوب خان کورته لاړو ، دملك محمد ایوب خان ورور اروابناد حاجي عمر چې زما دپلار مخکینی دوست و او زمونږ دکورنۍ سره یې نژدې اړیکې درلودې چې دهمدغه نژدې اړیکو په اساس وروسته مونږ دملك محمد ایوب خان لسمۍ چې دملك محمد علي لور ده خپل ورور ته وغوښته او د دوی دکورنۍ سره زمونږ دخپلوي اړیکې جوړې شوې .

تصادفاً په همدغه وخت کې دبرچنچن امیرجان ماما هم په ځپري کې و. مخکې له دې چې مونږ دکور موضوع دملك محمد ایوب خان سره مطرح کړو هغه مونږ ته وویل چې دتاسې لپاره خپله کوټه خالي کړي او هرڅه چې پیښیږي هغه به کیږي او زه دتاسې پسې راغلی وم چې تاسې پیداکړم ، څرنګه چې مامخکې وویل چې دمومندو قوم د ستانه دارو ډېر احترام کوي نو امیرجان ماما ته دا خبره ډېره بده درېدلې وه چې ولې یې مخکې مونږ ته ځای رانه کړ او په خپله خبره پیښمانه شوی و او په ډېر عذر یې وویل چې تاسې به حتمي زماپه ځای کې اوسیږئ ، امیرجان ماما وویل چې ده دکلي نورو اوسېدونکوسره هم مصلحت کړی دی او هغوی هم په دې راضي دي چې مونږ هلته واوسیږو ، څرنګه چې دځپرې کلي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ته زمونږ دتګ اصلي موخه دځای پیداکول و هغه ترسره شوه، نو پلارمې د امیرجان ماما سره دبرچنچن په لوري وخوځېد او ما ته یې دنده راکړه چې واړه (فامیل) دکنډوالی دکلي نه برچنچن ته راولم .
دامیرجان ماما کوټه چې دغره په څنډه کې پرته وه، وړه وه، چې یوائې ښځې او ماشومان پکې په ولاړه ځاېدل اوموږ په لاندې خوړ کې په جومات کې اوسېدو چې مېلمانه به هم هلته دموږ سره دباران په صورت کې په جومات کې او سېدل .کله چې زه دکنډوالي کلی ته ورسېدم او خاتم ملك ته مودکوټې دپیداکوخبره وکړه نوهغه په دې اصرار وکړچې موږ باید حتمي یوڅوشپې هلته پاتې شو چې بالاخره یې موږ ه یې یوه اونۍ هلته معطل کړو او زموږ یې ډېره زیاته مېلمه پالنه وکړه .
هماغه وه چې ما یوائې خپله کورنۍ برچنچن ته راوستله او دسید حسام کاکافامیل هماغلته په کنډوالی کې پاتې شو . د امیرجان ماما کوټه هم زموږ پخلنځای و ، هم تحویل خانه او هم دماشومانو لپاره د استراحت خونه ، دبرچنچن اوسېدونکو زموږ د راتګ نه دمخه دشپې له خوا زموږ دکور یوڅه ضروري شیان چې دمنګوال په کلي کې زما دتره زوی سید عبدالودود کره وو دشپې له خوا راوړی وو او دبرچنچن په کلي کې مو دجهاد دپیل کېدو په نیت دېره جوړه کړه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

شېرزم څپرکی

د مومندو لښکر :

د ۱۳۸۵ هـ ش کال دجوزا دمیاشتې تقریباً نیمایي وه چې د مومندو لښکر دمیچنې او ګندهاب دسیمو نه چې د پېښور شبقدر ته نږدې سیمې دي راخوځیدلی وو او د زیارت په غاښي کې یې یوه لویه غونډه کړې وه ، دزیارت غاښی چې دمزرې چینې او کوډاخېلو ترمنځ یوه وړه غونډۍ ده چې دمومندوقبائل همېشه خپلې مهمې غونډې هلته کوي .

دلښکر مشرانو فیصله کړې وه چې دقبائلو لښکرباید دوه برخې شي چې یوه برخه باید دننګرهارولایت کامې اوګوشتې ولسوالیو په لوري لاړه شي او بله برخه د خاص کونړ د ولسوالیو په لوري جهاد پیل کړي . دمومندو دقبائلو زیاته برخه چې ټول ترك زي ، حلیم زي،خویزي او هم دبیزو یوه زیاته برخه دګوشتې او کامې په لوري خوځیدلي وو چې د دوی مشري ، دکوډاخېلو سیال میراجان کوله ، که څه هم نوموړی دقوم له خواد دغه لښکر دمشر په توګه نه وټاکل شوی خو خورامهم رول یې درلود ، سیال میراجان چې مشهور لیکوال او ادیب هم و په افغانستان کې یې ډېرې ځمکې اوجایدادونه درلودل چې د ۱۳۵۷ هـ ش کال د ثور د کودتاه نه وروسته یې افغانستان پرېښود او په خپل اصلي ټاټوبي کو ډاخېلوکې دېره شو .

سیال میراجان دملك امین دکوډاخېلوسره دځو لسیزو زړه دښمني درلوده چې په همدې اساس دامین کورنۍ دکابل درژیم پلوي وه خو دلښکر مخه یې نه شوه نیولی ځکه دټول مومندقام سره مقابله ورته ستونزمنه وه ، دکامې اوګوشتې دلښکرو سره فردوس خان چې دګوشتې له خانانو څخه

(c) ketabton.com: The Digital Library

و هم ملګری و. دپاکستان له خوا یوشمېر مجاهدینو ته چې د اسلامي حزب غړی وو ښې وسلې ورکړل شوې وې په مزري چینه کې د فردوس خان سره اوسیدل. حضرت صبغت الله مجددي هم دلښکرمشرانو ته یوه اندازه کارتوس او مهمات ورکړي وو او دپاکستان حکومت هم د دغه لښکر په تحریکولو کې فعاله ونډه درلوده چې زیاتره مشرانوسره یې پټې ژمنې کړې وې .

دلښکر په بله ډله کې چې دخاص کونړ په لوري یې حرکت کړی وو د عیسیٰ خېلو ، خوګاخېلو ،دشونکړې ساپي ، دمیا د درې حسن خیل او دسوری مومندو (شالی ، ولي او سرکنړ) برخه درلوده .

دخاص کونړ ولسوالۍ ته نږدې د داخلېدو نه مخکې مونږ دیوشمېر مجاهدینوسره خپل کورته ښکته شوو او دېره په دېره مو د خلکي رژیم پرضد تبلیغ پیل کړ او دخاص کونړ ولس ته مو دلښکر سره همکاري او ملاتړ ته بلنه ورکوله چې همداحرکت دخاص کونړ په ولسوالۍ کې دمسلحانه جهاد علني پیل و .کله چې مونږ ماسپښین دخاص کونړ دکنډرو کلي ته ورسېدو دمه یا د حسن خېلویوه وړه ډله دشیخ زیګر کورته راښکته شوې وه او له هغوئ مو دلښکر په اړه پوښتنه وکړه چې څه تصمیم یې نیولی وی ، هغوئ وویل چې لښکر بېګا ته د قاضي جوړ (ډنډ) سره چې دشالي او ولي ترمنځ پروت دی جرګه کوي او هلته تصمیم نیسي هماغه و چې مونږ هم دغره په طرف و خوځېدو ترڅو ماښام قاضي جوړ ته ځان ورسوو.

که څه هم دمومندو په هره کورنۍ او کلي کې مشران په مشخصه توګه نه دي ټاکل شوي خو د ګوندیو په اساس په هرکلي کې مشران معلوم دي او دهغوئ رایه دتصمیم نیولو په هکله معتبره ده ، که څه هم په اکثریت کلیو کې دکابل رژیم یوشمېر طرفداران درلودل خو دمومندو دقام د

(c) ketabton.com: The Digital Library

عمومي حرکت پرضدیې چې د اسلام ،غزا او جهاد په نامه وه څه نه شو کولای .

په روایتي شکل د مومندو د وړو قومونو مشران د مومندو دلویو قومونویاخېلونو مشرانو پسې ځي چې په دغه لښکر کې دخوګاخېلو قوم لوی و نو د لښکر مشري هم تقریباً دخوګاخېلو دمشرانو په لاس کې وه ، د خوګاخېلو مشران حاجي عبدالخالق او فقیر حاجي وو ،څرنګه چې دواړه ډېرسپین ږیري وو نو د دوی پر ځای مشري د دوی زامنو شاه مومندملك او ملك قجیرکوله .

د شالي مشران غازي حاجي او فېروز حاجي وو دولې مشران ملك محمد ایوب خان ، ملك خلیل اوختې ملك وو ، دعیسیٰ خېلو دقوم مشر ګل ملك نومېد ، همداشان دخاص کونړ د ولسوالۍ نه مشران زما پلار سیدمحمود حسرت دچندراؤ ، د اخون زادګانو نه څارنوال صالح محمد ، دمیاګانوله کلي نه ګل سید میا ، دکوز بوټي خېلو نه قومندان غازي محمد او دسنه خېلو نه ظاهرخان و .

دشخصي ګوندیو او دښمنیوپه اساس دغه لښکر هم دوه تقسیم شو چې دیوې ډلې مشري ملك شاه مونډ او دبلې مشري ملك قجیر کوله .

دقاضي جوړ په غونډه کې دلښکر مشرانوفیصله وکړه که چېرې د زړو دښمنیو په اساس چا په یوبل باندې برید(ډز) وکړ نوهغه کس ته به سخته سزا ورکول کېږي او دجهاد او غزا په خاطر باید ټولې زړې دښمنۍ شاته واچول شي ، که چا دلښکر فیصلې څخه خلاف سرغړونه وکړه نو کور به یې سېځل کېږي او لس لکه افغانۍ جریمه به ترې اخیستل کېږي .

لښکر دخاص کونړ دمشرانو څخه هم وغوښتل چې دوی دوه تقسیمه شي ځکه دوی دولسوالۍ اوسېدونکي دي اوباید لښکرته مشوره ورکړي ، هماغه و چې پلار مې او څارنوال محمد صالح دشاه مونډ ملك د ډلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

سره او قوමندان غازي محمد او نور مشران دملك قجیر د ډلې سره شول .په همدغه شپه دملك قجیر ډله په دې فکر وه چې د خاص کونړ په ولسوالۍ باندې حمله بلې شپې ته معطله شي خو دشاه مونډ ملك ډلې غوښتل چې د خاص کونړ ولسوالۍ ته داخل شي او دخلکو سره باید خبرې وکړي .

شاه مونډ ملك مې پلار ته مخ راواړوه چې میاصیب ستا څنګه خوښه ده نو پلارمې هم دخاص کونړ ته دکوزیدو طرفدار و نو فیصله په همدې وشوه چې کومه ډله غواړي چې داخل شي هغه دې داخل شي اوبله ډله دې سباشپې ته خاص کونړ ته راشي پلار مې شاه مونډ ملك ته وویل چې مونږ په دې شرط خاص کونړ ته ښکته کیږو چې سبا یعنې دورځې بېرته باید غره ته ونه خېژو ځکه چې ولس د خلکي حکومت پرضد قیام ته اماده دی او حکومت هم نه شي کولای چې پر مونږ حمله وکړي .

شاه مونډملك دا خبره ومنله او دشپې په یوه بجه تقریباً د دوه سوه کسو په شاوخواکې دخاص کونړ ولسوالۍ ته داخل شو .

دلښکر یوګروپ دمنګوال په منځني ښوونځي چېرته چې د حکومت یوه پوسته وه حمله یوړه خو دمنګوال دکلي له خوا چې د حکومت نه د دفاع په خاطر ټوپکې اخیستې وې ډزې وکړي او جګړه پېښه شوه ، دښوونځی ساتونکو کلي ته و تښتېدل او لښکر د منګوال ښوونځی یوه برخه وسېځله ،لښکرهمیشه بې سره روان وې او دچاقوماندې ته غوږ نه نیسي چې دلښکر ښکته کېدل ولسوالۍ ته هدف دا وو چې دخلکو سره خبرې وکړي نه داچې ښوونځي وسېځي خو یوڅو کسه چې د اسلامي حزب سره یې اړیکي درلودل د لښکر دغه ګروپ دوئ تشویق کړی ووچې په ښوونځي حمله یوسي او هغه وسېځي .لښکر هم دمنګوال دکلي دمقاومت نه وروسته بېرته دوعدې په خلاف دبرچنچن سره نږدې دروازګی سیمې ته غره ته وختل ، پلار مې چې په سیمه کې پاتې و نو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دروازګی کې ورته لښکر منتظر و په دغه شپه زه دلښکر سره نه وم اوسهار دروازګي ته راغلم ، زما د راتګ پورې مې پلار نه و راغلی دټول لښکر او زماهم ورته سودا وه چې ګوندې حکومت نیولی نه وي .پلار مې په دې امید و چې لښکر به په سیمه کې پاتې کیږي خو لښکر بې له دې چې دیواو بل احوال نه خبر شي بېرته دغره په لوري خوځېدلي و . پلار مې چې ټوله شپه په ویښه تېره کړې وه په یو خوړ کې یې استراحت کړی و او سهار ناوخته دلسو بجو په شاوخوا کې دروازګي ته را ورسېدخو ډېر زیات په قهر او خفه وو .

د قومي لښکر اداره کول او منسجم کول څه اسانه کار نه دی ځکه چې د ډېرو خلکو نظریات په کې شامل دي او هېڅ پروګرام په سهي توګه عملي کیېدی نه شي خو سره له دې هم په دغه شپه دواړه خواته کوم ځاني تلفات ونه رسېدل . کله چې مو د لښکر بلې ډلې سره تماس ونیو نو فیصله په دې وشوه چې سبا شپې ته ټول لښکر دکلاول سره نږدې په ډاګ کې چې دخاص کونړ ولسوالي ته نږدې پروت دی راټول شي ،چې لازم تصمیم ونیسي سبا شپه لښکر چې تعداد یې تقریباً پنځه سوه کسوته رسېد، دکلاول سره نږدې راټول شول او فیصله په دې وشوه چې لښکر باید بیا دوه ډلې شي او خاص کونړ ته به ښکته کیږي او بېرته به غره ته نه راخیژي ، یوه ډله دکونړ دکلي په لور وخو ځېده او بله ډله دمنګوال او کنډرو دکلي په لور چې دخاص کونړ لویدیځې برخه کې واقع و، وخوځېدلې .

په دغه شپه دکنډروکلي په کلي کې لښکر د ملیشه وو یو څه کورونه وسوځول او لښکر په خاص کونړ کې پاتې شو ، تقریباً ۹۵ کسان یواځې زمونږ په ځای کې د شاه مونډ ملك په شمول پاتې شول ، په سبا مو دمنګوال کلي ته چې اتمرخېل دي ځواب ولیږه چې تېره شپه تاسې ولې په لښکر ډزې وکړې، هغوئ په ځواب کې وویل چې مونږ فکرنه کاوه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې لښکر راښکته شوی دی او یوائې څوکسه غلچکي دي چې غوښتل یې دمنګوال ښوونځی وسوځوي نو ځکه مونږ جګړه وکړه او که دا مونه وی کړی نوبیا حکومت مونږ نه پرېښودلو ، عجیبه دا وه چې حکومت خپل موړال بایلودی وو او دلښکر مخه یې نه نیوله او یابه دا فکر ورسره و که عکس العمل ښکاره کوي شاید چې زیات کسان ووژلای شي ، په هر حال مونږ دمنګوال دکلي د مشرانوسره په خبرو اخته و چې د لښکر یوګروپ د لوټانو درین په سیمه کې د منور خان په کور کې چې په منوګي یې شهرت درلود، ورغلی و او غوښتل یې چې دهغه نه ټوپك واخلي ځکه چې هغه په ملیشه کې و او هم دهغه زوی نور رحمٰن غرنی په کندهارکې صیب منصب و .

منور خان خپل مقاومت وښود او د ټوپك ورکولونه یې ډډه وکړه او جګړه یې ددغه ګروپ سره پیل کړه، چې په لومړي سرکې دخوګاخېلو دفقیر حاجي لمسی شهید شو او لښکر د منور خان کور محاصره کړ، حکومت هم دمنور خان دحمایت لپاره دخاص کونړ ولسوالۍ ملیشه راولیږله او د دواړو خواو ترمنځ لاس په لاس جګړه ونښته ، دلښکر یو ګروپ چې عیسی خېل ورسره و دګل ملك قومندان غازي محمد او دهغه ورور ګل عباس په شمول دملیشه تر شا لاره ونیوله او ملیشه د لښکر په منځ کې راګېرشو ، دسختې جګړې نه وروسته تقریباً دولس کسه ملیشه ووژل شول اوتقریباً څلویښت میله وسله دلښکر لاسته ورغله . د وژل شوو ملیشه وو په ډله کې دمنګوال دکلي دین محمد نجاراومحمد جاله وان هم شامل و.

د دې پېښې نه وروسته دکابل رژیم دسوري تېره څوکۍ ولسوالۍ نه د اوبوس توپونو او زري پوش ټانګونوپه ذریعه دخاص کونړ دغره دغاړې سیمې دپنځه شپږ ساعتونولپاره په مسلسله توګه وویشتلې. توپونو ډېر بد اوازونه درلودل او رژیم هم غوښتل چې خپل پوره قوت وښايي او لښکر

(c) ketabton.com: The Digital Library

ووېروي دا لومړی ځل و چې مونږ د توپونوجګړه ولیده ، مابنام مونږ دچندراو کلي ته ځان ورسوه ، څارنوال محمد صالح اوقومندان غازي محمد هم هلته موجود و او وې ویل چې ټول لښکر بېرته غره ته ختلی دی او هیڅ تلفات نه شته دي .

د توپونو د ډزو په وخت کې ښځې او ماشومان ، سپین ږیري او ځوانان دغره دلمنو نه دخاص کونړ دسیند دغاړې په لوري منډې وهلې او خپل کورونه یې پرېښودل دغره د غاړې کلا ګانوته سخت زیان رسېدلی وو او یوشمېر څاروي وژل شوي ووخو ځاني تلفات یې نه درلودل .

مونږ د قومندان غازي محمد په کلا کې شپه تېره کړه او سهار وختي غره ته وختلو چې دلښکر پته ولږوو خو دلښکر هیڅ پته نه لږېده ټول خپلو کورونو ته ستانه شوي وو ، لښکر چې دکابل د رژیم دبې شمېره توپونو ډزې اورېدلې وې نو ټولې ډلې سره خورې شوې او هرچا خپلې پښې سپکې کړې وې ، مونږ غره کې خپلو کورونو ته ستانه شوو ، کله چې مونږ برچنچن ته ورسېدو او دلښکر دهغې بلې لویې برخې نه چې تعداد یې تقریباً لس زره کسانوته رسېده ځان خبر کړ. هغوئ لا پخوا ماتې خوړلې وه او خپلو کورونوته ستانه شوي وو . دګوشتې په سیمه کې دکابل رژیم په دغه لښکر بمباري کړې وه او هم یې یو تعداد کسان ترې ژوندي نیولي وو ، که فردوس خان او د حکمتیار د اسلامي حزب مجاهدینو په دغه ځای کې دکابل د رژیم د قواوو سره مقاومت نه وای کړی نو دلښکر زیاته برخه به وژل شوې او یا ژوندي نیول شوې وای ، سیال میراجان هم لښکر ته د خورېدو رایه ورکړې وه ، داسې لښکر په پخواني وختونو کې موثریت درلوده چې پرمخ تللې وسلې نه وې او په اوسني وخت کې چې دحکومت سره ډول ډول پرمخ تللې وسلې وې دلښکر لپاره ډېره مشکله وه چې په خپلو زړو ټوپکو مقاومت وکړي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

وروسته دمیراجان سیال مخالیفینو دا اوازې خپرې کړې چې ګوندې میراجان سیال دکابل له رژیم نه پیسې اخیستي دي نو ځکه یې دلښکر دخوریدو اجازه ورکړې ده خو ما چې کله له سیال میراجان نه په ورستیو کلونو کې په پیښور کې دلښکر دماتې په اړه پوښتنه وکړه ، نوموړي وویل چې د ننګرهار په فرقه کې ده د یوشمېر صاحب منصبانو سره چې اکثریت یې د افغان ملت ګوند غړي وو تماس درلود نو هغوئ ورته اطمنان ورکړی و چې څنګه لښکر دکامې ولسوالۍ ته داخل شو نو دوئ به د ننګرهار په یولسمه فرقه کې مسلحانه قیام وکړي او دلښکر سره به یوځای جلال آباد ونیسي خودکابل رژیم دصیب منصبانو په دغه قیام خبرشوی وو او هغوئ یې ونیول .
سیال امیرجان وویل څرنګه چې دلښکر شمېر ډېر زیات وو او ټولو یوائې ټوپکې درلودې نو دوی نه شول کولای چې دکابل رژیم د ټوپك او ټانګ سره جبهه یې جګړه وکړ ي نو که ښکته شوي وای نو په زرګونو کسان به بې ځایه وژل شوي وای او دابه زما په غاړه یو ډېر لوی تاریخي مسؤلیت وي بې له دې چې کومه نتیجه په لاس راشي .
سیال امیرجان وویل چې خلك چې هر څه وایي فرق نه کوي خو زما مقصد داو چې لښکر باید دکامې اوګوشتې ولسوالیوڅخه روغ رمټ وو ځي او په همدې اساس مې دلښکر دماتې مشوره ورکړه.
که څه هم دغو لښکرو دکابل درژیم سره کومه غټه جګړه ونه کړه او نه یې کومه سیمه ونیوله خو په مشرقي ولایاتو کې یې درژیم پرضد دجهاد پروسه ګړندۍ کړه او زیاترو نورو قومونو ته یې دا وښودله چې دمومندو لوی قام دکابل درژیم پرضد دی .
د دې خبرې یادونه ضروري بولم چې که څه هم دپاکستان حکومت د لښکر دحرکت په غیر مستقیمه توګه ملاتړ کاوه خو لښکر دقوم په روایتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

جذبه جوړ شوی وو او ددغه لښکر په تشویقولوکې د یو تن ولسي شاعر رفیق جان رول خورا ارزښت درلود .
رفیق جان چې په قوم عیسی خیل و دشور دکودتاه نه وروسته یې دکابل درژیم پرضد شعرونه ویل او هغه به یې دساز(موزیك) سره په پېښور کې په کیسټونوکې کمپوز کول . د رفیق کیسټونه به په ډېره زیاته اندازه دعامو خلکو له خوا اخیستل کېدل .په دغه کیسټونوکې مومندو او هغه نورو قومونو ته چې نه یې غوښتل دکابل د رژیم پرضدقیام وکړي او یا چوپ (بې طرفه) ناست وو دپښتونولۍ پیغورونه ورکول او یوازې دساپو قوم ستاینه به یې کوله چې هغوی مخکې دپېچ په دره کې جهاد پیل کړی وو ، په شعرونوکې د مومندو قوم ته یې هم زیات پیغورونه ورکړي وو چې پلرونوبه یې دانګرېزانو په مقابل کې په میچنۍ او خاپښ کې غزاګانې کولې او د اسلام په نامه به جنګېدل اما دا چې اوس په کابل کې کفر راغلی تاسې غلی یاستئ .
خلاصه داچې د رفیق جان کېسټونه به دلښکر هرې ډلې سره وو او هغوئ به په دېرو او کورونو کې غږول او دقومونو احساسات به یې راپارول .
د رفیق جان یوشعر دنمونې په توګه رانقلوم ، دغه شعر په هغه وخت کې ده ویلی چې جهاد یواځې دکونړ ولایت دنورستان او دساپو په باډیل ،دیوه ګل، مزار،پېچ اوشونګړې درو کې پیل شوي و .

راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
په ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راپاځه ته خو یې هغه مومند
چې دواړه فرنګیان دي په ناقي کي کړه پابند
پخواني به جنګېدل اوس دې ولې ورك شو خوند
پاڅېږه دایمل دتورې شرنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
په فکرکې حیران یم باجوړو ته
د دوی مشران به پخوا ټول تله جګړو ته
ځلمو له هتکړۍ دي متې نه نیسي بنګړو ته
راپاڅیږئ ځلمو ځای دغورځنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
راپاڅیږئ د ډیر خلکوراپورته غوګین(۱) کړي
چړاوی په سرونوکې تېره تېره سنګین کړي
لونګ په کې کارتوس شو غاړه کئ به لونګین کړي
دپلار تورې دې بیا نیولی زنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
د پلار په قدم ځکه قدم نه ږدي چې محتاط دي
پنځلس چې زامن یې دماموندوو چې میرات دی
خپګان دی رانه نه کوي کمزوری غوندې ذات دی
وهلې کوهستانیانو دشړۍ لنګ دی چې ځو
ساپو کې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
اوس کله به ښایسته ځلمی راپورته دبونېر شي
چې توره واخلي دکفارو نه چاپېرشي
چترال که راسره شو نوزمونږ لښکر به ډېر شي
کابل دمسلمان په وینورنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو

۱- غوګین (۳۰۳) یعني سرپوښ ټوپک ته وایي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

راځه یاره راځه ستادننګ دی چې ځو
کابل بېرته اخلي په تېراکې افریدي دي
ټوپك به څنګ ته واچوي ګلونه دریدي دي
لندن ته تښتیدلي انګریزان ترې فریادي دي
شینواري خوهر یوپه دین پتنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
شینواري پتنګان دي شو نمبر داورکزي
دټل ،پاړه چنار خلك به ټول درسره ځي
جنډې به په کابل کې دخلکیانو وسېځي
کپره د دښمن ورته بادرنګ دی چې ځو
ساپو کې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
کپره د دښمن به غوڅوي وزیرمسید
هم داچې ترامید دی په دښمن به وکړي برید
ماتم به دښمنانوباندې راولي مزید
یوګام ځمکه زمونږ تخت اورنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
یوکاڼی دوطن دسلو لالونونه زیات دي
قبضه چې رانه روس کړی ده زړه زماستي دی
ځنګل اوغرونه پریږده ډاګ یې دومره همتي دی
ښایسته یې سپیلنی لکه لونګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

ښایسته ښایسته قومونه زړه له ورکي تسلي اوس
همت ځان کې پیداکړئ دمحمود او ابدالي اوس
بېخ نه لري کچه بوټی دبنګ دی چې ځو
کابل کړئ دروس دغاصبانونه خالي اوس چې ځو
ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستادننګ دی چې ځو
بېخ نه لري خوشې بې بنیاده غوندې بوټي دی
غوړونه دکوکري ،بریت دموږك خوله کې پشي دی
غاښونه دلیوه لري دخره یې ارغشی دی
په شکل کې د دیو نه هم بدرنګ دی چې ځو
ساپوکې په اسلام او قانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو
په ژوند کې به کوم، دکمونیست نه انکار
د دې وینا نه نه اوړم که خېژم په دار
نامه مې رفیق جان ده جوړوم ښکلي اشعار
دپاره د اسلام مې سرقلنګ دی چې ځو
په ساپوکې په اسلام اوقانون جنګ دی چې ځو
راځه یاره راځه وخت ستا دننګ دی چې ځو

اووم څپرکی

په خاص کونړ کې د جهاد دویمه مرحله :

دمومندو دلښکر دماتې یا خوربدو نه وروسته دخاص کونړ نه یوشمېر زیاتې کورنۍ چې دلښکر سره یې مرسته کړې وه مهاجرې شوې او دغه مهاجرو او مجاهدینو په پېښور کې دکوم تنظیم یاډلې سره خاص روابط نه درلودل خو څرنګه چې زما پلار او ښارنوال محمد صالح د ثور په

(c) ketabton.com: The Digital Library

میاشت کې دنورو مشرانو په شمول دحکمتیار سره هم کتلي و نو حکمتیار د اسلامي حزب له خوا دکونړ ولایتي شورا دخاص کونړ په سیمه کې زما پلار د آمر په توګه او څارنوال محمد صالح یې دهغه دمرستیال په توګه منلي وو و خو د دوی سره د اسلامي حزب له خوا پرته له څو پوسترونو نور هېڅ ډول کمك نه و شوی او دوی د شخصي نفوذ او په خپل مصرف دسوري دمومندو (شالي ،ولي،سرکنړ) او خوګاخېلو دمشرانو سره تماس ونیو ترڅو دنورو قبائلونه پرته دحکومت پرضد قیام ته دوام ورکړي ځکه دې مومندو دخاص کونړ په ولسوالی کې ځمکې درلودې او هم یې زیاتې ځمکې په ګروي اخیستې وې نو دکابل رژیم دشپږم نمبر فرمان په اساس چې دګروي پیسې زمیندارو ته ببنلې وې دوی ډېرزیات زیانمن شوي وو نو دوئ دې ته حاضر وو چې دخپلو ګټو دساتلو په بنیاد هم دحکومت په ضد مسلحانه قیام ژوندی وساتي او له هغو خلکو نه چې پیسې یې ور پورې وې ، خپلې پیسې تر لاسه کړي .

هماغه و چې د **۱۳۵۸** کال دسرطان په میاشت کې د سوري مومندو دخوګاخېلو په شمول د دویم ځل لپاره لښکر برابر کړ، د دغه لښکر شمېر چې پنځه سوه تنوته رسېد، مشري یې دخوګاخېلو د قوم نه شاه مونړ ملك او ملك قجیر، دشالي نه فیروز حاجي ، غازي حاجي ،ملك محمد جان او حاجي شیرزاد، دسرکنړ دمیټاخېلونه حاجي سیف الدین ، د ولي دبوټي خېلو نه ملك خلیل ، ملك محمد ایوب خان او ختې ملك او دخاص کونړ نه قومندان غازي محمد ،څارنوال محمد صالح او پلار مې کوله ، دغه لښکر بالاخره د ډېرو جرګو او مصلحتونو نه وروسته دخاص کونړ ولسوالۍ ته ددویم ځل لپاره ښکته شو کلي ته کوز شوو اوپه لومړي قدم کې یې دکنډرو او بري غاړې په سیمه کې دهغو ملېشوو کورونه تالا او وسېزل چې د خاص کونړ په ولسوالۍکې یې دندې درلودې ، که څه هم دغه ملېشوو ته له مخکې څخه خبر ورکړل شوی وو چې حکومتي

(c) ketabton.com: The Digital Library

وظیفې پرېږدي دا ډېره سخته صحنه وه چې د چا کور سېزي ، مالونه یې تالاکوي اودشپې په تورتم کې یې ښځې او ماشومان نندارہ کوي ، خو ددې ترڅنګ به دورځې ملېشوو دهغو مهاجرینوکورونه هم سوزول چې د وطن څخه مهاجر شوي او یا تېښتې ته مجبورشوي وو.
مهاجرو به هم دغرو د سرونو نه دخپلو کورونو دسوزېدلو ننداره کوله او کله چې به جنګي الوتکې راغلې نو دوئ به خپل ماشومان دیوې ځمځې نه بلې ځمځې ته دپناه لپاره زغلول .
دغه لښکر ته هم بله چاره په غیر دملیشه وو دکورونو دسوزولو څخه نه وه ځکه دوی سره شلخي (د دره آدم خېلوجوړ ټوپکې) تورې او تبرګي وو او په حکومتي مرکزونو نه شو ورتللی .
دسوري مومندو لښکر هم تقریباً دوه اوونۍ دوام وکړ او یوځل یې دخاص کونړ عسکري قشله (کنډك) باندې یرغل وکړ ، په دغه دوه اوونیو کې نه دمجاهدینو لښکرو ته او نه دحکومت خلکوته څه ځاني تلفات ورسېدل خو دخلقي رژیم امنیت یې په خاص کونړ کې خراب کړ .
د دې خبرې یادونه ضروري بولم چې په سلګونو دغه بې نظمه لښکر په عسکري قشلې حمله کول او یا په تش لاس ور تلل عجیبه وه چې د حکومت له خوا پردوی دمستحکمو مورچو نه دماشیندارو ،دهشکواو زیګاویك باټونه (ډزې) چلول کیدې خو سره له دې هم دهېچا پوزه سره نه شوه .
په کومه شپه چې لښکر د خاص کونړ په کنډك حمله وکړه زه هم دلښکر سره وم . د خاص کونړ په سیمه کې یوه لویه غونډۍ د ولسوالۍ په منځ کې پرته ده چې په سر کې یې عسکري چوڼۍ ډېره پخوا جوړه شوې ده . د غونډۍ په لویدیځه خوا د خاص کونړ کنډك په یوه لویه کلا کې ځای پر ځای و او په ختیځه خوا کې دخاص کونړ د ولسوالۍ مرکز دی .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دغونډۍ په سر کې به یو ټولی عسکر همېشه ځای پر ځای و او دغه غونډۍ دخاص کونړ ،څوکۍ حتی سرکانو اونورګل په ولسواليو هم حاکمه نقطه ده او دغه ځای به همېشه د درندو وسلو په ذريعه به يې دمجاهدينو ځايونه او تګ او راتګ لارې څارلې او يا به يې پرې انداختونه کول . په دغه شپه دلښکرو بعضې کسانو حتیٰ دکنډك دروازې ته هم ځانونه رسولي وو او هغه ته يې اور اچولی وو . مونږ هم کنډك ته تقريباً نږدې دپنځه سوه مترو په فاصله کې رسېدلی وو کله چې لښکر په شاتګ وکړ او ويې نه شو کړای چې کنډك ونيسي نو مونږ هم په پټيو کې دغره په لوري حرکت وکړ ،څنګه چې مليشه او خلقيان په دې پوه شول چې لښکر ماتې وخوړه نو دوئ ته لارې معلومې وې او دغه ټولې لارې يې دماشيندارو د اور لاندې ونيولې تابه ويل چې د اسمان څخه ډېره سخته ګلۍ را اوري او د هرچا مخې ته به ګولۍ لږېدې . مونږ به هم په منډه ستړي شوو . قوماندان غازي محمد ، پلارمې اوما ديو پټي د وړوکي ديوال ترشا دمه وکړه. په دغه وخت کې يوه مرمۍ راغله اوزما دپلار دپښو په منځ کې ولږېده څنګه چې دواړه څنګ په څنګ ناست وو يو بل ته موحيران حيران وکتل چې کوم يو ولږېده خودخدای (ج) فضل و،نه يواځې مونږه بلکې هېڅوك هم زخمي نه شول او ټول لښکر سم سلامت بېرته غره ته ستون شو .

د جهاد د وختونو دخاطرو يوه بله کيسه دا ده چې مونږ تردغه وخته د توپ داره ګن شيپ هليکوپټرو چې مجاهدينوبه ورته برګۍ هليکوپټرې ويلې ، بمباري نه وه ليدلې او په دې فکر وو که د غره دکوم کمر (تېږه) يا ديوال شاته پټ شوو نو په امن کې به يوو ، يوه ورځ حاجي سيف الدين دشالي د انځري په کلي کې و او مونږ په برچنچن کې وو نو مونږ ته يې ځواب راولېږه چې تاسې هم دلته راشئ چې مصلحت وکړو ، دغرمې د دولس بجو په شاوخواکې مونږ انځري کلي ته ورسېدو او حاجي سيف

(c) ketabton.com: The Digital Library

الدين موږه يو کور کې پيداکړ نو دسترې مشي نه وروسته مې پلار ورته وويل چې حاجي صيب په دې ځای کې دې دوه ورځې تېرې کړي ، حکومت به خامخا دا ځای په نښه کړی وي او شايد چې بمباري وکړي نو ښه داده چې بل ځای ته لاړشې ، حاجي سيف الدين وويل چې دغرمې د ډوډۍ نه وروسته به بل ځای ته لاړشوو . هماغه و چې دکلي په منځ کې ولاړ وو ترڅو د انځري کلی مونږ دغرمې د ډوډۍ لپاره په کورونو تقسيم کړي. په مومندو کې دا رواج دی چې مېلمانه چې دچا شخصي نه وي نو هغه کلی يې په کورونو تقسيموي او دا يو ډېر ښه رواج دی چې په يوه کور بار(تکليف) نه راځي .

په دغه وخت کې دوه برګۍ هليکوپترې د تودګي دکلي له لوري په کنډو راښکاره شولې او د انځري په کلي باندې يې دوره ووهله هر چا دپناه ځايونو په لوري منډې پيل کړې او ټول خواره واره شو. پلار مې ، زما ورور نه سلطان محمود ، سردار محمود او ما هم دجومات په لوري منډه کړه ځکه مونږ په کلي کې نابلده وو، کتل مو چې دجومات دروازې ته هم غټ کلپ پروت دی ، نو دهغه ځای نه مو دکلي لاندې خوړ په لوري منډه واخيستله او په شګو کې مو پروت وکړ او ټوپکې مو دسينې لاندې په څادرونوکې تاوې کړې چې دټوپك پړك هليکوپترونه ونه ګوري .

دلږې شيبې نه وروسته هليکوپترونو لومړی د تودګي په کلي بمباري وکړه او بيا يې د انځري کلی وويشته . په دغه وخت کې ما مې پلار ته وويل چې ټول يوځای يوو ښه به وي .چې جداشوو نوما دهليکوپترونو دبيا راتګ پورې منډه واخيستله او لږ لرې دسپلمۍ[1] (مړغونی) دبوټي لاندې ننوتلم ،څرنګه چې وېره ډېره بده وي نو داسې فکر مې وکړ چې ګوندې ديوه قوي فولادي ديوال تر شا پټ شوی يم . برګې هليکوپترې بيا را

[1] – سپلمۍ په ډاګونوکې کېږي چې ډېرتريخ او بد بوی لري او حتی مالونه (څاروي)يې هم نه خوري.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورسېدلې او د انځري کلی یې د دویم ځل لپاره بمباري کړ. د انځري کلی هم لوی کلی دی او دلښکر یوشمېر زیات کسان پکې او سېدل نو مونږ فکر کاوه چې خامخا به زیات شمېر کسان ژوبل یا مړه شوي وي ، خو ددغه بمباریو نه وروسته مو چې احوال واخیسته یوائې یوڅاروی زخمي شوی و خوکورونوته زیات تاوان رسېدلی و ، یو کس چې په کټ کې ناست و دکټ بازو یې په راکټ لرېدلی و خو دی بچ پاتې شوی و .
حاجي سیف الدین چې ډېرخوش تبه سړی و نو کله چې دبمباري نه وروسته راغی ، خندل یې. مونږ ترې پوښتنه وکړه چې حاجي صیب ولې خاندې؟ هغه وویل چې د وېرې ماهم یو ځمځې ته منډه کړه چې دننه ښځې وې او ماته یې ځای نه راکوه چې پردی سړی یې نو ماورته وویل چې دې بمبارۍ ته ګوره او ستاسې دې خبرې ته ،خو زه په زوره ځمځې ته ننوتم. ښځو ویل چې خدای دې حاجي سیف الدین په غم اخته کړي چې داځای یې راباندې اور کړ . نو ما ورته وویلې چې خورې ښیرا مه کوئ .سیف الدین زه یم نو خدای دې دخلکیانو کور وران کړي چې مونږ یې دلته راوستلو که نه مونږ دلته څه کول ، حاجي سیف الدین چې دصورته غټ سړی و، وویل چې د وېرې په وخت کې په ځمځه ننوتم خو چې بمباري خلاصه شوه دځمځې په خوله (دروازه) را وتلی نه شوم چې ډېره وړه وه او ښتې وم چې بالاخره په ډېرتکلیف را ووتم .
د دې بمبارۍ نه وروسته لښکر هم خپور شو او دعمومي قیام نښې هم ورکې شوې .د جهاد د دوام لپاره یوائینی لار دعامو خلکو او هم درژیم تر منځ ګوریلایي جګړه وه او دمتعهدو کسانو ملاتړ و،بله لاره مجاهدینوته نه وه پاتې .مامې هم دخپل پلار سره مصلحت وکړ چې زه به پېښور ته لاړشم ځکه له یوې خوا زما په یوه غاښ ډېر سخت درد و او په غره کې د تداوي لپاره کوم ډاکتر نه و او هم له بلې خوابه جلال آبادته ځوك ولېږم چې څنګه خپله مور چې دواړه ورونه مې امیرمحمود (چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

وروسته په **۱۹۸۷** کال کې په پیښور کې ورك شو او ترننه پورې يې مړی او ژوندی نه دی معلوم) او فدامحمود او دیوې ماشومې خورسره مې دماماگانو کره وو، احوال واخلم او هم دخپل بل ورور سلطان محمود چې دمزار شريف دکرنې په ليسه کې زده کوونکی و،چېرته دی ،ځکه مونږ ته دهغه هيڅ پته نه وه .

دجهاد دخاطرونه يوه بله خاطره داده چې د ۱۹۸۰ م کال دجوزا مياشت په لومړيو شپو کې زه دامريکايي عکس اخيستونکی Steve Mccurry چې په هغه وخت کې يي دازاد عکس اخيستونکی Free lance Photographer په حيث کار کاوه ، خاص کونړ او ښيوه ولسوالۍ ته لاړو م . اوږده سفرنه وروسته دويمه شپه مو دمنگوال کلي ته ورسوله . دشپې له خوا چې دملامحمد رحمان په کورکې دکوټه په سر پراته و چې دملاصيب دکورنۍ غړو په منډو رامنډو لاس پورې کړ اودټوپك دډز په شان درز هم وشو. موږ چې ويده وو د خوبه را ويښ شولو او داسي فکر مو وکړ چې دروسانو قوه کلي ته راغلي اوپه کلي کې يي تالاشي پيل کړې ده Steve هم دخپلو کرميچو مزي ټينگ کړل چې تيښتې ته ځانونه برابر کړو نوچې پوښتنه مو وکړه څه خبره ده نو ملامحمد رحمان وويل چې ددوي يوي غوا ډيرشفتل خوړلي او هغه وچاوديد له نوهغه يي ډيرژر حلا له کړه چې مرداره نشي . په سبايې موږ دحاجي سيف الدين ځای ته چې دسرکند دانارو په کلي کي اوسيده لاړو اوهلته هم Steve ډيرزيات عکسونه واخستل . Steve Mccurry وروسته ډيرزيات شهرت پيداکړواو د National Geographic دمشهورې مجله عکس بردارشو. دSteves په يو عکس چې دلوي مهاجرې انجلۍ نه يي په کمپ کي اخستي و خورا شهرت وموند چې تقريباً په لويديځه نړۍ کې دافغانستان د مهاجرينو خورا مشهور سمبول و اوپه زرگونو عکسونه هغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه چاپ شوي دي چې دافغانستان په نامه کتاب چې معاصر تاریخ دی دهغه پرمخ هم دغه عکس چاپ شوي دی .

د دغو جریاناتو لیکل اوس یو افسانوي شکل لري خو په هغه وخت کې دا ډېرې سختې شپېې وې . نه یوائې دمرګ او ژوند مسئله وه بلکې دخلکیانوله خوا دفامیلونو نیول او زورول ترهر څه سخت و.

هماغه و چې د **۱۳۵۸** هـ ش کال د روژې دمبارکې میاشتې دپیل نه یوه ورځ دمخه ما دبرچنچن نه دپېښور په لوري حرکت وکړ . شپه مې دمورګې سیمې ته چې په خوګاخېلو کې موقعیت لري، چېرته چې څارنوال محمد صالح اوسېد، ورسوله . سهاروختي د پېش نمي (سهاري) نه وروسته مې دپېښور په لوري حرکت وکړ او مابنام پېښور ته ورسېدم . په پېښور کې مې تقریباً دوه اوونۍ تېرې کړې نه وې چې پلار مې لیك را ولېږه چې مور مې دجلال آباد نه کونړ او دهغه ځای نه برچنچن ته را رسېدلې او ته بېرته راشه .په دې وخت کې بل خبر هم راغی چې پلار مې په خاص کونړ کې دملیشوو له خوا محاصره شوی دی . څرنګه چې مخابراتي وسایل نه وو، نو زما اندېښنه پیدا شوه او بېرته مې دبرچنچن په لوري حرکت وکړ . په ګند هاب کې دبرچنچن دکلي نه یوه جوپه [1] ډله راغلې وه او دهغوسره یوځای شوم او دیو اوږده شل ساعته مزل نه وروسته دشپې په یوه بجه دبرچنچن کلي ته ورسېدم .

څرنګه چې دبرچنچن مېنې (کورونه) دکلاګانوپه شکل نه وو ، یوائې خلکو جداجدا خونې جوړې کړې وې نو راساً خپل کورته ورغلم .مور مې

[1] –جوپه : دغرونوکلي چې د دوکانونو نه لري پراته دي نودبرچنچن کلي خپل ضروري شیان دګندهاب نه وړل نو دکلي څوکسه به سره یوځای کېدل دحمل اونقل څاروي لکه خره یا قچرې به یې ګندهاب ته راوستلې او ضروري مالونه به یې اخیستل او هغه به یې کلي ته انتقالول، نو دی ته دوی جوپه ویله.

(c) ketabton.com: The Digital Library

ویده وه او خدای ښېلی وروړ مې سردارمحمود ویښ ناست و. سمدستي یې مورته چغه کړه چې مورجانې میرزا لالا راغی، وروته ماته په کورکې میرزالالاوایي . مور مې په ډېرهیبت سر را اوچت کړ او په زوره یې آه وکړ. په دغه شپه مې وروړ سلطان محمود اوپلارخاص کونړ ته تللي وو . دکابل رژیم غوښتل چې زمونږ کورونه وسېزي نو دوئ غوښتل که د امکان په صورت کې ممکن دفاع وکړي . مور مې داسې فکر کړی و چې ګوندې زما وروړ سلطان محمود زخمي شوی خوچې ماورته تسل ورکړ چې زه شاه محمودیم نو پس له تقریباً درې میاشتو جدایي او مشکلاتو خپلې مورته مې غاړه وړکړه او غېږ کې یې کلك ونیولم او راته یې وویل چې ښه دی زویه چې ژوندی مو ولیدې. مونږ هم دمرګ نه خلاص شوي یوو ، دغه شپه چې ما مې مور ولیده نو واقعاً چې د مور او اولاد ترمنځ واقعي مینه څومره ژوره وي چې د دنیا دهر څه نه زیات ارزښت لري او خاصتاً دمور اوپلار شفقت او مینه دخپلو اولادنوسره .

مورمې راته خپل د درېومیاشتوکیسې سري سري غوندې وکړې او ویده شوه . سباته مې مور خپله ټوله کیسه د درېو میاشتو په اوږدو کې چې په دې څه تېر شوي و،داسې وکړه : ((کله چې تاسې غره ته ختلئ نو دتاسې نه مخکې مې د خور کور(دکلي ګرام دملك میرحبیب کورته) ته حرکت وکړ او بیا دهغه ځای نه جلال اباد ته لاړم. هلته مې د ورونوسره دېره شوم او سلطان محمود جان ته سترګې په لاره وم چې څو ورځې وروسته هغه هم دمزارشریف نه راغی . څوځلې موکس پیداکړ چې دتور خم له لارې پېښور ته لاړ شوو خو د جلال اباد دوالي نه امر اخیستل ډېر سخت و . سلطان به په کور کې پټ دماماګانو کره ناست و اوچېرته به تللی نه شو .

څو ورځې وروسته زه مریضه شومه او د پوهنتون شفاخانه کې بستر شوم او غازي ۱ (غازي محمود زما کشر وروړ) پیدا شوی و او ډاکترانو ویلې

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې وينې ته ضرورت دی نو سلطان راغی که وينې ته ضرورت وي نوماته يې راکړئ . بيرون د امير (اميرمحمود چې زماکشرورور و او دلسوکلونو په عمر و چې وروسته په **۱۹۸۷** م کال د اکتوبرپه **۲۴** مه نېټه په پېښور کې زما دماما زوی اجمل خټك سره ورك شول چې تراوسه پورې يې مړی اوژوندی نه دی معلوم) سره ووته چې ماته يې ميوه اخيسته نوپه دې وخت کې د دين محمد زوی [1]ليدلی و او پوليسوته يې ويلي و چې دی ونيسي . پلار يې اشرار دی او زما پلار يې وژلی دی . دا دروژې دمياشتې پنځمه وه ، د دين محمد زوی ورته ويلي و چې پلار دې اشرار دی او ته روژې خورې .سلطان محمود ورته ويلي و چې مور مې په شفاخانه کې ځانته ده او مريضه ده نو ما پرېږدئ خو سره له دې هم هغه قومنداني ته بوته او هلته يې په توقيف کې بندي کړی و. څرنګه چې مازديګر و نو پوليسو ته يې ويلي و چې دی خوشې نه کړئ او سباته به ور سره ګورو .

مور مې زياته کړه چې امير په ژړاراغی او راته يې وويل چې مورجانې سلطان لالا يې ونيو . دسلطان نيولو خپله مريضي رانه هيره کړه چې تاسې هم نه وئ چې څه وکړئ ، دا ډېر سخت ساعت وو ،امير مې دماماګانو کره ولېږه چې هغوئ دسلطان دنيولو نه خبر کړي .

نعيم جان (محمدنعيم چې زما کشرماما دی دکودتاه نه دمخه د اسمار دلېسې مديرو او فعلاً په کونړکې دځارنوال په توګه کار کوي .) دامير سره يو ځای امنيې قومنداني ته تللي دي او هلته يې مؤظفو عسکروته څه

[1]-غازي محمود دامريکې د Gearge Masan پوهنتون دکمپيوټر ساينس نه په ۲۰۰۶ ميلادي کال فارغ شو .

۲-دين محمد دمنګوال دکلي وو او نجاري يې کوله چې د جوزا په مياشت کې دمومندو دلومړي لښکر په وخت په يوه جګړه کې وژل شوی وو چې تفصيل يې مخکې راغی نو ددی زوی کبير خل قي و،نوپه دې اساس يې زما په ورور دا دعوا کړې وه.

(c) ketabton.com: The Digital Library

پيسې ورکړ ې وې او ورته يې ويلي دي چې که قومندان تاسې وغوښتۍ نو ورته ووايه چې دی يې دروژه خوړلو په پلمه نيولی او بندي کړی دی ځکه بل کوم رسمي سند موجودنه و . مؤظف پوليسو ورسره دامنلې ده نو ماما مې زما ورور امير ته ويلي و چې دقومندان په خونه به ننوځې او وبه ژاړې چې زما مور په شفاخانه کې ده او ورور مې دلته تاسې بندي کړی. نوهغه به خامخاپوښتنه وکړي ، هماغسې يې کړي وو نو د قومنداني مؤظف پوليس او زما ورور سلطان محمود يې راغوښتي وو او ورته يې ويلي و چې په څه کې يې راوستی يې؟ ده ورته ويلي و چې په روژه خوړلو، نو پوليسو يې هم تاييد کړې و ، نو د امنيې قومندان ورته ويلي و چې دا څه خبره ده. روژه خومونږ ټول خورو خوشي يې کړئ ، مور مې وويل چې دسلطان محمود دخوشې کېدو سره زه يې هم دشفاخانې (روغتون) نه بې د ډاکتر دمشورې کورته بوتلم او سلطان محمود ته يې وويل چې دکونړ په لاره خاص کونړ ته او بيا غره ته ځان ورسوه چې بيا دې ونه نيسي. سلطان هماغسې دبرکاشکوټ په لار منګوال اود هغه ځای څخه يې برچنچن ته ځان رسولی و او زما پلار ته يې داټوله کيسه کړې وه .

مور مې وويل چې د روژې په اتمه چې غازي دشپږو شپو و. د کونړ د چغه سرای په لاره يوازې په قطار کې موټرې تلې ځکه مجاهدينو اکثريت وخت لاره بندوله ، داودشاه خان (زما دترور زوی) راسره شو او وې ويل چې دازما مور ده او په قطار کې مازديګر ثوکی ته راغلو ، د زيړي بابا [1] سره مجاهدينو په قطار ډزې وکړ ې او پوره جګړه وشوله. ټوله ورځ مو په لاره تېره کړه او ثوکۍ ته راغلو .

[1] – زيړی بابا زيارت دښېوې او نور ګل په منځ کې پروت دی چې مجاهدينو به همېشه دلته د حکومت په قطار حملې کولې ، دغه سيمه اوس د زيړي بابا په نامه يادېږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دهغه ځای نه په کیښتۍ کې خاص کونړ ته پورې وتلواو کلي ګرام ته د داود شاه خان کره راغلو او شپه مې هلته تېره کړه. په سبار مو غرمه په تنرکلي کې او ماښام مو د امان الله خان (دمورمې کاکا) کره تېره کړه او سهار وختي منګوال ته خپل کورته راغلم .

دمور دراتګ نه دمخه سلطان محمود مې د مور د راتګ خبره پلارته کړې وه نو پلار مې دڅارنوال محمد صالح ، سلطان محمود ، محمد طیب چې دڅارنوال محمد صالح ورور و ، زما کاکا سید حسام ، دبرڅپري ګل زاده او دبرچنچن امیرجان ماما سره زمونږ کورته ښکته شوي وو اوهلته پټ ناست وو، تر څو زما مور را ورسیږي او دهغې سره یوځای برچنچن ته وخېژي .

تصادفاً په همدغه ورځ زمونږ یوتن ګاونډی چې میراجان نومېده، زما په خیال اته زامن یې درلودل چې ټول خلکیان او ملیشه وو او زمونږ پرې پنځلس زره افغانۍ پور وې . زمونږ دکور تر څنګ تېرېده چې زما دکاکا لمسي سید افاق زما پلار ته خبر راوړ چې میراجان بېرون راغلی دی نو پلار مې بې له دې چې زیات فکر وکړ ي بېرون له کوره وتلی و . کله چې میراجان زما پلار لیدلی و ، سمدستي یې منډه اخیستې وه نو پلار مې هم ورپسې منډه اخیستې او زمونږ د یوبل ګاونډي شیرعلي په دېره کې یې نیولی دی ، میراجان زمونږ په سیمه کې ډېرتکړه سړی و او زمونږ دکورنۍ سره یې ډېرې ښې اړیکې درلودې خو څرنګه چې زامن یې خلکیان او ملېشه وو نو دهغوئ دتاثیر لاندې و. میراجان سمدستي زما دپلار دټوپك پټۍ ته لاس اچولی دی نو په پښتو کې دا ډېره بده ده چې څوك دچا نه ټوپك په زوره واخلې. پلار چې مې هر څومره ورته ویلي چې د ټوپك پټۍ پرېږده که نه ولم دې خو هغه د ټوپك پټۍ نه ده پرېښودلې نو په دې وخت کې زما تره سید حسام ، زما ورور خدای بښلی سردار محمود چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

په هغه وخت کې پنځلس کلن و او محمد طیب ور رسېدلي دي .
میراجان یې ډېر سخت وهلی و چې بیا یې په کټ کې کورته وړی و .
په دغه وخت کې دمیراجان زامنو ته چا خبر ورووړی چې سید محمود مدیر ستا پلار مړ کړی ، دمازدیګر تقریباً څلور بجې وې چې دمیراجان زامن چې دحکومت ټوپکې ورسره وې ، زمونږ په کلا او دېره باندې ډزې پیل کړې او جګړه شروع شوه ، دمیراجان زامنو حکومت ته هم څوك ورلیږلي و چې مدیر صیب (زما پلار چې په مدیر صیب یې شهرت درلود) مو د زیاتو نورو اشرارو سره په خپله کلا کې محاصره کړی دی .
دمور بې چاره مې لا دلارې ستوماني نه وه وتلې چې په جګړه کې راښکېل شوه . پلار مې راته وویل چې دمحاصرې حالت ډېر سخت حالت و او تقریباً درې سوه کسه ملیشه او خلکیان زمونږ دکورنه ګرد چاپېره په کلا ګانو کې ځای پر ځای شوي وو او زمونږ په کلا یې ډزې کولې ، پلار مې ویل چې مونږ فکر کاوه چې یا به مرو اویا به مو ژوندي نیسي په دواړو حالاتو کې دمرګ سره مخامخ یو نوباید مقاومت وکړو ،مونږ به هم یو یو ډز کاوه ځکه چې د دوئ سره کافي کارتوس او مهمات نه وو او دوی دجګړې په نیت خپل کورته ښکته شوي نه وو ، پلارمې کیسه کوله چې دماښام د اذان سره دکونړ دسیند نه هغه غاړه دسوري تیرې نه هم ټانګونو انداختونه پیل کړل او دخاص کونړ دغرونو غاړې یې ویشتلې ، دسرکنډ خلك په دې فکروو چې دشالي او ولي سیمونه مجاهدینو په حکومت حمله کړې ده او د شالي او ولي خلك په دې فکر وو چې ګوندې دسرکند خلکوپه پوسته حمله کړې ده او جګړه ده .
پلار مې ویلې چې دا ډېر سخت وخت و چې له یوې خوا محاصره او له بل خوا ماشومان (مور او واړه ورونه مې) هم په کورکې راسره ایسار دي ، که مونږ دشپې له خوا وځو او تښتو نو په ماشومانو څه وکړو ځکه د هغوئ پرېښودل هم د ټولو نه سخته خبره وه بلاخره فیصله مې وکړه

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې مور او زما واړه ورونه او خورمې زما دکاکا اروابناد وکیل عبد القادر کورته ولیږي چې زمونږ سره نږدې او سېده خو زمونږ دواړو دکلا ترمنځ دیوال وو او دوی دشپې په یولس بجو دکورنه ووتل ، څرنګه چې ملیشه وو او خلکیانو زمونږ دغره طرف لارې ټولې نیولې وې نو دکونړ سیند په لور خوځېدلي وو او دهغه ځای نه حکومتی په لوري چې زمونږ دکور نه یې تقریباً دوه ساعته دپښو لار درلوده حرکت کړی وو چې بیا دبلې لارې نه غره ته ختلی وو ، پلار مې ویل کله چې مونږ دشپې دغره یوې سیمې ته چې دحکومت دتسلط نه بهر شولو ورسېدو ،ملیشه وو همداسې ډزې زمونږ په کلا کولې ، څرنګه چې زمونږ کور دڅو خواونه محاصره وو نو هغوئ ډزې په خپلو منځو کې تبادله کېدې او داسې فکر یې کاوه چې ګوندې مونږ په کلا کې یو او مقاومت کوو ، سهار چې ډزې په کرار شوې وې نو خلکیانو ته داپته لږېدلې وه چې څوك په کلاکې نه شه دي او کله چې کلا یې لټولې وه نو هېڅوك په کلا کې نه وو.

مور مې خپلې کیسې ته دوام ورکړ او وې ویل چې کله جګړه ونښته نو د هر ډز سره غازي به دانګ(ټوپ) وهه او ټوله شپه مو هېڅ خوب ونه کړ ، پلار دې دشپې ووتل او سودا مو ورته وه چې څوك یې په لاره کې ونه نیسې. سلطان او سردار هم ورسره وو . سهار چې خبر شوو چې نیول شوي نه دي زړه مو په کرار شوو. مونږ ټوله ورځ دکاکا لالا (زما کاکا) په کور کې پټ ناست وو ، د ماسخوتن دلمانځه نه وروسته دکورنه ووتلو او د برچنچن په لور مو حرکت وکړ او کوچی (زما دتره زوی عطازی چې مونږ ورته کوچی وایه په یو لاس او پښه معیوب دی) راسره شو ، غازي ، زما خور چې یولس کلنه وه په ټوکرۍ کې مو واچوله . امیر او فدا چې زما دخور نه واړه وو هم راسره شوو. کوچي ته هم دبرچنچن لاره سهي نه وه معلومه، په ناو کې روان وو،چې لږ لږ بارن هم شروع شو. لږه شیبه وروسته باران زیات شو او دچنچن په ناو کې ډېر سخت

(c) ketabton.com: The Digital Library

سیلاب راغی او حیران وو چې څه وکړو د ګیډړو اوازونه وو او دمارانو وېره هم وه کالي (جامې) مو ټول لانده شول او غازي سلګۍ وهلې. ما ویل چې اوس به یې سا وخېژي ، د غره یوکمر ته تر سبا پورې د سیلاب نه بچ کیناستو تر څو چې لمر راوختته اوسیلاب هم مخ په کمېدو شو .
په دغه وخت کې یو سړی دبرچنچن په لوري روان و ، داسړی دبرچنچن دکلي اوسېدونکی خشك نومیده نو مونږ ترې دلارې پوښتنه وکړه . هغه کوچی وپېژنده او سمدستي یې خپل څادر راکړ چې غازي مو پکې تاو کړ او هغه یې دځان سره په غېږ کې واخیسته او وې ویل چې ما پسې راځي . میاصیب (زماپلار) زمونږ په کلي کې دی . ټول ډېر ستړي وو او په خوارو مو غرمه برچنچن ته ورسوله (دبرچنچن او منګوال تر منځ دوه ساعته په غره کې لار ده خو دوی دا لار ټوله شپه او نیمایي ورځ مزل کړی وو) مور مې خپلې کیسې ته دوام ورکړ او وې ویل چې پلار دې ډېر خلك را ټول کړي وو او غوښتل یې چې دشپې له خوا زمونږ پسې راشي مور مې وویل چې د یو مرګ وېره کله چې جلا ل ابادته تلو تېره شوه چې تاسې غره ته مهاجر شوئ ، بل مرګ راباندې په جلال اباد کې په روغتون کې تېر شواو دمرګ بله وېره را باندې هلته تېره شوه چې دموټرو په کتار مجاهدینو ډزې وکړې ، ټوله ورځ موپه زیړې بابا کې تېره کړه ، یو مرګ راباندې په کلاکې دجګړې په وخت هم تېر شو او دا چې دکلا نه برچنچن ته راتلو بل مرګ راباندې دسیلاب دلاسه تېر شو او دټولو نه سخته داوه چې تورتم وو هېڅ مونه لیدل خو ښه وه چې خدا ی په خیر راورسولم او تاسې مې ولیدلئ او دخپلو او لادونو سره یو ځای شوم،دخدای پاك ډېر شکر دی. پلار مې وویل چې خشك لږ مخکې راغی او زیری یې راوړ چې واړه دې په خیر راغلل نو دا دخوشحالۍ هغه ساعت وو چې تېر شو او دخدای شکر مو ادا کړ ، ځکه مونږ دا منلې وه په شپه به منګوال ته ښکته کېږو او واړه به راولو خو خدای پاك ډېر اسانه

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه ،او خوشحالي يې راکړه او يو لوی خيرات مو وکړ . پلار ته مې اسانه شوه خو په مور مې دمرګ پوره سختي تېرې شوې . د دې کيسې تفصيل ماڅکه وليکه چې د افغانستان په ټولو کورنيو کې که هغه په افغانستان کې پاتې شوي او يا يې هجرت کړی د رنګارنګ مشکلاتو سره مخامخ شوي او داسې کورنۍ شته دي چې دهغوئ کيسې به تر دې نه هم څو چنده زړه دردونکي وي .

ما مخکې يادونه کړې وه چې کله زه دپېښور څخه دبرچنچن کلي ته ورسېدم نو پلار مې يوشمېر مجاهدينو سره خاص کونړ ته بنکته شوی وو تر څو زمونږ د کلا د سېزلو مخه ونيسي حکومت به دورځې دهغو مجاهدينو او مهاجرينو کلا ګانې سېزلې کوم چې مهاجر شوي وو ، په دې لړ کې دمعلم نور خان ، څارنوال محمد صالح او ملك محمد جان کلا ګانې سېزل شوې وې . کله چې زمونږ او دقومندان غازي محمد دکلاګانو نوبت را رسېده، نو پلار مې ديو شمېر مجاهدينو سره د قومندان غازي محمد او څارنوال محمد صالح په شمول خاص کونړ ته بنکته شوي وو او رژيم ونه شوکولای چې نورې کلا ګانې وسيزي ځکه چې زمونږ کلاګانې غره ته نژدې وې او هم دحکومت (ولسوالۍ) تر مرکز پورې پوره فاصله در لوده .

د دغه ورځې په سبا زما پلار بېرته برچنچن ته راوخوت او خپل ورور مې سلطان محمود تقريباً له څلور مياشتوروسته دډېرو تودو او سړو نه وليده او داڅلورومياشتې دومره اوږدې وې لکه تا به ويل چې څلور کاله تېر شوي دي . د افغانستان په تېرو اته ويشت کلونو کې دومره پېښې په افغانستان کې تېرې شوې چې که چا ټولې پېښې ثبت کړې وای نو زه فکر کوم چې د افغانستان د څو تېرو شوو پېړيو له پيښو نه هم زياتې وې ،څرنګه چې ما دلته دمعلم نور او ملك محمد جان دکورونو دسېزلو

(c) ketabton.com: The Digital Library

یادونه وکړه نو غواړم چې په پېښور کې د معلم نورخان د ورکېدو کیسو ته هم دتاریخي پېښنو په لړ کې د بېلګې په توګه یادونه وکړم .

معلم نورخان دشکر ملك زوی ،په قوم زوپیالي خېل مومند و، چې په شالي او خاص کونړ کې یې ځمکې درلودې او د ننګرهار دار المعلمین نه فارغ شوی و، کله چې زه دخاص کونړ په لیسه کې زده کونکی وم نو دی په یولسم ټولګي کې زمونږ د انګلیسي ژبې ښوونکی و، دکودتاه نه وروسته دلوګر ولایت په ازره کې ولسوال شو،که څه هم دی د(خلك) دګوند غړی و ،خو دقومي اړیکو په اساس یې دخپل قوم سره دتماس په نتیجه کې په ۱۳۵۸ کې مهاجر شو او دحکومت نه یې څومیله اسلحه هم را وتښتوله ، د مومندو زیادتره کورنۍ که د افغانستان په دننه یاسرحد کې هم اوسیږي خو په پېښور او دپاکستان په نورو ښارونوکې خپل خپلوان لري او زیاد تره کار و باري یعني غریب پېشه خلك دي او په افغانستان کې دخپلو کورنیو سره مر سته کوي .

معلم نورخان هم دخپلو نورو عزیزانو او خپلوان په شان دپېښور، دیکه توت دروازې دننه سیمه کې د کرانه(بقالي) یو دوکان جوړکړی او هم یې یوه رکشه اخستې وه چې څوروپۍ ورته وګټي او خپل اولادونه پرې وساتي ، د ده دخپلوانو او ورونو په قول یوه ورځ ورته څوك چې ده پېژنده راغلی و او دی یې په کوم چل دې ته تیار کړ چې ورسره لاړ شي نو کله چې دوئ حرکت کاوه نو د ده خپله رکشه چې دنور خان خورئی (دخور زوی)چلوله ناست دی،راغلی او ددېغه رکشه کې سپاره شوي دي خو دغه نفر ته دا پته نه وه چې دغه رکشا د ده خپله ده او ډرېور یې خوریی دی او د ین بهار په سیمه کې چیرته چې د اسلامي جمعیت دتنظیم کومه حویلۍ ده ور ننوتي دي ، دی او د ده خورین ورته بېرون منتظر ولاړ دی ، ډېر ساعت تېرشوی چې بلاخره هماغه نفر چې دمعلم نورخان سره دننه حویلۍ ته ننوتلی دی بیرته راوتلی ، نو دنورخان

(c) ketabton.com: The Digital Library

خوریې ترې پوښتنه کړې چې ماما مې څه شو راووځي که نه ، دغه نفر چې پوه شوی چې دا رکشه والاورته انتظار کاږي ،دی بېرته په وارخطایي ننوتلی دی، نو په دې وخت کې د نورخان خوریی پوه شوی چې څه خبره ده او هر ځومره یې چې انتظار کړی نورخان نه دی راوتلی او سمدستي بېرته کورته راغلی ، خپل خپلوان یې خبرکړي دي چې نورخان دغې حویلۍ ته ننوتلی او نیمایي ورځ یې تېره کړه بېرته نه دی راوتلی دنور خان خپلوان چې د اسلامي جمعیت دغې حوېلۍ ته راغلي هغوئ ورته ویلي چې نورخان دلته نه شه دی او بلاخره پولیسوته یې خبر ورکړی هغوئ هم چې راغلي او حویلۍ یې تالاشي کړې ده نورخان یې نه دی پیدا کړی ، نور خان دهماغې ورځې نه تر نن ورځې پورې لادرکه دی، بیا د نور خان خپلوانو او دوستانو د خاص کونړ دسپین ږیرو په شمول د اسلامي جمعیت مشر استاد برهان الدین رباني ته ورغلل او دنور خان دهجرت او دلادرکۍ ټوله کیسه یې ورته وکړه ،چې دی ډېرښه سړی دی او تاسې یې باید پرېږدئ ، په دغه وخت کې حفیظ الله امین په قدرت کې وو . استاد رباني دخاص کونړ سپین ږیرو او مشرانو ته ویلي وو که مونږ حفیظ الله امین هم نیولی وي، نو درته خوشې کوو یې ، خو دا کار زمونږ تنظیم نه کوي او دا دحکمتیار داسلامي حزب د ډلې کاردی. نو تاسې هغه ته ورشئ ، څرنګه چې دکونړ په دغه ډله کې زما پلار مشرو نو ده ورته ویلي و که مونږ حکمتیار ته ورشو نه هغه به مونږ نه پوښتنه وکړي چې نور خان چېرته ورك شوی دی نو مونږ مجبور یو چې ستا دتنظیم حویلۍ ورته وښایو نه هغه به وایي چې تاسې عجیبه دعویٰ کوي چې دی دجمعیت په حویلۍ کې لادرکه شوی او تاسې یې له ماڅخه غواړئ .

د کونړ سپین ږیرو او دنورخان خپل خپلوان اومومندو مشرانوچې هر ځومره فشار په اسلامي جمعیت باندې راوړ، نور خان یې خوشې نه کړ

(c) ketabton.com: The Digital Library

او مړی او ژوندی یې ترنن پورې ورك شو ، په پېښور او پاکستان کې د داسې بې ګناه کسانو دوژلو او ورکېدلو کیسې ډېرې دي چې په هغه کې دپاکستان حکومت دI,S,I شبکه او دمجاهدینو تنظیمونو لاس درلوده .
دلته غواړم چې په پېښور کې د خپل ورور امیر محمود ، دماما زوی اجمل ختك او دتروزي ډاکتر روح الله عمر، د ورکېدو یادونه هم وکړم .د ۱۹۸۷ م کال د اګست په ۲۳ نېټه زه د افغانانو د نه (۹) کسیز پلاوي سره د امریکا دحکومت په بلنه امریکاته لاړم .چې څنګه د امریکا په مطبوعاتوکې د افغانستان دجهاد په ګټه فعالیت وکړای شو .
په دغه پلاوي کې د آزادو مطبوعاتو اودمجاهدینودتنظیمونو دسیاسي اوفرهنګي دفترونو غړي شامل وو ، په دغه وخت کې زه په پېښور کې د امریکا غږ رادیو محلي خبریال او د بلجیم د کمېټې مرستیال وم ، په دغه پلاوي کې دملي نجات جبهې سیاسي مسؤل حامدکرزی ، دملي اسلامي محاذ د فرهنګي چارو مسؤل سردار محمد روشن ، د اسلامي انقلاب حرکت تنظیم دسیاسي چارو مسؤول انجینرکریم ، دخالص د اسلامي حزب دفرهنګي چارو د دفتر نه محمد یعقوب شرافت ، د افغان اطلاعاتو مرکز نه (چې پوهاند بهاوالدین مجروح یې مشر وو) زرغون اوسید مسعود مجروح د افغانستان د اطلاعاتو او اسنادو د دفتر مشر سید فضل اکبر او د افغان نشراتي مرکز مسوول حاجي سید داؤد شامل وو .
دیوې میاشتې رسمي سفر نه وروسته زه دوه هفتې نور هم په امرکا کې د ځینې خپلوانو او دوستانو دلیدو په مقصد پاتې شوم او دهغه ځای نه بلجیم ته درسمي سفرپه خاطر د دوه اوونیو لپاره لاړم ، د اکتوبر دمیاشتې په ۲۴ مه نېټه زه اسلام اباد ته د بلجیم نه راتلم چې په همدغه ورځ زماپلار، زما ورور امیر محمود دمنډا کمپ ته چیرته چې زما ماما محمد نعیم اوسېده ، لیږلی وو او ورته ویلي یې وو چې زه د امریکا

(c) ketabton.com: The Digital Library

څخه راځم او دبلجیم د کومپنۍ موټرې زما مخې ته راځي نو که اسلام اباد ته جکر وهې نو یو ځای به لاړ شو ، هم به چکرشي او هم به زما مخې (سټرې مشي)ته راشي .

ماما او پلار مې زما د دفتر دیو شمېر نورو ملګرو سره اسلام اباد ته راغلل اومابنام خپل کورته چې پېښور سره نږدې د کچه ګړۍ په کیمپ کې وو ورسېدو ، د امیرمحمود پوښتنه مې چې وکړه چې، چېرې دی پلار مې وې ویل چې منډا ته مې لیږلی ، کېدای شي چې هلته دشپې پاتې شوی وي ،

ماما مې وویل چې نه ،هغه دهغه د زوی اجمل خټك سره یوځای پېښور ښار ته راغلی دی اوکېدای شي چې زما دبل ماما وکیل عبد الجلیل ملنګ کره یې شپه کړې وي ، په همدې تشویش کې سباهم پیدا نه شول او د ټولو دوستانو اوخپلوانو کره مو ورته لټه پیل کړه خو د دواړو هېڅ درك ونه لږېده ، دیونفر دورکې مسئله ډېره سخته وي او هر څوك په خپل فکر او نظر یوڅه مشوره راکوي ، چاویل چې کراچۍ ته به تللي وي ، چاویل چې کابل ته به تللي وي ، چاویل چې ایران ته به تللي وي خو ډول ډول خبرې کېدې او مونږ هم هر چېرته خپلوانو او دوستانو ته احوال ورکوه او پوره سرګردانه شوو ، خو د دوئ هېڅ درك ونه لږېده او تر نن تاریخه پورې دواړه ورك دي .

د دوئ د لادرکۍ نه دوه اوونۍ وروسته، ماما مې یوه پرزه خط په کور کې پیدا کړی و، چې یوه ورځ دمخه ، د دوئ دورکېدو د پېښور سپېشل برانچ (Special Braanch) یوتن پولیس د دوئ پسې راغی وو خو دوئ په کور کې نه وو او د اجمل خټك په نامه یې یو پرزه پرې ایښې وه چې ته یې سپیشل برایچ ته غوښتی یې ، نو ماما مې پلار ته وویل چې داسې ښکاري چې دوئ سپیشل برایچ نیولي دي ، پلار مې راته وویل چې مونږ دواړه به سپیشل برایچ ته لاړ شو او د دوي پوښتنه به وکړو ، زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل دفتر ته وخوځېدم او دوئ سپېشل برانچ ته لاړل ، کله چې مې ماما او پلار دپېښور دهوایي ډګر سره نږدې د سپېشل برانچ دفتر مشر ته ورغلي دي هغه امر کړی چې دوئ هم بندیان کړي .
د دوی جیبونه یې چې تالاشي کړ ي دي نو دپلار په جیب کې مې زما د دفتر کارت چې په یوه خوا یې د بلجیم دکمپنۍ ادرس او دنده وه او په بله خوا یې د امریکاغږ رادیو دنده او درك (پته) وه نو پوښتنه یې ترې کړې چې دا څه پیژنې؟ پلار مې ورته ویلي چې دا مې زوی دی. څرنګه چې زه سپېشل برانچ دفتر ته د دوي له تګ څخه خبروم نو د شپې چې کورته را نغلل زه پوه شوم چې دوئ یې هم بندیان کړي دي نوما په دې وخت کې د غازي عجیب خان افریدي دلور له طرفه لمسی چې رحمت شاه خان دلاور نومیږي ټلیفون وکړ چې پلار او ماما مې د شپې له خوا نه دي راغلي او سپېشل برانچ نیولي دي ، ځکه دهغه دزوم شاکر اوښی جایداد شاه دپېښور دسیمې SSP یعنې دپولیسو مشر و نو که هغه ته و وایي چې دوی راخلاص کړي او هم مو شاکر چې هغه هم دپولیسو تهاڼه دارو ، وظیفه ورکړه چې هلته په سپېشل برانچ کې یې په غیر مستقیمه توګه پوښتنه وکړي ، سپېشل برانچ دپاکستان د پولیسو داستخباراتو څانګه ده چې ISIسره نږدې اړیکې لري .
کله چې شاکر دخپل یوبل ملګري په ذریعه لټه اوتپوس و کړ نو احوال یې راکړ چې دوئ هلته بندیان دي او چې پوره زور یافشار نه وي نو څوك یې نه شي خلاصولی.
څرنګه چې مونږ سره بل داسې زور نه و نو سپېشل برانچ ته مې ټیلفون وکړ چې زماپلار او کاکا تاسې بندیان کړي د دې علت څه دی ؟ هغوی منکر شول چې دوئ دلته نشته دي نو ما ورته وویل چې زه د امریکاغږ رادیو خبریال یم او دوئ دلته بندیان دي ماته پته ده او که نه زه پریس کنفرانس و رکوم .هماغه ووچې تقریباً دوه ساعته وروسته یې راته

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټیلیفون وکړ چې دوئ دلته دي او تاسې ورته څه کمپلې اوتوشکې (دوشکې) راوړئ ، هماغه وو چې ما دوه توشکې او کمپلې دخپل د دفتر ډریور میرولي ته چې دچپرهار وو، ورکړې او دوئ ته یې ورووړې ،زه پخپله لاړ نه شومه ځکه دماسره ویره وه که زه ورشم کیدای شي چې ما هم ونیسي .
په سبا ماته دسپیشل برانچ نه ټلیفون وشوچې ته راشه او د دوی ضمانت وکړه مونږ به دوئ خوشې کړو ، ماورته وویل چې هغه زما پلار دی نوزه یې څرنګه ضمانت وکړم اونه هغه کوم جرم کړی دی چې مونږ درشوو او ضمانت یې وکړو ، ماسره بیا هم دا وېره وه که دضمانت په بهانه ورشم کیدای شي چې ماو نیسي ، بالاخره دوئ بیا ټلیفون وکړچې دخپل دفتر نه یو څوك راولیږه چې د دوی ضمانت وکړي نومونږ به یې خوشې کړو ، هماغه ووچې ما دخپل دفتر نه دچپرهار میرولي اودکامې غلام ګل چې زماسره یې کار کاوه ولیږل چې د دوی ضمانت وکړي او راخوشي شي .
پلار او ماما مې د دوی دراتګ نه دمخه په دفترکې دسپیشل برانچ مؤظف مامور دځان سره کېنولی و او چای یې ورته را غوښتی و او هسې یوه بهانه یې غوښتله چې دوی خوشې کړي . میرولي او غلام ګل د دوئ ضمانت کړی وو او دوی پس له دوه شپو او ورځو له بندي خانې څخه راخوشې شول .
پلار مې وویل چې ستا دټیلفون څخه وروسته دسپیشل برانچ مشربیا وغوښتول او راته وې ویل چې مونږ تاسې نه نیولئ خو داچې تاسې په مونږ دعوه وکړه نو مونږ ځکه دلته کینولئ ،بیایې رانه پو ښتنه وکړه چې دې هلکانو څه کار کاوه او کله مهاجر شوي یاستئ ؟ او داسې نور. ما ورته وویل چې زما زوی چې مهاجر کېدلو په دویم صنف کې و او دلته اوس په ښوونځی کې سبق وایي.مونږ نه خلقیان یوو او نه پرچمیان یوو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو بیا هغه وویل چې تاسې هم کوشش وکړئ او مونږ به هم کوشش کوو چې پیدایې کړو ،خو نه د دوئ کوشش معلوم شو او نه زمونږ هلو ځلو څه نتیجه ورکړه .وروسته چې زمونږ په کوم هلك باندې چې زلمی نومیده او دخاص کونړ دطلایي باندې د احمد علي زوی وواو د ISI اوسپېشل برانچ سره یې نږدې اړیکې درلودې اشتباه وه چې زما دورور او ماما دزوی په نیولو کې یې لاس درلوده هغه هم په اغلب ګمان دمجاهدینو دسلفیانو دتنظیم دیو تن غړي پتنګ له خوا چې مخکې یې دحکمتیار د اسلامي حزب سره اړیکې درلودې ،بې درکه شو .پتنګ دسرکانړود ولسوالۍ دپشد دکلي اوسېدونکی وو لاس درلود ، چې ددې واقعې نه وروسته زما د ترور زوی ډاکتر روح الله عمر چې هغه هم دپشد دکلي اوسېدونکی و دخپلې معاینه خانې نه چې یونیورسټي ټاون کې وه او دشپې له خوا خپل کورته تلو، بې درکه شوچې د هغه هم دمړي او ژوندي هېڅ پته ونه لګېده.

پتنګ په ښکاره ډول دپشد د کلي دیو شمېر نورو کسانو په وژلو کې هم لاس درلود، چې له هغې ډلې څخه عاشق الله چې د OMAR په دفتر کې یې کار کاوه، دپېښور په شاه ډنډ کې یې وویشت چې وروسته دعاشق الله ورور ذبیح الله شرر هم د سرکانړو او پشد ترمنځ دتصادفي برخورد له امله چې د دواړو موټرې سره مخامخ شوې پتنګ دیو شمېر نورو کسانو سره و وژل شو چې وروسته دپتنګ ورور عبد الرحیم ،ذبیح الله شرر چې ډېر ښه لیکوال وو په شمشتو کې وویشته او مړ شو .

د پورته کیسو په شان په سلګونو او حتی په زرګونو واقعات په پېښور کې تېر شوي چې اکثریت یې زړه دردونکي دي او دپاکستان حکومت داسې اشخاصو او یا تنظیمونو ته دا موقع ورکړې وه چې بې ګناه انسانان په هغه او دغه بهانو ونیسي او له منځه یې یوسي . په همدې ډول په افغانستان کې خلقیانو او پرچمیانوهم په زرګونو کسان د اخواني ،شعله

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

یې ،افغان ملتي یا مرتجع په نامه نیول او له منځه یې وړل، همداسې واقعات په پېښور کې هم دخلقي یا کمونیست په نامه او یا دهغوسره د رابطې د درلودلو په بهانه نیول او له منځه یې وړل،چې په واقعیت کې ددې ټولو وژنو منبع شخصي دښمني ،تضادونه او یامنافع وي . د افغانستان دښمنانو ددې تضادنو نه د خپلو ګټو په خاطر ډېره ښه استفاده وکړه او زمونږ دملت ترمنځ یې شنې او سرې کرښې وویستلې او زمونږ ملك یې وران کړ. په ورستیو کلونو کې مو ولیدل چې څه ډول دا ائتلافونه او اتحادونه وشول چې نه سرې کرښې چا پېژندلې او نه شنې.

اتم څپر کی

د برچنچن څخه پېښور ته هجرت :

د سوری مومندو د دویم لښکر دخوربدوڅخه وروسته په غره کې زمونږ اقتصادي وضعه بېخي خرابه شوه او یواځې دومره پیسې مو درلودې چې تر پېښور پورې خپل فامیل ورسوو او هم په ځانګړي ډول بې له کوم کومکه جهاد ته دوام ممکن نه و، نو خامخا مو باید په پېښور کې دکوم

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

تنظیم یا ډلې سره ار تباط درلودی ترڅو مو د جهاد لپاره مرستې تر لاسه کړې وای . هماغه و چې قوماندان غازي محمد ، څارنوال محمد صالح او پلار مې په ګډه مصلحت وکړ چې خپلې کورنۍ باید د غره نه پېښور ته یوسوو او هم به هلته دتنظیمونو مشران دنږدې نه وګورو او د راتلونکو فعالیتونه لپاره به ورسره سلامشوره وکړو .
مخکې له دې چې مونږ پېښور ته لاړشوو دحکمتیار اسلامي حزب دکونړ ولایتي دفتر څانګه ملا غلام حسن چې په ملا صحاف یې شهرت درلود زما د پلار سره د یومجاهد په توګه یې په جهاد کې برخه اخیسته پنځوس ګټې (یوګټه کارتوس لس دانې) کارتوس ورکړي وو .د اسلامي حزب دا لومړنی کمك و چې دخاص کونړ د ولسوالۍ دمجاهدینو سره یې کړی و . مخکې ما یادونه کړې وه چې ملا صحاف دخاص کونړ د ولسوالۍ دبرچنچن دکلي اوسېدونکی او ښه مجاهد و خو دخاص کونړ د ولسوالۍ په سطحه یې نفوذ نه درلوده او نه ددې جوګه و چې د مجاهدینو مشري دې وکړي . څرنګه چې زما پلار تقریباً درې لسیزې د افغانستان په حکومت کې او خا صتاً اخري دوه لسیزې یې دکورنیو چارو په وزارت کې کار کړی و نوپه اداري چارو کې یې کافي تجربه درلوده او هم دخاص کونړ او د غره مومندو ورته د احترام په سترګه کتل نو چې یو تنظیم یا ډله چې څوك د کومې سیمې لپاره مشر تعینوي نو باید دهغه سابقه او نفوذ په نظرکې ونیسي ، تر دغه وخته دحکمتیار اسلامې حزب دکونړ په ولایت کې مطلق اکثریت درلود .البته وروسته چې پته ولږېده پورته معیارونه په یوه تنظیم یاډله کې هم په نظر کې نه نیول کیدل او یواځې هغه څوك تنظیمونو ته قابل قبول وو چې دهغوی په دربارونو کې سهار او بېګاه موجود و ،یایې دتنظیمونو دکمېټو د رئیسانو سره ساز وباز یاشخصي پېژندګلوي درلوده او یا یې دهغوئ قومانده بې له کومه دلیله منله چې همدغه سلسله تر اوسه هم په افغانستان کې روانه ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په همدې شپوکې مونږ ته خبر راغی چې زما مشر تره سیدمحمد عثمان څه مو ده دمخه وفات شوی او جنازه یې په ثمرخېلو کې دمیاعلي صیب د زیارت خواته خاوروته سپارل شوی ده .

مونږ ټول ډېر خپه وو خو د پلار لپاره مې دا ډېره غمجنه پیښه وه چې د خپل مشر ورور د مرګ نه خبر شو او دهغه په جنازه کې یې برخه نه درلوده نو دا فیصله یې وکړه چې ژر باید پېښور ته لاړ شو .

د ۱۳۵۸ هـ ش کال دسنبلې په شپږ ویشتمه نېټه مو دبرچنچن نه د ټولې کورنۍ سره پېښورته حرکت وکړ.

مخکې له دې چې سهار حرکت وکړو دشپې مو دکابل رادیو نه واورېدل چې دکابل دخلقي رژیم مشر نورمحمد تره کی مریض دی او سید داؤد ترون زخمي دی ، مونږ فکر وکړ چې خامخا په کابل څه پیښه شوې ده ،په هغه وخت کې ټیلفوني یانور مخابراتي وسائل نه و، او د زیاترو واقعاتو نه به خلك وروسته خبرېدل .

خو سره له دې مو پېښورته دتګ پرګرام معطل نه کړ او فکر مو و کړ که څه مثبت تحول راغلی وي نو دپېښور نه به دطور خم په لاره په اسانۍ سره خپل وطن (افغانستان) ته راشو.

ما سهار وختي دجوپه والوسره یو ځای حرکت وکړ او نوره کورنۍ وروسته په کراره را روان وو، ځکه ښځو او ماشومانونه شوکولای چې مونږ پسې را ورسېږي ، کله چې د بهی په ډاګ کې (دمزرې چینې او خاپښ کنډو ترمنځ پروت و)چې ټول مزل په شګوکې دی او خال خال کوم شین دبېرې یا غز ونې چېرته ښکاري .په لښکر کلي کې چې خلکو رادیوګانې اورېدلې وې نو مونږ ته یې وویل چې حفیظ الله امین په کابل کې پادشاه شو .دومندو قبائل د حکومت مشرتابه ته دپادشاه خطاب کوي ، نو مادویٔ ته وویل چې دکابل د رژیم په تګ لاره کې هېڅ تغیر نه دی راغلی، دخلك ګوند یو مشر لرې شوی او بل یې په ځای ناست دی

(c) ketabton.com: The Digital Library

بلاخره د اته لس ۱۸ ساعتونو پر له پسې مزل نه دشپې په دولس بجو ګنداو (ګندهاب) ته ورسېدو ، دا زما لپاره ډېر اوږد مزل و او دومره ستړی شوی وم چې خپلې پښې مې نه شوی ټولولی او تر ډېره وخته پورې مې پښو درد کاوه ، جوپه وال په اوږدو مزلونو عادت دي دهغوئ سره یوځای سفرکول اسانه کار نه دی. ما په ګنداو کې دخپلې کورنۍ د راتګ پورې انتظار وکړ اوهغوی په دریمه شپه را ورسېدل ،ښځې او ماشومان دومره ستړي شوي وو چې هېڅ اندازه نه لري دبهي په ډاګ کې مې ورور سلطان محمود، مور سره ټوقې کړې وې چې مورې دا غازي به همدلته پرېږدو نور یې ځان سره نه شو وړلی.

دګنداو نه پېښور ته په بس کې لاړو او د بالاحصار سره نږدې دګنداو په اډه کې دبس نه ښکته شولو داچې مونږ سره پیسې نه وې چې کوم هوټل ته لاړ شو نو په غره کې یوچا مونږته د پېښور په زرګر اباد کې سیمه کې دیو تن پته راکړې وه چې هغه هلته دوه کوټې لري او ترڅوچې تاسې دایمي ځای پیداکوی هلته به اوسېږئ .

هماغه وو چې په دوه ګاډیو (ټانګو) کې ټول سپاره شولو اودټانګو وا لا ته مو وویل چې زرګر اباد ته لاړ شه ، دپېښور دښار دکوڅو او نومونوسره هم نااشنایو او په ښار کې هېڅ بلدنه یو ، تنډه کوهي دروازې ته چې ورسېدو نو پلارمې دکامې ولسوالۍ جندول خان معلم ولیده چې په پښو روان دی نو غږ یې پرې وکړ او دیوبل په لیدو ډېر زیات خوشحاله شول ، جندول خان مې دپلار د ښوونځی دوختو هم صنفی او ډېر نږدې ملګری وو، جندول خان مې دپلار نه پوښتنه وکړه چې چیرته روان یاستئ نو پلارمې ورته وویل چې زرګر اباد کې چا پته راکړې چې دوه کوټې لري او هلته نور څه درك نه لرو .

جندول خان وویل چې د تګ ضرورت نه شته دی تر څو چې بل ځای پیداکوئ ما سره به اوسېږئ. جندول خان هم دخپل خسر په کورکې

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوسېده ، مونږ هم داساعت له خدایه غوښته چې څوك راته ست وکړي او دجندول خان سره چې دهغه کور دپېښور دوزير باغ سره نږدې و لاړو ، تقریباً دوه اوونۍ مو دجندول خان په کور کې تېرې کړې ا وزمونږ یې ډېره زیاته میلمه پالنه وکړه چې هېڅکله به زمونږ دیاده ونه وځي بلاخره دپیښور په بیري باغ کې مو دوه خونې(کوټې) په کرایه باندې پیداکړې او په څلور سوه روپیو مو په کرایه ونیولې ، په دغه وخت کې په پیښور کې دکرايي کورونه هم ډېر کم پیداکېدل ځکه دمهاجرولپاره کمپونه نه وو جوړشوي ، دمیزان دمیاشتې په پنځمه نېټه پلار مې او زه د اسلامي حزب مشر انجنیر ګلب الدین حکمتیار لیدوته ورغلو تر څو هغه د خاص کونړ د واقعاتو نه خبرکړو او هم په خاص کونړ کې د اسلامي حزب دنوي آمر ملا صحاف په هکله ورسره وغږېږو حکمتیار چې دخپل کتو لپاره یې همیشه منظم پروګرام درلوده او همیشه به دخپل پروګرام اووعدې په وخت موجود وو چې دا دنورو مشرانو سره د ده ځانګړې توپیروو د دې خبرې ثبوت ماته هغه وخت وشو چې کله زه ۱۹۸۵م نه تر۱۹۹۰م کال پورې په پېښور کې د امریکاغږ رادیو خبریال وم او دمجاهدینو دمشرانوسره مې دمرکو دکولو او لیدنې اړیکې زیاتې وې .

د حکمتیار ظاهري برخورد همیشه ډېر صمیمي و او دکتونکو سره به یې دغیږې ستړې مشي کوله او دخدای په اماني په وخت به یې دخونې د دروازې پورې بدرګه ورسره کوله.

پلار مې حکمتیار ته په خپلو خبرو کې وویل چې انجینر صیب مونږ جهاد دخدای لپاره کوو خو څرنګه چې مونږ ستا په ډله کې وو نو تاسې باید لا اقل زمونږ دښو اوبدو څخه خبر شئ . ډوډۍ خپله خورو او خان صیب تاسې ته وایو او په دې هم تاسې خوشحاله نه یاستئ ،حکمتیار دپلار خبرې مې قطعه کړې او وې ویل چې خبره څه ده ؟پلار مې ورته وویل چې دکونړ ولایتي دفتر ملاصحاف دخاص کونړ دولسوالۍ دجهاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

آمر په توګه رالېږلی دی ،تر اوسه پورې چې مونږ هلته کوم جهاد او يا د حکومت پرضد فعاليت کړی هغه مو په خپلو شخصي امکاناتو کړی او ديوه تنظيم يا ډلې نه مو هېڅ مرسته نه ده تر لاسه کړې البته دغسې تعينات دجهاد په ګټه نه وي ، پلارمې ورته وويل چې کله حضرت عمر(رض)په فارس کې خالد بن وليد (رض) دجګړې په وخت کې دخپلې دندې نه ګوښه کړ او په عوض يې عبدالله بن عبيده (رض)فقير صحابي وليږه نو حضرت خالد دهغه امر ومنه خو کله چې فتحه وشوه او حضرت خالد بېرته راستون شو نو دحضرت عمر (رض) نه دخپل برطرف کېدو دليل پوښتنه وکړه نو حضرت عمر (رض) ورته وويل چې کفارو داسې اوازه خپره کړې ده چې خالد (رض)په اسلام کې نه وي نو فتحه نه کېږي نو ما ځکه ته تبديل کړي ترڅوکفاروته وښايو چې داسلام هر سړی خالد دی . نو دا د دې معنی نه لري چې انجينر صيب که ته او زه نه يو نو اسلام به له منځه ځي او يا جهاد به نه کېږي خو د اشخاصو په تقررکې بايدپوره فکر و کړئ .حکمتيار چې ملاصحاف هم پېژنده نو هغه هم حيران شو او وې ويل چې زه دهغه په تقرر هېڅ خبر نه يم ، نو پلارمې ورته وويل چې دا لا ستابل مسؤليت دی چې ديوې سيمې جهادي آمر مقررېږي او تاسې پرې خبر نه ياستئ .

څرنګه چې حکمتيار ډېرښه ليکوال يا په اصطلاح ميرزاو او ښه ليك يې درلوده نو خپله شخصي کتابچه يې چې په سر کې د ده نوم په انګليسي او درې ژبه ليکل شوی وو ،را واخيستله او دخاص کونړ مجاهدينوته يې په لاندې ډول حکم په خپل قلم وليکه (١)

(c) ketabton.com: The Digital Library

(۱)ددې لیك اصل کاپي دکتاب په البم کې راغلې ده .

برادر محترم جبهه خاص کونړ : السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته !
چون برادر ما مدیر صاحب طی مکتوب رسمي به حیث امر منطقه انتخاب گردیده وبا توجه به آن تحت امارت ایشان در منطقه عملاً کار اغازشده است وطبق اطلاعات ما فعالیت حزب درمنطقه کاملاً موفق میباشد بناءً مایك بار دیگر امارت ایشان راتائید مینمائیم .
امیدوارم که برادران متعهد حزب تحت امارت مدیر صاحب بکار شان ادامه دهند.
مؤفقیت تان را ازبارگاه الهي متمني ام .
با احترام
حکمتیار
۱۳۵۸\۷\۵
که څه هم حکمتیار پلارته مې مکتوب ورکړ خو دکونړ ولایتي مرستیال مولوي میرزا چې دپیچ درې و د ملا صحاف ملاتړ کاوه ځکه میرزامولوي او ملاصحاف دواړه پنج پیران وو او نه یې غوښتل چې پلار مې په خاص کونړ کې دجهاد مشري ولري ځکه پلارمې له یوې خوا د افغانستان پخوانی مامور وو چې دوی اکثریت دپخواني پادشاه ظاهر شاه

(c) ketabton.com: The Digital Library

طرفداران ګڼل کېدل او هم له بله خوا زمونږ کورنۍ روحاني کورنۍ وه او دپنج پیرانو د دوی سره چندان جوړه نه وه .پنج پیر اصلاً دپېښور د صوابۍ سیمې سره نيږدې یوکلی دی چې هلته مولانا محمدطاهر یوه مدرسه جوړه کړې وه او هغه ملایان یا دیني عالمان چې به دغه مدرسې نه فارغېدل او یا به دمولانا محمد طاهر دعقیدې پیروان وو نو دوی ته به یې په کونړ یامشرقي ولایاتوکې پنج پیران ویل ، په لومړي وختونوکې په کونړ کې د دې عقیدې پیرو او مشر مولوي حسین دپیچ درې چې وروسته په شیخ جمیل الرحمٰن یې شهرت پیداکړ .مولوي جمیل الرحمٰن چې دحکمتیار د اسلامي حزب دکونړ ولایت مشروو د اجرائیه شورا غړی وو ،وروسته د اسلامي حزب نه جدا شو او دجماعة الدعوة الی القرآن والسنة په نامه یې ځانګړې ډله جوړه کړه چې دوی به ځانونوته سلفیان یا اهلحدیث ویل خو د خلکو په منځ کې یې دوهابیانوپه نامه شهرت درلوده مولوي جمیل الرحمٰن دجهاد دکلونو په پیل کې په کونړکې خورامهم رول درلود او د ۱۹۹۱ م کال په اخرو کې دباجوړ ښار په سیمه کې په خپل کور کې دیوه عرب له خوا وویشتل شو او مړ شو . دمولوي جمیل الرحمٰن ورارہ حاجي نقیب الله په قول دغه عرب دحکمتیار د اسلامي حزب دفرهنګي کمټې سره دعربې ژبې دمجلې په دفتر کې کار کاوه ، دغه عرب دتیښتې په وخت کې دمولوي جمیل الرحمٰن دبل وراره حاجي روح الله له خوا ونیول شو او هماغلته ووژل شو .

بل دلیل چې پلار مې نه شوکولای چې د اسلامي حزب سره اړیکې ولري هغه داوو چې د دغه حزب اکثریت غړي دکابل پوهنتون اویا دښوونځیو زده کوونکي یا په اصطلاح ځوان نسل وو چې د ادارو په راءس کې یې ځای درلوده نو قومي مشرانو ،پخواني مامورینو اویامخوروکسانو په دغه ډله کې خپل ځانونه بیګانه ګڼل او دوی ته داسخته وه چې حزبي قوانین

(c) ketabton.com: The Digital Library

،نظم او یا انضباط ومني او هم به د حزبیانو له خوا د دوی سره ښه وضع نه کېدله .

دحکمتیار دلیدونه وروسته پلارمې او قوماندان غازي محمد تصمیم ونیوه چې دکومې بلې ډلې سره باید اړیکې ټینګې کړي ، په دغه وخت کې د اسمار غنډ چې دفرقه تشکیل یې درلوده د قوماندان عبدالرؤف صافي په مشري دکابل دخلقي رژیم پرضد قیام کړی و او دکونړ والي چې نظام بې خدا به یې ورته وایه وژلی او دفرقې ټولې وسلې او مهمات یې اسلامي حزب ته تسلیم کړي وو. نظام بې خدا په ۱۳۵۸ هـ ش کال دثور په میاشت کې دکونړ ولایت دمرکز اسعداباد (چغه سرای)سره نږدې دکرالي دکلي ، تقریباً دشپږسوه کسانو چې واړه ماشومان هم پکې شامل وونظام بې خداپه دغه ډله ایزه وژنه کې لاس درلوده چې ټول یې دبیلدوزر په واسطه نیم ژوبله دخاورو لاندې ښخ کړل . د دغه مړو دوه لوې ډوپې (دخاورولاندې مړي) دکرالی پل شمال ختیځ پلو ته اوس هم شته کله چې په ۱۹۸۸ م کال کې دکونړ ولایت دکابل رژیم له خوا تخلیه شو مجاهدینو د د غه شهیدانو د ډوپیونه چار چاپېره دیوال تاوکړ .

کله چې قوماندان عبدالرؤف خان داسمار غنډ اسلامي حزب مجاهدینو ته تسلیم کړ او ټولې وسلې او مهمات یې د اسلامي حزب مرکز شیګل ته انتقال کړل نو په دغه وخت کې د اسلامي حزب دکونړ ولایت مشر مولوي حسین او دده ترمنځ اختلاف پیداشو ، قوماندان عبد الرؤف خان وروسته کلونوکې ماته وویل چې داختلاف اصلي لامل دقواؤ په قومنده کې وو ځکه چې دوی غوښتل چې دکونړ ولایت مرکز چغه سرای ونیسي او دهغه ځای نه دجلال اباد په لوري حرکت وکړ ي خو قوماندان عبدالرؤف خان د اسلامي حزب په دې خبره خوښ نه وو ، په همدغه وخت کې د اسلامي جمعیت تنظیم او دملي نجات جبهه د اسمار دغنډ دیوشمېر صیب منصبانو سره په پټه تماسونه ټینګ کړي وو او یو شمېر

(c) ketabton.com: The Digital Library

عسکر دقومندان عبدالرؤف په مشري دبچي سیمې ته له سیند راپورې وتلی و او دبچی د اکبرخان په ځای کې وو چې هغه د اسلامي جمعیت دتنظیم سره اړیکې درلودې ، قومندان عبدالباقي دترنګزو د پاچاګل صیب لمسی وو ادهغه کورنۍ دملي نجات دجبهې سره اړیکې درلودې .
داسمار دغنډ دقیام نه وروسته استادبرهان الدین رباني او حضرت صبغت الله مجددي پخپله دمروری سیمې ته تللي و او دقومندان عبدالرؤف خان سره یې کتلي وو نو په دغه وخت کې داسې اوازه شوه چې استاد رباني عبدالرؤف خان ته پیسې ورکړې ترڅو دی دهغه دتنظیم سره یوځای شي خو قومندان عبدالرؤف خان دغه خبره رد کړه او وې ویل چې شخصاًپه ما ،څوك یوه روپۍ هم نه شي ثابتولای.
په هر حال دحضرت صبغت الله مجددي او استاد رباني تګ د اسمار سیمې ته دحکمتیار داسلامي حزب او داسمار د صیب منصبانو ترمنځ بد ګوماني پیداکړه او دشپې له خوایې د اسمار دغنډ ټول عسکر او صیب منصبان بې وسلې کړل او قومندان عبدالرؤف خان په داسې حال کې چې د اسلامې حزب له خوا پرې ډزې کیدې دجالې په ذریعه دبچی سیمې ته راپورې وتی و او د اسلامي جمعیت دتنظیم سره یې خپل پیوستون اعلان کړ . دبچی سیمه چې دمروری سره نږدې پرته ده په دغه وخت کې د دې سیمې قومي مشر چې اکبر خان نومیده داسلامي جمعیت دتنظیم قومندان و.
داسلامي جمعیت تنظیم مشر استاد برهان الدین رباني د دغه موقع نه دخپل تنظیم په ګټه ډېره زیاته استفاده وکړه او داسې تبلیغ یې خپور کړ چې داسلامي حزب د اسمار غنډ تالا او بې ګناه عسکر چې مجاهدینوته تسلیم شوي وو ،ووژل. تردغه وخته دکونړ په ولایت کې اسلامي حزب ترټولوډلو زیات نفوذ درلوده خو د اسلامي جمعیت دزیات تبلغاتي فعالیت په اساس او هم کله چې د ۱۳۵۸ کال دجدي په میاشت کې

(c) ketabton.com: The Digital Library

روسانو دکونړ په ولایت باندې لویه حمله وکړه نو تقریباً پنځه اتیازره کسه د ۱۳۵۹ هـ ش کال د جوزا دمیاشتې پورې دکونړ نه باجوړ او دیرته مهاجر شول او نورو ډلوته دا موقع په لاس ورغله چې دکونړ په داخل او هم دمهاجرو په منځ کې فعالیت وکړي .

د۱۳۵۹ هـ ش کال په پیل کې ما د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد دمهاجرینوپه دفتر کې کار کاوه او دباجوړ دکمپونونه مونږ دغه احصائیه راټوله کړې وه ترڅو دهغوئ سره مرسته وکړی شي .

متاء سفانه چې د اسمار دغنډ څوارلس کسه صیب منصبان چې دپېښور د بوتنی پله سره نږدې داسلامي جمعیت په نظامي کمېټه کې اوسېدل په همدغه وخت کې دیوې چاودنې له امله دننه په دفترکې مړه شول . په پېښور کې د داسې پېښو په هکله دپاکستان دحکومت له خوا هېڅ څېړنه نه کېدله چې عاملین یې پیداکړي خو ویل کیدل چې په دغه پېښه کې دکابل حکومت لاس درلود.

دا چې له اصلي موضوع څخه لرې لاړ نه شو نو را به شو دې ته چې دحکمتیار دلیدونه وروسته راووتلو قومندان غازي محمد ، پلارمې او زه یو ځای روان وو چې دکونړ دنورګل دعلاقه داری قاضي میرزمان چې دپلارمې نږدې ملګری و په مخه راغی او دسترې مشي نه وروسته یې مونږ دغرمې ډوډی ته دعوت کړو او وې ویل چې زما دفتر نږدې دی او هلته به ډوډی وخورو . داسلامي جمعیت او د اسلامي حزب مرکزي دفترونه دپېښور دفقیر آباد په سیمه کې ډېر نږدې نیږدې پراته و و . قاضي میرزمان د اسلامي جمعیت سره د دعوت او تنظیم په کمېټه کې کار کاوه . کله چې مونږ دهغه دفتر ته ورغلو نو د دعوت او تنظیم مشر عباس خان چې په استاد مشفق یې شهرت درلود هم موجود وو، استاد مشفق د لغمان ولایت دمرکز دمریم کوړې دکلي او د روښان په لیسه کې زما د دري ژبې استاد وو او د هغه پلار استاد تاج محمد خان زما دپلار هم

(c) ketabton.com: The Digital Library

صنفی و ، استاد تاج محمد خان هم دکابل درژیم له خوا دشورکودتاه په لومړیو شپوکې بندي شوله هماغه ځایه ورك اوبیا وو ژل شو .استادمشفق هم زمونږ په لیدوډېرخوشحاله شواو سمدستي یې مونږ دې ته دعوت کړو چې د اسلامي جمعیت سره باید خپل پیوستون اعلان کړو ، څرنګه چې پلار مې او قومندان غازي محمد نه غوښتل چې داسلامي حزب سره همکاري وکړي نو د دوی سره یې هو وکړه او دغرمې ډودۍ دخوړلو نه وروسته یې د استاد رباني دفتر ته چې په یوه تنګه کوڅه کې په یوه وړوکې حویلۍ کې چې په پېښور کې ورته کوارټر وایه یوړو
څرنګه چې د استاد رباني د دفتر کوټه ډېره وړوکې وه نو دوی ننوتل او زه په حویلۍ کې ورته تم شوم ، دلږې شیبې نه وروسته چې دوی را وتل استاد رباني سمدستي پلار مې دخاص کونړ دجبهې د آمر په توګه او قومندان غازي محمد یې دهغه دقومندان په توګه تعین کړي وو او دجمعیت اسلامي دتنظیم له خوا یې دمیزان په دولسمه نېټه مکتوب ورکړ استاد مشفق زماڅخه هم وغوښتل چې زه باید دهغه سره کار وکړم خو بیا هغه پیمان اتحاد اسلامي دار الانشاء ته معرفي کړم او د دغه دفتر په سیاسي کمیټه کې مقرر کړی شوم . پیمان اتحاد اسلامي د ۱۳۵۸ هـ ش کال په نیمایي کې د خالص اسلامي حزب ،دملي نجات جبهه ،دحرکت انقلاب اسلامي او اسلامي جمعیت دتنظیمونو ترمنځ ګډ ائتلاف وو چې استاد رباني دسیاسي کمیټې مشر،مولوي خالص دمالي کمېټې مشر ،حضرت صبغت الله مجددي دنظامي کمېټې مشر او مولوي محمدنبي محمدي د عدلي کمېټې مشر و او د دغه ائتلاف منشي استاد محمد جان احمدزی وو .
استاد محمد جان چې دلوګر ولایت اوسېدونکی او دکابل پوهنتون دشرعیاتو پوهنځی استاد و، نوموړی د اسلامي جمعیت دتنظیم د اجرائیه شورا غړی وو او د ډېر مودې لپاره دمالي کمېټې مشرهم وو ، استاد

(c) ketabton.com: The Digital Library

احمد زی د ۱۹۹۲ م کال دروژې په میاشت کې دپېښور دهجرت (پبو) په کمپ کې په داسې حال کې دنامعلومو کسانوله خوا ووژل شو چې دسهار لمانځه لپاره دخپل کورنه جومات ته روان وو .
ځرنګه چې مخکې ما یادونه کړې وه چې د اسمار دپېښې نه وروسته د اسلامي جمعیت تنظیم د اسلامي حزب پرضد زیات تبلیغات وکړه او پوره ګټه یې ترې اوچته کړه نو په دې لړ کې اسلامي جمعیت زمونږ دپیوستون نه هم یو څه ګټه واخسته او د فقیر اباد په یوه حویلۍ کې یې یوه لویه غونډه جوړه کړه دکونړ ولایت دناړې دعلاقه دارۍ نه قاضي عبدالستار هم په دغه ورځ دخپلو مجاهدینو سره داسلامي جمعیت دتنظیم سره یوځای شو او د دغې غونډې انانسر استاد احمدزی و ،نوموړې غونډې ته استاد رباني ، ډاکتر کمال چې مصری عالم و ، یاسر چې وروسته د اسلامي جمعیت د ډلې د دعوت اوتنظیم رئیس شو ، قاضي ستار او پلار مې خبرې وکړې او غونډه د استاد قیام الدین کشاف په دوعائیه وینا سره پای ته ورسیده .
دلته غواړم چې دپلار مې یو ځوخبرې چې په دغه غونډه کې کړی اوثبت شوي دلته رانقل کړم . پلار مې وویل چې دیو تنظیم نه ځوك بل تنظیم ته ځي دهغه دلیل به داوي چې هلته ورته دخدمت کولو موقع ځوك نه ورکوي او یایې کوم خیانت کړی دی . مونږ د اسلامي حزب نه هیڅ نه دي اخیستي خوزمونږ سره دکونړ ولایتي دفتر اختلاف درلوده اوغوښتل یې چې زمونږ سرنوشت دنا اهله او بې کفایته کسانو پورې وتړي ، ده وویل چې د اوښ نه چاپوښتنه وکړه چې څه حال لرې؟ اوښ ورته وویل چې ښه حال لرم . نوبیا یې تر بې پوښتنه وکړه چې په داسې حال کې چې درانه بارونه وړې او خوراك د ې اغزي دی، خو ددې سره هم ته خوشحاله یې ، نو کوم وخت کې خپه یې ؟ اوښ ورته وویل چې زه هغه وخت ډېر خپه یم چې زماسروشت یعنې پېزوان دخره پورې وتړي او زه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

په دغه غته جسه اوتنه دخره پسي روان یم . پلارمې دالفت صاحب داشعر ووایه چې:

دیوسف په څیرو جاموکې څه ګناه ده
چې په ښه جامو کې ګناه کړې زلیخاده .
راشئ څیري کړو داسپینې جامې رنګینې
چې په کې وګورو څیرې ډیرې رنګینې

ده وویل چې زمونږ ملت کې هېڅ نقص نشته دی خودا ستاسې مشرانو وظیفه ده چې کار اهل کار ته وسپارئ ترڅو جهاد په ښه توګه پرمخ ولاړ شي .

دپلار دخبرو مې تقریباً اوه ویشت کاله تیرېږي چې په همدغه شکل اوس هم مونږ اخته یو ، نه کار اهل کار ته سپارل کیږي او نه په وطن او ملك باندې زړه سوی شته دی .

د ۱۳۶۰ کال په ژمي کې چې دجدي دمیاشتي ډیره تخته یخني وه یوه ورځ د کلي په شاوخواکي روسانو زیاتې هیلکوپټرې کینولې او کمانده یي عسکر یي تري پیاده کړل اوڅوك به چې په مخه ورته راتله هغه به یي واژه چې په لړ کړې یي دالاندې کسا ن شهیدان کړل ۱ — اول حاجي ۲ — بهاول ۳ — محمداجان ۴ — سید افضل دترځوی ۵ — فضل الرحمن ۶ — محمد عارف دبونجلی ځوی ۷ — عبدالستار دبونجلی ځوي ۸ — شاه ولي دبونجلي ځوي ۹ — خالوکاکا ۱۰ — سیدامین دګل امین ځوی ۱۱ — اعظم خان ۱۲ — محمد خان عرب چې دننګرهاردعربانونه و ددوه کسوکلنیرانوسره یي شهیدان کړل. ۱۳ — دمیرزاخان لور یي شهیده

(c) ketabton.com: The Digital Library

کړه ۱۴ — امین دخواري ځوی ۱۵ — دسرکند دکلي دطالب ځوی ۱۶ — دحاجیانو دبانډه سیفوردحاجي یارګل ځوی ۱۷ — دکوزچنچن دکلي داریف (محمدعارف) اوځوی یي ۱۸ — دسادل ځوی چې په ژبه بیړاوو ۱۹ — دوه کسه ملایان چې د لندګل دپټن دکلي وو ۲۰ — دکاویړدکلي میرزا دسید فقیر ځوی ۲۱ — حاجي سراج ګل دحاجیانودبانډه ۲۲ — محمدرازق دحاجیانودبانډه ۲۳ — دکاویړدکلی ستارد پاینده ګل ملاځوی. محمد امین د منګوال چې په دغه وخت کې په کلي کي وو راته په کابل کي قصه کوله چې کله دروسانو دهلیکوپټرونه موولیدل نو دکلي ټولو نارینه وو دغره خواته منډې کړل بعضي کسان چې عسکري يې کړې وه اويا ډیرسپین بږيري وو پاتې شول . دمنګوال دبونجلي دوه زامن تازه راغلي و نوروسانو نیولي و نودي ورپسي خپل بل ځوی ورلیږلي و اوپیسي يي ورته ورکړي وي که روسان ددي زامن خوشې کړل خوروسانو ددي درې واړه زامن په یوه قلعه کې ووژل . ټولو خلکو شپه په غره کې تیره کړه اوڅوك نه وو چې مړي ښخ کړي . زما دتره لمسي سید عبدالوافي چې هم په کنړکې وراته قصه کوله چې کله دروسانو دتلونه وروسته کلي ته راغلم نو دبهاول په مړي سپي لګیاوو نوبیاماهغه سپي په ټوپك وویشته . ددې پیښې نه وروسته دخاص کنړ دولسوالۍ نیمايي برخه دکامې تر پله پورې دټولو کلونه خلك په ډله ایزه توګه پاکستان ته مهاجرشول دمنګوال دلارې مهاجرینو اومجاهدینو ته ډیره اسانتیا وه ځکه له دغې لارې لغمان ته په درې ورځو کې رسیدلی شول اما دچترال له لارې لغمان ته په پنځلس ورځو کې مجاهدین رسیدل خو ددې عامه وژنې نه وروسته دا لار هم دمجاهدینو پر مخ وتړل شوه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

نهم څپرکی

په پېښور کې د تنظیمونو جوړېدل :

زه دلته ضروري بولم چې دپېښور د ډلو په تشکیل باندې یوڅه رڼاواچوم ،که څه هم د دغه ډلو د جوړېدودقیقې نیټې ما ونه شوکړای چې تر لاسه کړم خوکال او میاشتونیټې دقیقې اوصحیح دي ، دغه معلومات ما په پېښور کې د زیادتره هغه کسانونه راټول کړي دي څوك چې په دې غونډوکې ووچې په دې لړکې ما او امریکایي پروفیسر ډیویداډوارد د ۱۹۸۲-۱۹۸۴ م کلونوتر منځ د حضرت صبغت الله مجددي ،پیرسیداحمد ګیلاني ،مولوي جمیل الرحمٰن ،استاد رباني ،انجینر ګلب الدین حکمتیار مولانا قیام الدین کشاف، قاضي محمدامین وقاد ،مولوي محمدنبي ،مولوي سیداکبر او یوشمېرنورو مشرانوسره مرکې کړي دي .

کله چې د ۱۹۶۴ م)کال کې اساسي قانون جوړ شو نو د احزابو فعالیت ته په کې اجازه ورکړل شوه که څه هم داحزابو قانون دپادشاه له خوا توشیح نه شو خو سیاسي احزابو خپل فعالیت ته دوام ورکړ .

په دغه وخت کې مختلفې ښې ، چپې نیشنالیستي او اسلامي ډلې جوړې شوې ، څرنګه چې زماهدف یواځې دپېښور د ډلو جوړېدل دي نو یواځې د اسلامي ډلوپه جوړېدو اواشعاباتو باندې غواړم چې رڼا واچوم ، کله چې د ۱۳۴۸ هـ ش کال کې دجوانان مسلمان ډله دکابل په پوهنتون کې جوړه شوه نو دنورو ډلو له خوا دوی ته اخوانیان ویل کېدل او ددوئ اړیکې یې دمصر اخوان المسلمین دګوند سره ښو دلې ، جوانان مسلمان هم دکابل په پوهنتون کې دنورو ډلو په شان راڅرګند شو او فعالیت یې

(c) ketabton.com: The Digital Library

کاوه ، د دغې ډلې په رهبري کې د ابتداء نه اختلاف نظر موجود وو چې یوه ډله چې زیاتره دپوهنتون استادان وو د دغې ډلې مشر او باني استاد غلام محمد نیازی ، ګڼي چې په دې ډله کې استاد برهان الدین رباني ،عبدالرسول سیاف ، استاد محمد موسی توانا، او داسې نور دکابل پوهنتون استاذان او زیاتره پخته سنه کسان شامل وو ، امابله ډله د دې ګوند یا ډلې مشر عبدالرحیم نیازی چې هغه هم دشرعیاتو د پوهنځي شاګرد وګڼي ، چې په دې ډله کې مولوي حبیب الرحمٰن ،سیف الدین ،ګلب الدین حکمتیار ،انجینیر حبیب الرحمن ،قاضي محمد امین وقاد او یو شمېر نور دپوهنتون شاګردان چې د پوهنتون په غونډو او مظاهرو کې یې فعاله ونډه درلوده شامل وو.

کله چې د داؤد خان دکودتاه نه وروسته او په خاصه توګه د پلان دوزیر علي احمد خرم د وژل کېدو نه وروسته دجوانان مسلمان یوشمېر غړي دحکومت له خوا وینول شول او یو شمېر نور غړي یې پاکستان ته مهاجر شول ، په پاکستان کې د دغه ډلې رهبري د استاد برهان الدین رباني ، مولوي حبیب الرحمٰن او انجینر ګلب الدین حکمتیار په غاړه وه ، په دغه وخت کې دپاکستان صدر اعظم ذو الفقاربهټو دوئ ته پناه ورکړه اوهم یې ددې ګوندغړو ته چې احمدشاه مسعود هم پکې شامل وو فوځي زده کړه ورکړه او دوی یې دې ته چمتوکړل چې د داؤدخان درژیم پرضد مسلحانه فعالیت وکړي.

د جوانان مسلمان د رهبري د ډلې نه استادبرهان الدین رباني په دې عقیده و چې په هېوادکې د داؤد خان درژیم پرضد مسلحانه مبارزې یاقیام ته ولس چمتو نه دی نو ښه به دا وي چې فرهنګي او سیاسي مبارزې ته دوام ورکړو خو مولوي حبیب الرحمٰن او انجینر ګلب الدین حکمتیار په دې عقیده ووچې مسلحانه مبارزه باید پیل شي او ولس عمومي قیام ته آماده دی ، په همدې علت استاد رباني دجوانان مسلمان

(c) ketabton.com: The Digital Library

د ډلې سره په پېښور کې اختلاف راغی او دځومحدودو کسانوسره یې د اسلامي جمعیت دتنظیم په نامه جدا ډله جوړه کړه ځکه په دغه وخت کې په پېښور کې د دغې ډلې اکثریت غړي ځوانان وو ، هماغه وو چې دجوانان مسلمان ځوانې ډلې دپاکستان د ISI یا استخباراتي شبکې په کمك اوهمکاري د ۱۳۵۳ هـ ش کال په اوړي کې د داؤدخان د رژیم پر ضد دکونړ ولایت دشیګل په سیمه کې ،لغمان پنجشېر او سره رودکې مسلحانه قیام وکړ خو ناکام شواو ولس ورسره هېڅ نوع هم غبر ي ونه ښوده .په لغمان کې مولوي حبیب الرحمٰن ، په شیګل کې کشمېرخان ، په پنجشېرکې احمدشاه مسعود او سره رود کې آدم خان ددې مسلحانه قیام مشري کوله ، ویل کېده، چې انجینر ګلب الدین حکمتیار باید پکتیا کې دغه قیام رهبري کړی وای خوهغه په خپله هلته څه فعالیت ونه کړ او د ده دمخالفینو له خواداسې ویل کېدل چې ده نور تشویقول چې د افغانستان داخل ته لاړ شي ځکه دی په دې متیقن و چې دوئ څه نه شي کولای اوخامخا به نیول کېږي اودجوانان مسلمان رهبري به ده ته پاتې شي.

په ۱۳۵۳ هـ ش کال کې زه دلغمان ولایت دروښان په لیسه کې دیولسم ټولګي زده کوونکی وم او زما پلار دلغمان په ولایت کې د احصائیه مدیر و په دې وخت کې دلغمان ولایت والي عبدالقادرقاضي و ، کله چې دمولوي حبیب الرحمٰن ګروپ چې تعداد یې اوه ویشت کسه وو د دغې حملې په نتیجه کې دلغمان ولایت دپولیسو سرمامور او دوه کسه عسکریې ووژل او حمله کوونکود والي په کور او بانك باندې حمله وکړه ، والي دخپل کورنه تښتېدلی و او دبانك مؤظف عسکرو د دوئ سره مقاومت کړی وو او دوی ونه شوکړای چې بانك ونیسي او یادبانك نه پیسې وکاږي ، څرنګه چې د دوئ دغې حملې سره ولس دې ته اماده نه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو چې قیام وکړي نو دوئ ونه شوکړای چې زیات مقاومت وکړي ، دسهار درېا د راختو نه دمخه ټول خواره واره شول .
و الي سهار بېرته ولایت ته راغی اوهم دننګرهار والي عزیزالله واصفي او دیولسمې فرقې قومندان جنرال یونس خان دیوې قطعې سره د لغمان ولایت ته راغلل ، دلغمان والي دسیمې مشران راوغوښتل او ورته وې ویل چې دغه حمله کوونکي دلغمان د کلي او کور نفر دي او تاسې خامخا باید دوئ حکومت ته په لاس ورکړئ اوکه نه تاسې مشران ټول بندیان ووم . د ولس مشرانو والي ته دهمکارۍ وعده ورکړه او ټول د دغه نفرو دنیولو پسې خواره شول یو کس چې دوالي دکورنه بادي ټوپك او یوټیپ ریکارډر غلاکړی و نو سترې شوی و او دلغمان ولایت مرکز سره نږدې دجوګې پله لاندې دیوې لوې ګټې(تیږې) تر شا په داسې حال کې ویده وچې ټوپك او ټیپ ریکارډر یې سرته ایښي وو . دپلټنې په لړکې چا د دغه نفر راپور پولیسوته ورکړې وه او دغه نفر یې نیولی وو ، کله یې چې ددغه هلك نه تحقیق پیل شو نوهغه ورته دخپلې ډلې ټول کسان په ګوته کړل او پولیسو په غیر د دوه کسوڅخه چې یودمولوی حبیب الرحمٰن خان ورور و او یو بل تن ملګری ورسره وو نور ټول ونیول پخپله مولوي حبیب الرحمٰن په داسې حال کې ونیول شوچې دی هم سترې شوی وواو دلغمان ولایت دچهاردهي کلي ته تللی و او دیوې دېرې نه یې کټ اخیستی و او دګنوپه پټي کې یې اچولی و او یوماشوم ته یې ویلي وچې ماته چای راوړه . هغه ماشوم خپل پلارته چې ملك حبیب نومیده ویلي و چې یوکس دیرې ته راغی کټ یې واخیسته او دګنو په پټي کې یې واچاوه او ماته یې وویل چې چای راوړه ، ملك حبیب چې دی لیدلی و نو سمدستي پرې پوه شوی و چې دی هم دشپې په حمله کې لاس لري او خپلونفرو ته یې ویلي وو چې دی ونیسي اوولایت ته یې بوزئ ، تر دې وخته ملك حبیب دی (مولوي حبیب الرحمٰن) نه پیژندہ

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

اوکله یې چې ولایت (مرکز) ته راوستی ونو نورو کسانومولوي حبیب الرحمٰن پېژندلی و نو په دې ډول یې د دغې ډلې پنځه ویشت کسه دمولوي حبیب الرحمٰن په شمول ونیول . مولوي حبیب الرحمٰن وروسته دخلق رژیم له خواپه زندان کې ووژل شو.

د مولوي حبیب الرحمٰن تره عبدالرحمٰن علینګای په کابل دار المعلمین کې زما دپلار همصنفی و اوهم نوموړی دخاص کونړ لیسه په ابتدائیه ښوونځي کې معلم اوزما دپلار نږدې ملګری و ، د اوړي دګرمۍ له امله مونږ خپله کورنۍ کابل ته لیږلې وه ځکه چې دلغمان ولایت مرکز ډېرګرم دی ، زه او پلار مې دشپې له خوا دقرغیو ولسوالۍ ته تلو ځکه زما دکاکازوی سید عبدالقهار نیازمن په دې وخت کې دقرغیوولسوال و د دغې پېښې دوه شپې د مخه زه او پلارمې دعلینګاري لیدو ته بصرام کلي ته ورغلو دمازدیګر له خوا علینګاری راغی او دستړي مشي نه وروسته یې زما پلار ته وویل چې زه چېرته ځم اوبېرته راځم او دعلینګاري دتره زوی ملك نصر الله زمونږ ډېره ښه میلمه پالنه وکړه خوعلینګاری بېرته رانغی او پلار مې هم ډېرزیات خپه شو ځکه پښتنوکې میلمانه څوك ځانته نه پرېږدي خو وروسته مونږ ته پته ولږېده چې په همدې شپه مولوي حبیب الرحمٰن دعلینګاري سره دلغمان په مرکزکې دحملې پلان جوړوه _ علینګاری هم دثور دکودتاه نه وروسته دخلقیانو له خوا بندي او ووژل شو.

پلار مې کیسه کوله چې دلغمان د پېښې نه وروسته سهار چې زه ولایت ته لاړم عسکرو نه پرېښودم چې خپل دفتر ته لاړشم خو دپېژندګلوی نه وروسته یې راته اجازه راکړه او کله چې ولایت ته داخل شوم نو مولوي حبیب الرحمٰن مې په داسې حال کې ولید چې لاسونه یې پرې تړلې وو ، دلغمان دامنیې قومندان هم په همدغه شپه تښتېدلی و ،خو سهار چې را غی نومولوي حبیب الرحمٰن ته یې دخائن خطاب وکړ او نور څه سپك

(c) ketabton.com: The Digital Library

الفاظ استعمال کړل او غوښتل يې چې مولوي حبيب الرحمٰن ووهي خو په دغه وخت کې دننګرهار دفرقې قومندان جنرال یونس خان د امنيې قومندان ته په قهر شو او ورته ويې ويل

چې دشپې چيرته وې ؟ کله چې دوئ په ولايت باندې حمله کوله ته تښتېدلی وې اوس چې دې دوئ لاس تړلي وليدل تکړه شوې پلار مې ويل دمولوي حبيب الرحمٰن مورال کې هېڅ تغير نه ښکاره کېده او سمدستي يې د امنيې قومندان ته وو يل چې خائنين خو تاسې ياستئ چې دخائن حکومت سره کار کوئ.

دفرقې قومندان دمولوي حبيب الرحمٰن نه پوښتنه وکړه چې ستاهدف څه دی ؟ مولوي حبيب الرحمٰن ورته وويل چې زمونږ هدف د داؤد خان درژيم له منځه وړل دي ځکه دا حکومت يو غير اسلامي حکومت دی .

د دغه لږ سوال او ځواب نه وروسته يې مولوي حبيب الرحمٰن په يوه موټرکې واچوه چې ټو لې دروازې يې تورې وې او کابل ته يې ولیږه .

په دغه نيول شوو کسانو کې يو تن زما هم صنفی چې محمد الله دحاجي عبدالرزاق زوی هم شامل وو،محمدالله دلغمان مرکز دشيخانوکلا اوسېدونکی و .

دثور دکودتاه نه وروسته استادرباني هم د سعودي عربستان نه پيښور ته ستون شو. او دجوانان مسلمان د ډلې مشري چې ګلب الدين حکمتيار ته پاتې وه دوئ دخبرو اترو نه وروسته دې توافق ته رسېدلي وو چې د اسلامي حزب په نامه شريك تنظيم جوړ کړ ي ، هماغه و چې دعلماوو په غونډه کې دوئ خپل اتحاد سره اعلان کړ اومولوي سيد اکبر چې دلوګر اوسېدونکی ودحاضرو مشرانو او علماوو له خوا دمشر په توګه وټاکل شو ، څرنګه چې استاد رباني او انجينر ګلب الدين حکمتيار دواړه دمولوي سيد اکبر په انتخاب خوشحاله نه وو.ځکه چې هغه دجوانان مسلمان د ډلې غړی نه وونو دوئ قاضي محمد امين وقاد داسلامي

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

حزب مشر وټاکه دغه اتحاد هم ډیر وخت دوام ونه کړ دواړو جلا جلا تنظیمونه یو د (اسلامي حزب) او بل د (اسلامي جهاد) په نومونو جوړ کړل مولوي سید اکبر دولسي جرګې پخوانی غړی وو،دجرګې او په شوراکې چې د ګوندونو پرضد یې فعاله ونډه درلوده.
د دغه جدایي نه وروسته حکمتیار کوئټه ته تللی و او دمولوي محمد نبي محمدي سره چې تازه کوئټې ته مهاجر شوی و اوپه یوه مدرسه کې یې تدریس کاوه لیدلی و او هغه یې دې ته دعوت کړی و چې پېښور ته راشي او دمجاهدینو ترمنځ به اتحاد راولې . او هم به د اتحاد مشري په غاړه واخلي .
په ۱۹۸۳ م کال کې مولوي محمدنبي محمدي professor David Edwards اوماته په یوه مرکه کې وویل چې زه کوئټې نه پېښور ته دعلماوو دیوې ډلې سره په دې منظور راغلی وم چې د اسلامي جمعیت او اسلامي حزب ترمنځ اتحاد راولم او دمشري خبره زما هېڅ په خیال کې نه وه خو دوئ راته دلته (پېښور) کې د مشري مسؤولیت په غاړه واچوله اودوئ دحرکت انقلاب اسلامي په نامه اتحاد وکړ مولوي محمدنبي محمدي چې پېژندل شوی دیني عالم وو د نوي اتحاد چې حرکت انقلاب اسلامي نوم یې پرې ایښی ودمشر په توګه وټاکل شو ، مولوي محمدنبي محمدي هم دولسي جرګې د دیارلسمې دورې غړی و او په شورا کې یې دببرك کارمل او نورو خلقیانو پر ضد علني موقف درلوده .
دابايد یاده کړم چې په دغه وخت کې د اسلامي حزب د اتحاد دانشعاب نه وروسته قاضي محمد امین وقاد داسلامي حزب مشر په توګه او حکمتیار دسکرتر جنرال په توګه ټاکل شوی و او استاد رباني دخپلې ډلې یعني اسلامي جمعیت مشر پاتې شو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

د اسلامي انقلاب دحرکت د اتحاد نه وروسته دپېښور دګلبهار په سیمه کې په محمدې جومات کې یوه غونډه جوړه شوه چې تعداد به یې زروکسانو ته رسیده ،اوټولو د استاد رباني اوحکمتیار په شمول دمولوي محمدنبي محمدي سره بیعت په داسې حال کې وکړ چې هر یو به راته او دمحمدي لاس به یې نیوه او شرعي بیعت به یې ورسره کاوه . اسلامي حزب خپل مرکزي دفترچې دګلبهار په سیمه کې په یوه وړه حویلۍ کې و مولوي محمدنبي محمدي ته وسپاره خو دڅو په تېرېدو سره یوه ډله هم دې ته حاضر نه وه چې خپل ټول نظامي اسرار او یامادي امکانات نوي امارت ته وسپاري .

په همدې شپوکې دقندهار خلکود معلم محمد امین په مشري د کابل درژیم په مقابل کې ناکامه قیام وکړ چې دمعلم محمدامین په شمول ډېر کسان ونیول شول او هم یوزیات شمېر مشران او سپین ږیري دپاکستان دکوئټې ښارته مهاجر شول ، د دغه نوي مهاجر ینو دجملې نه یوه ډله پېښور ته ورغله او دمولوي محمد نبي محمدي نه یې پوښتنه وکړه چې دوی ولې هغوئ ته غلطه قومانده دقیام لپاره ورکړی وه په داسې حال کې چې د افغانستان په نوروسیموکې هېڅ پېښ نه شول .

مولوي محمدنبي محمدي چې هسې تش په نامه داتحاد امیر ټاکل شوی و، د هېڅ نه خبرنه و او اسلامي حزب او اسلامي جمعیت دهغه سره هېڅ نوع همکاري نه کوله نو ددغه قیام قو مانده اسلامي حزب ورکړې وه .

د ۱۳۵۷ هـ ش کال په اخر کې حضرت صبغت الله مجددي هم د ډنمارك نه پېښور ته راغی او استاد رباني ورسره په پټه لیدلی و او دواړو موافقه کړې وه چې دملي نجات دجبهې په نامه به نوی اتحاد اعلانوي او په دغه اتحاد کې به اسلامي جمعیت او جمعیت العلماءمحمدي ډله چې پخوا په دغه نامه حضرت صاحب په کابل کې تنظیم درلوده شامل وي. د

(c) ketabton.com: The Digital Library

استاد رباني هدف داؤ چې ددغه نوي اتحاد مشري به دی اخلي او دحضرت صبغت الله مجددي صیب سره به انتخابات وکړي ځکه چې حضرت صبغت الله تازه راغلی دی او ډېر کسان نه لري نو حتمي به انتخابات دی ګټي ، خو په هغه غونډه کې چې دوئ جوړه کړې وه ، د اسلامي جمعیت دتنظیم اکثریت کسانو هم حضرت صبغت الله مجددي ته رایه ورکړې وه او حضرت صبغت الله مجددي دملي نجات دجبهې په نامه دنوي اتحاد دمشر په توګه وټاکل شو او د دغه نوي اتحاد خبر د رادیوله خوا هم اعلان شو او حضرت صبغت الله مجددي صیب په رسمي توګه دکابل درژیم پر ضد جهاد اعلان کړ.
کله چې انجینر ګلب الدین حکمتیار د دغه نوي اتحاد نه خبر شو نو استاد رباني ته یي وویل چې څنګه دا امکان لري چې اسلامي جمعیت ډله هم په ملي نجات جبهې کې او هم د اسلامي انقلاب دحرکت په اتحادونوکې برخه ولري نویاباید دحرکت سره اوسي اویا باید په جبهه کې و اوسیږي ،څرنګه چې استاد رباني د جبهه په جوړولو کې دمشرتابه ارزو ترسره نه شوله نو د دواړو اتحادونوسره یې دزړه له کومې همکاري نه درلوده ، هماغه وو چې څو ورځې وروسته حکمتیار په ګل بهار کې دمولوي محمدنبي دفتر محاصره کړ او مولوي محمدنبي یې څو ساعته هلته یرغمل نیولی و چې بیا د پاکستان پولیسو مداخله وکړه او مولوي محمدنبي یې د دفتر نه و وېسته ، د دې نه وروسته اسلامي حزب دحکمتیار په مشري او اسلامي جمعیت د استاد رباني په مشري د جبهه ملي او اسلامي انقلاب دحرکت نه، په ځانګړي ډول خپل فعالیتونه بیرته پیل کړل ، د دې پېښې نه وروسته د حرکت انقلاب اسلامي یوزیات شمیر غړي چې دمولوي محمد نبي سره یې بیعت کړی وو دهغه سره وفادار پاتې شول اوهغه یې دې ته تشویق کړ چې د اسلامي انقلاب

(c) ketabton.com: The Digital Library

دحرکت دتنظیم په نامه ځانګړي فعالیت ته ادامه ورکړي ، د دغه ډلې دجملې نه یومولوي نصر الله منصور و .
دوی دپاکستان دجمعیت العلماء د ډلې دمشر مولانامفتي محمود سره چې په هغه وخت کې یې دضیاء الحق دحکومت سره نږدې اړیکې درلودې وکتل او هغه ته یې ویلي وو چې مونږ د حنفي مذهب دیني علماء یو او تاسې باید مونږ تقویه کړئ ځکه په هغه دوه نورو ډلوکې اخوانیان دي چې دپاکستان د اسلامي جمعیت د ډلې سره نږدې اړیکې لري ، د پاکستان جمعیت العلماء د اسلامي جمعیت د ډلې سره چې مولانا ابولاعلیٰ مودودي یې مشري کوله ډېر سخت رقابت درلوده او هماغه و چې مفتي محمود دمولوي محمد نبي سره دمرستې وعده وکړه او ددې اتحاد په نتیجه کې په پېښور کې څلورو افغاني ډلو فعالیت پیل کړ چې عبارت دي له :
اسلامي حزب ،اسلامي جمعیت،حرکت انقلاب اسلامي،ملي نجات جبهه .
د ۱۳۵۷ کال په اخرو کې پیرسید احمد ګیلاني هم پېښور ته مهاجر شو او دافغانستان دملي اسلامي محاذ په نامه یې ځانګړې ډله جوړه کړه.
دلته د دې خبرې یادونه ضروري بولم چې کله اسلامي حزب دحرکت انقلاب اسلامي د ډلې سره اتحاد وکړ مولوي محمد یونس خالص دحرکت سره یوځای نه شو او د فغانستان داخل ته لاړ، دننګرهار د توره بوړې نه یې عملي جهاد پیل کړ او ځان یې د اسلامي حزب د امیر په توګه اعلان کړ یعنې د ۱۳۵۷ هـ ش کال تر اخره پورې په پېښور کې د اسلامي ډلو شمېر شپږو تنظیمونوته ورسېده، یعنې دهر اتحاد نه وروسته به یوه بله ډله زیږېدله،همداشان دپاکستان اسلامي ډلو لکه جمعیت العلماء اسلام غیر اخواني ډلې او دپاکستان اسلامي جمعیت اخواني ډلې تقویه کولې او داطبعي ده چې دپاکستان ISI هم د دغه ډلو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

تشکیل کې خورا لوی رول درلوده ځکه زیاتره مهمې غونډې به د دوی ترمنځ دپېښور په با لاحصار کې کېدلې ،د دې لپاره چې دپاکستان حکومت دمهاجرینود راتګ ته زمینه مساعده کړي او هم دجهاد سنګرونه تاوده وساتي نو دوه اخواني ډلې یعني حزب اسلامي اوجمعیت اسلامي ،دوه روحاني ډلې ،دملي نجات جبهه او دملي اسلامي محاذ ډله او دوه د روایتي ملایانوډلې ، دخالص اسلامي حزب اوحرکت انقلاب اسلامي ډله د دې لپاره تقویه کړې چې د افغانستان مختلفو افرادو ته دجلب او جذب زمینه مساعده کړي ،څرنګه چې دپاکستان مشر جنرال ضیاء الحق په منځني ختیځ کې دپاکستانیو قواوو مشر پاتې شوی و نو هغه غوښتل چې دفلسطینانو په شان مختلفې ډلې حمایه کړي تر څو د روسانو په مقابل کې جهاد تود وساتي که یوه ډله جنګ نه کوي نوبله ډله باید جنګ وکړي که نه دا دپاکستان حکومت ته په هغه وخت کې ډېره اسانه وه چې دمجاهدینوترمنځ اتحاد راولي او دیوه بیرغ لاندې جهاد ته دوام ورکړي داچې دوئ څولسیزې وروسته څه پرګرامونه وو او وروسته یې تطبیق کړل هغه جداګانه بحث دی خو په هر حالت کې باید د افغانانو یوه ډله دفشار په توګه دځان سره وساتي ترڅو خپل سیمه ایز اهداف په افغانستان کې پلي کړي .

دجوانان مسلمان ۱۳۵۳ هـ ش کال دناکامه قیام نه وروسته حکمتیار ددې لپاره چې خپل یوشمېر نور رقیبان په ډله کې سرکوبه کړی نو دایې بهانه ونیوله چې د دوی قیام ځکه ناکام شو چې د دوی ترمنځ چا د افغانستان حکومت ته جاسوسي کړې ده ،په دې پلمه یې دکونړ دپېچ درې جان محمدونیوه او احمد شاه مسعود خپل ځان ګوښه کړ، او د اسلامي جمعیت د مشر سره یې اړیکې ټینګې کړې جان محمد تر نن ورځې پورې لادرکه شو او احمدشاه مسعود دثور دکودتاه نه وروسته دکونړ په لاره پنجشېر ته لاړ ، او تر ډېرو کلونو پورې پېښور ته را نغی

(c) ketabton.com: The Digital Library

یوائې دقومندانانو دسرتاسري شورا دجوړېدوپه وخت کې پېښور ته راغی ځکه دهغه سره داویره وه چې داسلامي حزب له خوا چې دپاکستان د ISI پوره حمایت ورسره شته کېدای شي ترور شي .
د ۱۳۵۷ هـ ش کال په اخره او د۱۳۵۸ هـ ش کال په پیل کې دجهاد سلسله دکونړ په ولایت کې مخ په پراخېد وه او دهرات عمومي قیام ۱۳۵۷ هـ ش کال دحوت په میاشت کې ترسره شوی و او هم د افغانستان په نورو سیموکې لکه پکتیا ،پکتیکا جهاد مخ په پراخېدو وو پاکستان ته د افغانانو دمهاجرت سلسله هم مخ په پراخېدو وه او تقریباً څلورسوه زره مهاجرین تر دغه وخته پاکستان ته تللي وو که څه هم د اسلامي حزب تنظیم د ټولو تنظیمونو نه زیات فعال و خو دمولانا مفتي محمود دنفوذ په اثر د ټو لو کمکونو په سلوکې شپېته کومك د ۱۳۵۹ هـ ش کال پورې حرکت انقلاب اسلامي د ډلې سره کېده چې وروسته دا تناسب سرچپه شو او دمختلفو منابعو له قوله د ټو لوکومکونو په سلو کې شپېته د حکمتیار د اسلامي حزب سره کېده او په دویم کتار کې ډېرې مرستې دجمیعت اسلامي تنظیم ته ورکول کیدې .
څرنګه چې اسلامي جمعیت تنظیم د اسلامي حزب په پرتله لږ نفوذ او کم امکانات درلودل نو همیشه یې دا هلې ځلې کولې چې دنورو ګروپونو سره یوځای شي تر څو د اسلامي حزب سره سیالي وکړی شي نو په همدې منظور یې د۱۳۵۸ هـ ش کال دپسرلي په اخره کې دپیمان اتحاد اسلامي په نامه د اسلامي انقلاب د حرکت ، دخالص د اسلامي حزب او دملي نجات د جبهې سره ائتلاف وکړ، کله چې ما مخکې یادونه کړې په دغه نوي ائتلاف کې مولوي خالص دمالي چارو ، حضرت صبغت الله مجددي دنظامي چارو ،مولوي محمد نبي محمدي دعدلي او قضائي چارو او استاد رباني دسیاسي چارو مسؤل و، ماهم د دغه

(c) ketabton.com: The Digital Library

ائتلاف دسیاسي چارو په کمېټه کې د استاد برهان الدین رباني سره کار کاوه .

د دغه نوي ائتلاف دفعالیت ساحه هم دومره پراخه نه وه او یوائې د اسلامي حزب په مقابل کې دفشار دګروپ په توګه یې خپل موجودیت ساتلی و زیاتره هغه کسانو په دې پیمان کې کار کاوه چې دتنظیمونوسره یې قوي اړیکې نه درلودې او دهغوئ پرضد به یې ښکاره نیوکې کولې او صرف دلته یې مصروف ساتلی وو ، زمونږ هم څه کارنه و اوصرف سهار د نه ،لسو بجو په شاوخوا کې به دفترته چې دکوزتاکال په یوه حویلۍ کې و تللو او دغرمې ډوډۍ او ماسپښین لمانځه نه وروسته به خورېدوزما لپاره پوره دلچسپه وه ځکه چې دماسپښین له خوا به مونږ یوشمېر کسانو دمولانا قیام الدین کشاف نه دقرانکریم ترجمه کوله او دهغې نه وروسته به په صدرکې ټایپستي کورس او دهغه ځای نه به اډوارد کالج ته د انګلیسي ژبې کورسونو لپاره تللم ، دپیمان اتحاد اسلامي دفتر مونږ ته دورځې ۱۶ کلدارې درکشې دکرایې په نامه راکولې چې دجمعې درخصتي ورځ به ترې وېستله نو تقریباً دمیاشتې څلورسوه کلدارې کېدلې چې دا په هغه وخت کې زیاتې پیسې وې خو دیوه کور ګذاره پرې نه کېدله .

دپیمان اتحاد اسلامي نه د مولوي خالص اسلامي حزب زرجدا شو کله چې د ۱۳۵۸ هـ ش کال دجدي په شپږمه روسانو په افغانستان یرغل وکړ ، بیا دتنظیمونو تر منځ دوحدت او اتحاد لپاره جلسې جوړې شوې چې بلاخره ټول په دې نظر شول چې د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد په نامه سره راټول شي او دروسانو په مقابل کې جهاد ته دوام ورکړي ، البته دروسانو دمداخلې په منظور دیو سیاسي ځواب لپاره دا اتحاد په هغه وخت کې ضروري ګڼل کیده چې پاکستان او امریکا هم د دې طرفداران و، دا چې څوك د دې نوي اتحاد مشر شي دټو لو تنظیمونو

(c) ketabton.com: The Digital Library

مشران ورته کاندید وو ، په دغه وخت استاد عبدالرسول سیاف چې وروسته يې خپل نوم په عبدالرب رسول سیاف بدل کړ ، تازه پېښور ته راغلی و او داسلامي جمعیت دتنظیم سره يې اړيکې درلودې که څه هم ځان يې داسې وښايي چې ګوندې بې طرفه دی خود جوانان مسلمان سره استاد سیاف دسابقه داري په بنیاد دی دنوي اتحاد دمشر په توګه وټاکل شو دحکمتیار اسلامي حزب په لومړي سر کې د دې اتحاد سره موافق و، خوپه اخري شپو کې د اتحاد نه ووته او دغه اتحاد یواځې دپنځو ډلو(ملي نجات جبهه،اسلامي جمعیت ،ملي اسلامي محاذاوحرکت انقلاب اسلامي) ترمنځ پاتې شو او دا فیصله وشوله چې پیمان اتحاد اسلامي باید په دې نوي اتحاد کې مدغم شي. هماغه و چې دپیمان اتحاد اسلامي کارکوونکي اتحادته معرفي شو چې زه دمهاجرینو په کمېټه کې مقرر کړی شوم .خو د درې میاشتو وظیفې نه وروسته مې خپله وظیفه پرېښوده او دا راته ثابته شوله چې دغه تنظیمي ډلې نه شي کولای چې د افغانستان مشکل حل کړي ځکه دوی هر یو دقدرت نیولو لپاره رنګارنګ دسیسې جوړولې او د دوئ ټولو زیات فعالیت دیوبل پرضد وو .

د اسلامي اتحاد دجوړېدونه مخکې یوشمېر دیني علماو چې مشرېې دلوګر ولایت ملارئیس کوله په پېښور کې يې غونډې پیل کړې،ملارئیس چې ۳۵ کاله عمر يې درلوده او دیني سبقونه يې آخرته رسولي و ډېر باجرئته انسان و، یوه ورځ چې دمجاهدینو مشرانو په پیمان اتحاد اسلامي کې غونډه درلوده دخپلې ډلې سره راغی او غوښتل يې چې د دوئ سره وګوري خودغونډې نه وروسته دتنظیمونو مشرانو چې هغه ښه وپېژنده او دملارئیس خبر يې نشوې زغملای غوښتل يې چې له دفتر نه ووځي خو ملارئیس خپلو نفرو ته وویل چې دوئ باید له دفتر څخه وه

(c) ketabton.com: The Digital Library

نه وځي او خامخا باید زه له دوئ سره وغږیږم .خوبلاخره دتنظیمونو مشران مجبور شول چې دملارئیس خبروته غوږ کیږدي .
ملارئیس دوئ ته وویل چې : تاسې په افغانستان کې د اسلامي حکومت دجوړېدو ادعاکوئ په داسې حال کې چې دقرآن پاك یوایت چې ((واعتصموبحبل الله)) مو په هر ځای کې ځوړند کړی او په خپل ځان یې نه شئ تطبیقولی او عمل نه پرې کوئ نو دقران پاك شپږ زره، شپږ سوه اوشپږ شپېته ایات به څنګه په افغانستان کې تطبیق کړئ ؟
دملارئیس د خبرو نه وروسته مولوي محمدنبي چې دملارئیس استاد هم و په ډېره نرمه لهجه ورته وویل چې : مونږ اتحاد کړی او همدا نن غونډه په همدې خاطر وه .
ملارئیس وروسته د لوګر په ولایت کې دیوې جګړې په ترځ کې شهید شو.
د افغانستان لپاره د اسلامي اتحاد هم تر ډېرې مودې پورې دوام ونه کړ او د ۱۳۵۹ ش کال په اوړي کې استاد سیاف د اتحاد په ټولو مادي او نظامي امکاناتو باندې خېټه واچوله او په همدغه نوم باندې یې ځانګړې ډله وساتله او نورو تنظیمونو خپل ځانګړي فعالیتونه پیل کړل ، ددې اتحاد په کولو سره یوه بله ډله هم اضافه شوله . څرنګه چې داتحاد په نامه دروسانویرغل نه وروسته ډېرې پیسې د اسلامي هېوادونو او خاصتاً د عربي هېوادونو نه راغلې وې نواستاد سیاف ډېرې پیسې درلودې او په دې توګه یې دنورو تنظیمونو ډېرمشران په پیسوواخیستل او انجینر احمدشاه احمدزی چې داسلامي جمعیت مرستیال و هم دجمعیت نه جداشو او داستادسیاف دمرستیال په توګه تعین شو او حتیٰ سیاف دزیادترو هغو تنظیمونو دشورا غړوته چې د ده سره یوځای شوي و یو کرولاموټر او یو لك کلدارې دامتیاز په توګه ورکړې چې په هغه وخت کې دا ډېرې پیسې وې او په موټر کې سوربېدل هم فېشن ګڼل کېده.

(c) ketabton.com: The Digital Library

لسم څپرکی

خاص کونړ ته د روسانو له راتګ نه وروسته د جهاد لپاره تګ:

د ۱۳۵۸ کال دجدي په شپږمه نېټه چې روسانو په افغانستان یرغل وکړ نو په پېښور کې د اکثریت مجاهدینو او مهاجرینو ترمنځ دجهاد ولوله نوره هم توده شوه او د هر چاچې وسه کېدله نو دا احساس ورسره و چې باید خپلو سیموته ستانه شي تر څو دروس اشغالګرو قواو په مقابل کې وجنګېږي چې په دې لړ کې دخاص کونړ مجاهدین هم سره راټول شول او دجدي دمیاشتي په دویمه اوونۍ کې یې زما د پلارتر مشرۍ لاندې خاص کونړ ته حرکت وکړ. قومندان غازي محمد چې د پلار مې نږدې ملګری و دهغه د قومندان په صفت دمخکې نه د اسلامي جمعیت دتنظیم له خوا تعین شوی و. زه او زما دوه ورونه سلطان محمود او شهید سردار محمود هم دمونږ سره و خو متاءسفانه چې کله مونږ ګنداو ته ورسېدو نو پلارمې خبر شو چې زما بل تره وکیل سید عبد القادر هم وفات شوی او جنازه یې څو ورځې دمخه خاوروته سپارل شوې ده ، پلارمې سردارمحمود چې وړوکی هم و دهغه دخوښې په خلاف یې بیرته پېښورته ولېږه چې له یوې خوابه دکور نګراني وکړي اوله بل پلوه به خپلو سبقونو ته دوام ورکړي او دا وعده یې ورسره وکړه که ژوندی پاتې و نوبل ځل به یې دجهاد لپاره دځان سره یوسي، سردار محمود په دغه وخت کې دهجرت والجهاد دمدرسې دشپږم ټولګي زده کونکی و .

کله چې مونږ د مومندو بر څېرې سیمې ته ورسېدواود بوټې خېلو دقوم مشرانو ملك محمد ایوب ،خټ ملك اوملك خلیل (ټول اوس په حق رسېدلي دي) سره خبرې وکړې ټول دې ته حاضر و چې دروسانو په مقابل کې جهاد وکړي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ووچې لومړی مونږ د محدودو کسانو سره خپل کلي منګوال ته دشپې له خوا چې د چهار شنبې دورځې ماښام و ور ښکته شولو تر څو دخاص کونړ دمشرانواوبعضې نورو کسانو چې مونږ سره یې ارتباط درلوده خبرې وکړو تر دغه وخته دکابل رژیم دخاص کونړ په ولسوالئ پوره کنترول درلوده ، د پلارمې خوښه داوه چې شپه به دمنګوال په کلي کې تېره کړې خو قومندان غازي محمد او قومندان ظاهر خان په دې نظر و چې شپه به په سنه خېلوکې تېره کړو ، قومندان ظاهر خان مې دپلار سره په دې وخت کې دیوګروپ مشر و .

د دوی نظر داوو چې دمنګوال په کلي کې اوسېدل په امنیتي لحاظ ښه نه دی ځکه په کلي کې یو شمېر ملیشه اودحکومت طرفداران موجودوو نوکیدای شي چې که دوئ خبر شي نو حکومت ته زمونږ دراتګ خبرورکړي .

هماغه وو چې قومندان غازي محمد اوظاهر خان دخپلو ارتباطاتو په اساس دخاص کونړ نورو کلیوته لاړل او پلار مې دیوڅو کسوسره په منګوال کې پاتې شو . دمونږ سره میازرین چې (دګردي غوث لمسی وو او دتودګي په کلي کې اوسېده) او هم دوه کسه ګجر چې دڅپري په کلي کې اوسیدل د مونږسره پاتې شول .مخکې له دې چې کلي ته داخل شو زما دتره زوی معلم سیدعبدالودود چې په کلي کې اوسیده راوغوښته او دمنګوال سره نږدې په ډاګ کې کیناستو ترڅو دمنګوال دکلي دوضعیت نه ځان خبرکړو اوهم هغه کسانو سره چې زمونږ ارتباط ورسره ووبه خبرې وکړو ، د ټولو په مشوره دمنګوال دکلي یوتن اوسېدونکی شیخ باز کورته چې دکلي په منځ کې ولاړ و .

شیخ باز چې ډېرتکړه او زړور مجاهد و په خپل کور کې مونږ ته ځای راکړ او دکلي یو شمېر نور کسان چې دحکومت پرضد وو خبرکړل او زمونږ تعداد تقریباً دیرش کسوته ورسېده ، شیخ باز پلار ته مې وویل چې

(c) ketabton.com: The Digital Library

مدیرصیب زه دحکومت نه هېڅ ویره نه لرم که تاسې کوم بل پلان نه لرئ نو شپه همدلته پاتې شئ او سبا ته به د کلي ټول ولس په رڼا ورځ وګورو او پوښتنه به ترې وکړو چې دحکومت پرضد قیام کې دمونږ سره ملګري کېږي او که نه ؟

پلار مې ورته وویل چې ستاسې کورنۍ په کلي کې دي، او تاسې چې نه ویریږي نو زمونږه کورنۍ خومهاجرشوي ده نومونږ هم نه ویریږو اودتاسې سره دلته اوسیږو ، دپلار مې هدف داؤ که مونږ په منګوال کې یوه شپه او ورځ تېره کړو نو حکومت خامخا دمنګوال په خلکوبې اعتماده کېږي او دخاص کونړ په ولسوالۍ کې عمومي قیام ته زمینه مساعدیږي ځکه دحکومت په اند اشرارو ته ځای یادوډۍ ورکول جرم و ، مجاهدینو او مهاجرینو ته به حکومت داشرارو خطاب کاوه .

سهار یعني دپنجشنبې په ورځ مو دکلي په منځ کې غټه دېره جوړه کړه او دکلي خلکو سره مو وکتل او د حکومت طرفدارن هم نه پو هېدل چې څه وکړي ځکه مونږ هم اوازه خپره کړه چې هېڅوك حکومت یا ولسوالۍ ته نه شي تللی ځکه مجاهدین په لارو کې ناست دي او د خاص کونړ ولسوالۍ ټوله محاصره ده ، د دې اوازې دخپرېدو سره دحکومت طرفداران او ملیشه په خپلو کورنو کې کېناستل او هېڅوك دکورنو څخه نه راوتل ،که نه زمونږ ټول تعداد دشل یاپنځه ویشت کسانو څخه نه زیاتېده خو تبلیغاتي جنګ د حکومت د طرفدارانو مورال ډېرضعیفه کړ ، ترغرمې پورې مودمنګوال په کلي کې کارتونه ووېشل څرنګه چې په همدې ورځ دچمیاري په کلي کې دسردارخان دزوی حسن خان واده وو نو مونږ ټول په ډله واده ته لاړو او دخاص کونړ د ولسوالۍ یو شمېر سپین ږیري هم واده ته راغلي وو . د چمیاري کلي ته دتګ په وخت کې مونږ سره باز شیخ ،ملارحمٰن ،حاجي ګلبت خان او فتوخان هم ملګري وو څنګه چې دواده ځای ته ورسېدو نو پلار مې په لوډسپیکر کې اعلان

(c) ketabton.com: The Digital Library

وکړ چې د ډوډۍ نه وروسته بايد سپين ږيري او مشران معطله شي چې زه ورسره خبرې لرم . دغه شيبه يوه عجيبه غونډې صحنه وه چې له يوطرفه ولس زمونږ په ليدو وروسته له ډېرې مودې خوشحاله شو او حتی دکلي ښځې دکوټو سرونو نه نندارهکوله، او له بله پلوه بعضې خلک وهم واخيستل چې څنګه مونږ په رڼاورځ د واده ځای ته لاړو. دچمياري دکلي يوتن ملك چې محمد کريم نوميده مونږ سمدستي دکلا په منځ کې په يوه کوټه(خونه)کې کېنولو او زمونږ يې ډېر زيات تود هرکلی وکړ او زما پلار ته يې وويل چې ښه ده، مدير صيب چې ته راغلې که نه مونږ درپسې درتللو ځکه ولس ټول دې ته تيار دی چې دحکومت سره همکاري پرېږدي او په جهاد پيل وکړي ځکه اوس خوروسان هم راغلل او په جهاد کې هېڅ شك او شبه نه شته ، ملك محمد کريم چې له وجوده وړوکی سړی دی خو پوره دهمت خاوند دی .

د واده د ډوډۍ خوړلو نه وروسته مونږ دخاص کونړ دسپين ږيرو سره چې دلته موجود وو خبرې وکړې او ټولو ظاهراً دحکومت پر ضد جهاد اوقيام ته اماده ګي وښودله دخبرو نه وروسته دچمياري دکلي دفيضك ملك(ملك فيض محمدخان) زوی چې عبدالغفار نوميده مونږ دچای څښلو لپاره دعوت کړو او دجهاد شين بيرغ يې دخپل کور په مخ کې ودراوه او خپلو ملګرو او خپلوانو ته يې وويل چې بايد کارتونه واخلئ او جهاد ته اماده شئ . عبدالغفار که څه هم دعمر په لحاظ کشر و خو سره له دې يې هم دچمياري په کلي کې يوه تکړه ډله ځوانان ملګري درلودل ، د عبدالغفار کور دکونړ سيند په غاړه دسوري تيږي سره مخامخ په يوه پانډ باندې موقعيت درلوده او دسيند نه هغه غاړې دسوري تيږه کې دحکومت ټانګونه ولاړ و نومونږ ورته وويل چې بيرغ ښکته کړه ځکه هغه خوا دحکومت ټانګونه او قواوې دې که دابيرغ وويني نو ستا کلا به په توپونو وولي خو عبدالغفار او ورونويې چې پاك احساسات درلودل

(c) ketabton.com: The Digital Library

اودې ته حاضر و چې د اسلام په خاطر هر ډول مالي او ځاني قرباني ورکړي ، بيرغ يې ښکته نه کړ او وې ويل : ((که د اسلام په نامه زمونږ کلا په توپونو ولړيږي دازمونږ لپاره افتخار دی .))
په دې کې هيڅ دشك ځای نشته چې دجهاد په لومړي کلونوکې چې بهرنۍ مرستې کمې اويا بيخي نه وې او دتنظيمونوترمنځ اختلافات او رقابتونه په کومو سيمو کې نه وو ، ولس ډېر پاك احساسات درلودل او د مجاهدينوسره يې هر ډول مادي او ځاني کمکونه کول خو متاءسفانه چې کله دبيلابيلو تنظيمونو سلسله دهېواد سيموته ورسېدله نو د ولس د پاکو احساساتو نه يې سؤ استفاده وکړه او زيات ولس دهمدغه تنظيمونو او قومندانانو دظلم او حتیٰ غير انساني حرکاتو په وجه وځپل شول ، مهاجر شول اويا مجبورشول چې بېرته دخلق رژيم سره همکاري وکړي .
د چمياري په کلي کې د ولس دليدنې څخه وروسته مونږ شپه دمنګوال کلي ته يوړه او پلار مې هلته دځان سره پټ دا تصميم نيولی و چې سبا يعني دجمعې دورځې لمونځ به دکونړ په کلي کې کوي . دکونړ کلی چې دکونړ ولايت او دخاص کونړ نوم دهمدغه کلي نه اخيستل شوی دخاص کونړ د ولسوالۍ په مرکزي حصه کې واقع دی چې دولسوالۍدمرکز نه تقريباً شل دقيقې دپښومزل په اندازه لرې پروت دی .
پلار مې دچمياري دکلي يوشمېر هلکانو ته وويل چې دشپې له پلوه به دمنګوال کلي ته راشي کله چې راټول شولو نو پلارمې دمنګوال دچمياري دکلي مجاهدينوته وويل چې مونږ نه شوکولای په حکومتي اويافوځي چونۍباندې حمله وکړو ځکه چې مونږ درندې وسلې نه لرو نو د دې لپاره چې دغه سيمه دحکومت د تسلط نه ووځي نو بايد چې په ناڅاپي توګه دکونړ کلي ته لاړ شو او هلته سبا په جامع جومات کې دجمعې لمونځ وکړو او له خلکو سره خبرې وکړو ، دشپې له خوا زيادتره کسانو دتګ وعده وکړه خو سباته چې مونږ حرکت کا وه يواځې ځلور نفره

(c) ketabton.com: The Digital Library

دمنګوال دکلي اوڅلورتنه دچمیاري دکلي نه دې ته حاضر شول چې مونږ سره لاړ شي چې زمونږ په شمول ټول تعداد پنځلس کسوته ورسیده ، دمنګوال دکلي نه مونږ سره بازشیخ ، ملامحمد رحمان ،حاجي ګلبت خان اوفتوخان وو او دچمیاري دکلي نه شیرافضل دشېر محمد خان زوی ، عبدالغفار دفیض ملك زوی سید محمد دخیر محمد زوی ،طاؤس د دواجان ملك زوی اوهاشم دصاحب جان زوی وو مونږ اوه کسه پلار مې ،زماورور سلطان محمود ، میازرین ،امیر جان ماما دچنچن دوه کسه ګجر اوزه شامل وو .

پلارمې دقوممندان غازي محمد اوظاهر خان ګروپونو ته هم خبرولیږه چې دجمعې دلمانځه لپاره باید دکونړ کلي جامع جومات ته راشي خو هغوئ رانغلل ، مونږ چې دکونړ کلي ته نږدې شولو دباران څاڅکي هم پیل شو ل اولاره کې بازشیخ چې سپین ږیری و را وغورځېده اولاس یې خوږ شو خو سره له دې یې هم دخپل همت نه کار واخیسته او په دغه ورځ تر اخره پورې له مونږ سره و.

پلارمې وویل چې مخکې له دې چې جومات ته لاړشو باید دکونړ دکلي یوتن مهم مشر او سپین ږیری حاجي محمد جان کورته لاړشو هم به هلته دلمانځه لپاره او دسونه وکړو او هم به هغه دخپل راتګ نه خبرکړو چې مونږ غواړو چې په جامع جومات کې لمونځ وکړو .

حاجي محمد جان دخاص کونړ دولسوالۍ مشهور او باتجربه مشرو چې دوه دورې دخاص کونړ له ولسوالۍ په ولسي جرګه کې وکیل هم و .

کله چې دحاجي محمد جان دیرې ته ورسیدو نو باران لږ زیات شوی و او په دیره کې څوك نه و نو پلار مې راته وویل چې دهغه دکلا ور وټکوه ، کله چې ما د دروازې ور ټکوه نو حاجي محمد دلمانځه لپاره درا وتلو په حال کې و پخپله را ووته او څنګه چې یې په پلار مې سترګې ولږیدې ، هك پك شو چې څنګه مونږ په رڼاورځ کلي ته اوخاصتاً دهغه کورته

(c) ketabton.com: The Digital Library

راغلي يو په داسې حال کې چې حکومت په ولسوالۍ کې عام وتام تسلط لري .
دستړي مشي نه وروسته پلار مې سمدستي حاجي محمد ته وويل چې مونږ راغلي يو چې دجمعې لمونځ په شريکه جومات کې وکړو او د سپين ږيرو او مشرانو سره غواړم چې څه خبرې وکړم نو صرف اوبه راوړه چې اودسونه وکړو ، دکونړ کلی دوه جوماتونه لري چې يوته يې چاره کي جومات اوبله ته صيب جم جومات وايي ، د اودس کولونه وروسته حاجي محمد جان وويل چې څنګه ورځ باراني ده نوټول خلك په يوه جومات کې نه ځايږي نو تاسې دصيب جم جومات ته لاړشئ او زه به دچارکي جومات ته لاړشم ، دلمانځه نه وروسته به زه دهغه جومات خلك هم دصيب جم جومات ته راولم او هلته به خبرې وکړو ، کله چې مونږ دصيب جم جومات ته ورسېدو دجمعه دورځې لومړني سنت مخ په خلاصېدو و نو پلارمې مونږ ته امر وکړ چې تاسې ټول بيرون پاتې شئ او يو يو کس جدا بيرون په کوڅوکې و دريږئ زه پخپله د جومات په برنډه کې مؤظف شولم تر څو دحکومت طرفداران پر مونږ ناڅاپي حمله ونه کړي .
پلار مې يوائې جومات ته د ننه ورننوت او ځان يې لومړي صف ته ورسوه . مخکې له دې چې ملاامام (چې ملاباتور يې ورته وايه) خطبې ته اوچت شي نو پلار مې په لوډسپيکر کې خلکو ته وويل چې د لمانځه نه وروسته هېڅوك بايد دخپل ځآی نه ونه خوځيږي چې زه له تاسو سره خبرې لرم . دلمانځه نه وروسته دچاره کي دجومات خلك هم دلته راځي . دجهاد په دې وخت کې زمونږ سره مهمه وسله وړوکی لوډسپيکر و چې هغه به هميشه زما دپلار سره و او يوه تمانچه به يې په غاړه اچولې وه او مونږ ټولو سره دزړو او شلخي ټوپکونو څخه پرته بل څه نه وو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دلوډسپیکر د اواز اوربېدوسره په جومات کې ټول خلک ارام شول تابه ویل چې ساه په کې نه شته دی. دجومات دمخې صف سپین ږیرو غوبنتل چې دپلار سره مې سترې مشي وکړي نوپلارمې وویل چې دستاسو ټولو په نمایندګي به دملاصیب او شیخ علي رضا چې هغه هم دکونړ دکلي مهم سپین ږیری وو سترې مشي وکړم ، پلار مې راته وروسته وویل چې د دې دوه کسوسره مې ځکه سترې مشي وکړه چې څوك مې دسترې مشي په وخت کې ونه نیسي ځکه چې زمونږ دنفرو تعداد ډېرکم وو.

دجمعې دلمانځه نه وروسته دچاره کي دجومات خلك هم د حاجي محمد جان په شمول دصیب جم جومات ته راغلل او دخلکو دځای په ځای کېدونه وروسته زما پلار ودرېد او لنډې خبرې یې وکړې چې دمهمو ټکویادونه یې دلته ضروري بولم.:وروسته له حمد او ثنا نه یې دکونړ خلکوته وویل چې تاسې ټول ماپېژنئ چې دچازوی او دکوم ځای یم او پخوامې څه دنده درلوده . تاسې وګورئ چې دمونږ سره نه انګرېزان شته اونه امریکایان .دا چې خلقیان تبلیغ کوي چې مونږ سره انګرېزان یاامریکایان دي ، او یا دهغوئ په لمسون مونږ هجرت کړی دی دا سهي نه ده . ما مخکې له تاسې سره اړیکې نیولې وې خوتاسې اول ویل چې د اوړي فصلونه واخلو نوبیا به هجرت اوجهاد کوو ،نواوړی هم تېر شو ،بیا مو ویل چې دمني درمندونه واخلو نوبیا به هجرت کوو ،دمني د درمندو داخستلو نه وروسته مو ویل چې اوس ژمی دی ،یخني ده او سخته ده چې خپل کورونه پرېږدو او مهاجرشوو. په همدې نن او سباکې یونیم کال تېر شو او اوس روسان مستقیماً افغانستان ته داخل شوي دي . اوس هېڅ بهانه نه ده پاتې غیر له دې چې په شریکه راپاڅېږو او دخلق دحکومت سره خپل روابط قطع کړو ،حکومت زمونږ او تاسې نه جوړ شوی دی که مونږ ونه غواړو نو نه حکومت څه کولای شي او نه روسان .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

پلار مې وویل چې ماته چا په لاره کې وویل چې په کوم قوت ته په رڼا ورځ د کونړ منځ ته ځې نوماورته وویل چې لومړی خو ما د کونړ دخلکو سره هېڅ داسې بد نه دي کړي چې زه ووېرېږم .
دویم داچې مونږ په حقه لار روان یوو او الله تعالیٰ (جل جلاله)وایي چې ((لاتحزن ان الله معنا)) یعني څوك چې دخدای په لار ځي دهغوی سره الله تعالیٰ مرسته کوي او الله تعالیٰ وایي چې تاسې دهېچا څخه مه ویرېږئ او زه له تاسې سره یم .
درېیم داچې په مادي لحاظ هم دماسره داسې قوت شته د ی که زه یوبم درواچوم نو تاسې یوهم د دغه ځای نه وتلی نه شئ .دپلار په جیب کې مې یوګرنیټ و نو خلکو وروسته ویل چې کله پلار مې جیب ته لاس کړ نو هغه کسان چې کړکیو ته ناست وو نوپه دې سوچ کې شول چې څرنګه وتښتي .
زمادپلار دخبرو نه وروسته حاجي محمد جان چې دپلار نه مې ډېر مشر و ، د خلکو په نمایندګۍ اوچت شو او وې ویل : سیدمحمود جانه! ستاسې په جهاد کې هېڅ شك او شبه نه شته ده ، مونږ غیر له دې چې په خپل بې غیرتي او بې همتي باندې اعتراف وکړو بل څه دلیل نه شته دی. اوس چې ته څه وایې مونږ به هغه منو .
پلار مې ورته وویل چې زما فیصله داده چې پس له دې خپل اولادونه او ورونه منع کړئ چې دخلقي رژیم او روسانو سره همکاري ونه کړي ، عسکر ورنه کړئ او څوك چې ملیشه دي هغه باید دحکومت نه را ووځي ،مالیه باید ورنه کړي .ټولو دا ومنله او دغرمې ډوډۍ لپاره محمدنور کشمېري (پائیکوټ) چې دجومات سره نږدې یې کور و ، وبللو او هلته مو ډوډۍ وخوړه .دمحمدنورکشمېري زوی مسافر خان په وروسته کلونوکې دحکمتیار د اسلامي حزب دیوې ډلې له خوا چې ملك محمد جان یې مشري کوله ووژل شو ځکه چې هغه پیسه دار و اودوئ غوښتل

(c) ketabton.com: The Digital Library

چې پیسې ترې واخلي . ملك محمد جان او دهغه زوی میراغاجان هم ځه وخت وروسته دحکمتیار دیوې بلې ډلې چې معلم محمد امین یې مشري کوله ووژل شول همدا رنګه معلم محمد امین دکونړ دسنه خیلو یو تن مشر حاجي امان خان ورو یې مسافر خان او دمسافر زوی ظاهر خان یو ځای ووژل.

وروسته کلونو کې معلم محمد امین ډېرنور بې ګناه کسان هم ووژل چې په هغې کې دکلي ګرام دکلي مدیر رستم ،عزیزالله ملك ،ماهر استاد او دهغه ورور قاري عبد الوهاب سوزان شامل دی. استادماهر او قاري عبدالوهاب سوزان د کونړ ډېرمشهور عالم مولوي عبدالحنان زامن وو خو دحزبي او وهابي ډلوسره یې عقیدوي مخالفت درلوده نوځکه یې دوی ووژل چې د دوی او داسې نورو وژنو په اساس دمجاهدینود ډلونه دخلکوکرکه پیدا شوله . مولوي ماهر په اتم او نهم ټولګیو کې زمونږ استاد وو چې ډېر حلیم انسان وو شاعري یې کوله او دچپې ډلو هم سخت مخالف وو خپلې خبرې ته راګرځو، دغرمې د ډوډۍ نه وروسته پلار مې وویل چې : اوس باید بېرته دمنګوال کلي ته لاړشو چې ګوندې دحکومت قواوې په مونږ دلته حمله ونه کړي ځکه چې دکونړ دکلي او د عسکري کنډك تر منځ تقریباً شل دقیقې دپښو مزل فاصله ده وروسته مونږ ته دحکومت د داخل نه کسانوویل چې حکومت ځوځلي دانیت وکړ چې په مونږ باندې حمله وکړي خو بیرته به هغوی دحملې کولونه منصرف شول او داسې فکر یې کاوه چې دوی دلته راغلي خامخا په ځه قوت راغلي او که مونږ پرې حمله وکړو نوکېدای شي چې مونږ ته زیات تلفات ورسیږي ځکه چې دلښکر په لومړي شپوکې چې مخکې مایادونه کړې وه ملیشه ووته پوره زیان رسېدلی وو او هغه تجربه د دوی په فکر کې وه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

هماغه ووچې دکونړ دکلي نه دغره غاړې يوکلي ته چې دکنډرو غاړه ورته وايي لاړو ترڅو قومندان غازي محمداو ظاهر خان پيداکړو چې ولې دوی جومات ته را نغلل قومندان غازي محمد موهلته پيدا کړ ځرنګه چې هغه مې دپلار ډېر نژدې ملګری و نو دپلار په ليدو مې سمدستي زما پلا ر ته وويل چې حکومت ستادنيولو لپاره پنځه لکه افغاني خپرې کړې اوته په کوم جرئت دکونړ کلي ته لاړې ،پلار مې په ځواب کې ورته وويل چې مونږ جهاد ته راغلي يو اوبايد د خلکوسره وغږېږو ځکه دمونږ سره داسې وسلې نشته دي چې په حکومت حمله وکړو نو زمونږ قوت همدا خلك دي او پلار مې دقومندان غازي محمد سره ټوقې وکړې چې استاد رباني ماته لس لکه روپۍ راکړې چې حاکم ژوندی ونيسم ،دا دشکست خبرې مه کوه .

شپه مو په همدغه کلي کې دمحمد اسرار مياسره وکړه اويوشمېر مجاهدين دسيف الرحمٰن کورته لاړو ، او سهار بيرته غرته وختلو ترڅو دولي او ځپري دسيمو دولس سره خبرې وکړو ،هغوئ ټول دې ته تيار وو چې دحکومت پر ضد مسلحانه جهاد ته دوام ورکړي .د دوشنبې په ورځ دشپې له خوا تقريباً سل کسه دکنډوالی،برچنچن ،کوز ځپري او ولي دکليونه دې ته تيار شول چې دخاص کونړ په عسکري کنډك باندې حمله وکړي او مونږ ته داسې راپور راغلی وو چې په کنډك کې نفر ډېر کم دي او د حملې کولو سره به ټول تسليم شي ځکه په دغه وخت کې دپرچم ډله دببرك کارمل په مشرۍ په قدرت کې ده او اکثريت خلقيانو دحکومت سره همکاري نه کوله .

دشپې له خوا دخاص کونړ سره نږدې په يوه ډاګ کې چې ورسك ورته وايي راټول شولو قومندان غازي محمد په دې فکر وو چې حمله بايد نن شپه وځنډوو تر څو دکنډك له منځ څخه دقيق معلومات تر لاسه کړو ، ځرنګه چې دقومندان غازي محمدورور ګل عباس چې پرچمي و او

(c) ketabton.com: The Digital Library

مخکې یې د مجاهدینوسره فعالیت کاوه خوکله چې د روسانو د راتګ نه وروسته خلقیانونه قدرت پرچمیانوته انتقال شو نو دی بېرته حکومت ته لاړو او دکونړ ولایت د ولایتي کمیټې منشي شو ، نو دپلار مې په قومندان غازي محمد دا اشتباه راغله چې ګوندې دهغه سره دتماس په نتیجه کې دغه حمله شاته اچوي او په دې توګه د پلار مې او قومندان غازي محمد ترمنځ اختلاف دنظر پیداشو او قومندان غازي محمد دهماغه ځای نه دخپلو کسانو سره پېښور ته لاړ ، که څه هم دا اشتباه سهي نه وه خو په دغه شپه زمونږ حمله خرابه شوله .

پلار مې زه هم پېښور ته ولیږلم چې که اسلامي جمعیت تنظیم مونږ سره څه کمك کوي چې یاوسلې راکړي اویا پیسې نو همدا یې وخت دی چې مونږ د خلکوپه منځ کې فعالیت وکړو خو متاءسفانه چې اسلامي جمعیت تنظیم مونږ ته هیڅ رانه کړل .

پلار مې دوه اوونۍ نورې هم په خاص کونړ کې تېرې کړې او یوزیات شمیر ملیشه او حکومتي کسان د حکومت نه را وتېنتېدل اوخپلې وسلې یې راوړې خوپلار مې د دوئ نه وسلې وا نه خیستلې او دوئ ته یې وویل چې همدا تاسې مجاهدین یاستئ ځکه مجاهدین خو د کوم بل ځای څخه نه راځي ، په دې ډول دخاص کونړ دولسوالۍ نیمایي برخه دحکومت دتسلط یواځې دخبرو اترو او دخلکو سره دتفاهم په نتیجه کې ازاده شوله بې له دې چې جګړه وشي او یا په کې څوك ووژل شي .

دخاص کونړ د دغې سیمې د ازادېدو نه وروسته دمنګوال کلي دمجاهدینو دتګ او راتګ لپاره یوه ترانزیتي لار شوله او آن تر کامې تر پله پورې ټوله دغه سیمه یعنې دکونړ سیندټوله سهیلي غاړه دحکومت د تسلط نه ووتله ، هره ورځ به د دره نور ،تګاب ،لغمان او حتئ دپنجشیر او شمالي ولایتونوپه سل ګونو مجاهدین او مهاجرین د دغه لارې نه خپلو سنګرونو او یا پېښور تلل راتلل ،مخکې له دې به دوئ دچترال او نورستان له

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

لارې تقریباً په درې اونیو کې دغه لاره ووهله خو دمنګوال له لارې یې دوه ورځې نیولې . دخاص کونړ خلکوهم دغه مجاهدینو او مهاجرینوته تر خپل وس پورې اوبه اوخواړه ورکول اودلارې رهنمایي به یې کوله دکونړ دسیند نه دپورې وتلو په هکله به حاجي یوسف الدین دکاشکوت په سیمه کې د دوئ سره مرسته کوله او دې مجاهدینواومهاجرینوته به یې جالۍ اونور سهولیتونه برابرول .

یولسم څپرکی

د وحدت المسلیمن ګوندونو جوړېدل:

د ۱۳۵۹ کال دوري په میاشت کې مې پلار پېښورته راغی تر څو دخپلې سیمې دمشکلاتو په هکله د اسلامي جمعیت دتنظیم مشر استاد رباني سره وګوري خو استاد رباني زما پلار ته یوائې ۲۵۰ ګټې مختلف النوع کارتوس (۲۵۰۰ دانې)اوڅه پیسې دسفریه او کرایې لپاره حواله کړې او وې ویل چې نور کمکونه نه شته او امید شته دی چې مونږ زیات کمکونه ترلاسه کړو نوبیا به خامخادخاص کونړ دولسوالۍ سهم په کې وي . زمونږ دټول دجهاد په دور کې دا یوائنی کمك وو چې مونږ دتنظیمونونه ترلاسه کړ ځکه چې مخکې له دې پنځوس ګټې کارتوس اسلامي حزب

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورکړي وخوهغه دملاصحاف سره پاتې شول ، د دې کارتوسو دلاس ته راوړلو څخه وروسته مې پلار یوځل بیا خاص کونړ ته لاړ .
د یادونې وړده چې مخکې پلارمې له دې نه خاص کونړ ته لاړشي یوه ورځ داسلامي جمعیت د دفتر مالي څانګې ته دپېښور په دین بهار کې روان و چې خپلو مجاهدینوته دلارې خرڅ اوکرایه واخلي، تصادفاً دچرګانوچوك سره چې اوس دپادشاه خان دچوك په نامه یادیږي ، شهدعزیز الرحمٰن الفت په مخه راغی چې وروسته دستړي مشي نه مي پلار ترې پوښتنه وکړه چې څه وخت راغلی یې اوچېرته یې؟
عزیزالرحمٰن الفت سمدستي دپېښورپه مشرانوباندې انتقادونه پیل کړل، او ددوئ دخود خواهۍ او بې تفاوتي نه زیات مایوسه و. نو پلارته مې وویل چې دخالص دتنظیم سره کارکوم خو پاسپورتونه مې تیار کړي اودخپلو ماشومانو سره بهر ته ځم . پلار مې ورته وویل چې داسمه نه ده چې ټول پوه شخصیتونه بهر ته لاړ شي نوداجهاد په چاکوئ ، خدای ښنلی عزیزالرحمٰن الفت وویل : چې څه وکړو ؟ پلارمې ورته وویل چې ډېر نور دوستان اوپوه کسان مهاجرشوي دي باید دهغوئ سره سلا مشوره وکړو او په شریکه به یو تصمیم ونیسوو .
د دغه لږ وخبرو نه وروسته الفت مې پلار ته خپله داوسېدو پته ورکړه او وعده یې سره کېښوده چې وبه ګورو . بله ورځ چې دقیق تاریخ مې په یادنه دی د عزیزالرحمٰن الفت کورته چې په کوز تهکال کې دپیمان اتحاد اسلامي دفتر ترڅنګ و، ورغلو . عزیز الرحمٰن الفت بهر ته دخپل تګ نه تېر شوی وو او ویل یې چې ځانته به نوی حزب جوړ کړو او پلارته مې دمشر الفت صیب (ګل پاچاالفت) دا لاندې شعر ووایه :

نه دي بدتمام غلچي او دراني
نه ازبك نه هزاره نه ترکمني
نه ښه دي اونه بد تمام ولسونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

د دې قانون مستثنی دي لغماني
نو عزیزالرحمٰن الفت په ټوقوکې وویل چې لغماني یاټول ښه دي او یاټول بد خو زیاته یې کړه چې دا دپېښور تنظیمونه ټول بد دي ، پلار مې ورته وویل چې زه یوځلي خاص کونړ ته ځم چې بېرته راغلو بیا به دوستانو اوملګرو سره مشوره وکړو چې څه وکړو .
څرنګه چې عزیزالرحمٰن الفت نهایت پاك احساس درلوده خو د دې سره ډېر تند اوسر تنبه انسان وو او دهېچا مشورې ته یې غوږ نه نیوه نو هماغه وو چې د انتقام اسلامي په نامه تنظیم یې اعلان کړ . کله چې مې پلار دکونړ نه بېرته راغی نو الفت ته وویلې چې ډېر ژر دې حرکت وکړ، په دومره منډه څه نه کېږي. عزیزالرحمٰن الفت مې پلار ته وویل چې زه څومره تندیم، ته هماغومره سست یې . په هر حال پلارمې د الفت صیب سره یواځې د دوستي اړیکې درلودې خو په تنظیم کې یې ورسره برخه وانه خیسته ځکه اکثریت دپلار دوستان مې دې ته چمتونه وو چې دعزیزالرحمٰن الفت تر مشري لاندې کار وکړي .
د ۱۳۵۹ هـ ش کال په اوړي کې مې پلار دیو شمېر دوستانو سره لکه رحمت شاه خان دلاور،د غازي عجب خان افریدي د لور له پلوه لمسی و،حاجي سیف الدین خان دکوز کونړ ،قاضي میرزمان دنورګل ،قاضي محمدالله انصاري دبلخ ولایت ،محمدغازي چوپان دکونړ داسمار ،مولاناقیام الدین کشاف دلغمان ،قومندان عبدالرؤف خان ساپی دتګاب او همداسې یوشمېر نور سره راټول شول او په دې نظر وو چې د دې تنظیمونوترمنځ اتحاد امکان نه لري نو ښه به داوي چې خپله ډله یاحزب جوړ کړو . بلاخره د ډېرو مشورونه وروسته یې د وحدت المسلمین افغانستان په نامه حزب جوړکړ چې د دې تنظیم د مرامنامې مسوده د مولاناقیام الدین کشاف له خوا ولیکل شوه چې رحمت شاه خان دلاور د دې تنظیم دمشر په توګه ،حاجي سیف الدین خان دمرستیال په توګه،پلار

(c) ketabton.com: The Digital Library

مې دمنشي او اداري چارو دمسؤل په توګه ،مولاناقیام الدین کشاف دفرهنګي چارو د مسؤل په توګه ، قاضي محمدالله انصاري د مهاجرینو دچارو دمسؤل په توګه وټاکل شول . دغه نوي تنظیم د پېښور دصدر په انټرنیشنل هوټل کې په داسې حال کې تشکیل شو چې دافغانستان دبېلابېلو سیمونه یوشمېر زیات قومندانان او قومي مشرانوپکې ګډون کړی وو .د وحدت المسلمین ټول مصارف د رحمت شاه خان له خوا ورکول کېدل او دپېښور د صدر سره نږدې په درېیم نمبر ګلبرګ سیمه کې یې دوه حویلي د دفترونو لپاره نیولې وې .
څرنګه چې اکثریت قومي مشران او سپین ږیري دتنظیمونونه مایوسه وو نو هره ورځ به په لس ګونو کسان د فتر ته راتلل او دوحدت المسلمین دحزب دعضویت کارتونه به یې اخیستل ، که څه هم د وحدت المسلمین ټول غړي ،تجربه کار اوبانفوذه قومي مشران وو او د دې وسه یې درلوده چې زیات د قومي او ملي مفکورې کسان راټول کړل خومتاءسفانه چې دوی دسیاسي لوبو کافي تجربه نه درلوده اوهماغه وو چې دوی ونه کړای شول چې فوځي یا غیر فوځي مرستې جلب کړي .
یوبل لامل چې په پېښور کې قومي مشرانو نه شول کولای چې زیات نفوذ پیداکړي هغه دپاکستان حکومت ووچې نه یې غوښتل چې یو قومي حرکت تقویه شي ځکه قومي مشران تل د افغانستان ملي منافع دتنظیمي ګټوڅخه اوچتې شمېري او هر څه یې په ډاګه دي .
د ۱۳۵۹ هـ ش کال ترمني پورې په پېښور کې دپارټیو شمېر تقریباً یوسل او شلوته رسېدلی وو او هره ورځ به دیو نوي تنظیم نوم اورېدل کېده چې البته د دومره ډلوموجودیت هم صحیح کار نه وو چې بلاخره د ۱۳۵۹ هـ ش کال په اخرو کې یوه ورځ افغان کمشنر چې شیخ عبدالله نومېده دټولو تنظیمونو استازي راوغوښتل او دوی ته یې اعلان وکړ چې خپل دفترونه باید ټول وتړئ او دپاکستان حکومت یوائې اووه حزبونه په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

رسمیت پېژني او که تاسې غواړئ نو ددې اووه ډلوو څخه یوې ډلې سره یوځای شئ . دغه اووه ډلې په لاندې ډول دي :
دملي نجات جبهه ،دحضرت صبغت الله مجددي په مشرۍ ، حزب اسلامي ، دګلبدین حکمتیار په مشرۍ ، اسلامي حزب دمولوي خالص په مشرۍ ،داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي محمدنبي په مشري ، اسلامي اتحاد د استاد عبدالرب رسول سیاف په مشري ، اسلامي جمعیت داستاد برهان الدین رباني په مشري ،او ملي اسلامي حزب دپیرسید احمد ګیلاني په مشري .
دپاکستان د دې فیصلې نه وروسته ټولو تنظیمونوخپل دفترونه وتړل او چاچې غوښتل فعالیت وکړي پورته اووه تنظیمونو یو له بل سره یو ځای شوي وو .د ۱۹۸۳ کال په اوړي کي بیا دمهاجرو دکمپونو نه یو لوي حرکت پیل شو چې دپېښور اوه تنظیمونه باید سره یوځای شي او اتحاد وکړي . دغه حرکت لومړي دناصرباغ دکمپ نه پیل شو چې دچپرهارملك نظیر(۱) یي مشري کوله اود کچه ګړي د کمپ نه پلاري دیوشمیر نورو سپین ږیرو سره لکه سیدخان ملك دلوګر ،ملك محمود دچپرهار ، دکامه دغوریزو ملاصیب اوداسي نورو کوله اودکچه ګړي په کمپ کی پوره لویه غونډه چې تقریباً تعداد یي دري زره کسوته رسیده او دصوبه سرحد دمهاجرینودټولو کمپونواستازیو په کي برخه درلوده جوړه کړه .داغونډي چې څومیاشتي یي دوام وکړ دپیښور په شاهي باغ اووزیرباغ کې جوړیدې او هرورځ به ډیرکسان هلته راټولیدل او مشرانوبه په خپل نوبت داتحاد او وحدت به باره کې خبرې کولې چې بالاخره اخرنۍ غونډه دپیښور په اشرفیه مدرسه کې وشوله چې مولوي محمد نبي محمدي ، استاد رباني ، مولوي خالص ، پیرسید احمدګیلاني ، حضرت صاحب صبغت الله مجددي اوحکمتیار هم پکي برخه درلوده . دمهاجرینو یوتن نماینده چې قاضي عمرنومیده او دشینوارو اوسیدونکی

(c) ketabton.com: The Digital Library

وو د ې مشرانوته وویل که تاسې اتحاد ونه کړئ نو تاسې هریو به موږ ته دببرک کارمل حیثیت و لرئ .

مولوي محمد نبي محمدي وویل چې موږ دافغانستان لپاره دمجاهدینوداتحاد په نامه اتحاد کړي دی تاسې ته اطمینان درکوو .

١ – ملك نظیر اوس دننگرهار ولایت اداري ریس دی .

خوبیا دغه اتحاد په دوه حصوتقسیم شو چې یوته یي اوه گونی اتحاد یا (هفت گانه) اوبل ته یې دريگونی اتحاد یا (سه گانه) وایه .

په دريگوني اتحاد کې چې میانه روې ډلې د ملي نجات جبهه ، داسلامي انقلاب حرکت اود ملي اسلامي محاذ تنظیمونه شامل وچې دچارسدې هڅې سره یې نږدې دفتر درلوده خوهیڅوك ددې اتحاد سره په نامه نه و اوپه شریکه یې درهبرۍ شورا درلوده.

١ – مولوي محمد میر دحضرت صیب صبغت الله مجددي مرستیال و خوددغه اتحاد دجوړیدو په وخت دحضرت صیب نه جدا شو او د جبهه نجات ملي په نامه یي اوه گوني که دځانگړي حزب په توگه ومنل شو .

٢ – مولوي نصرالله منصور هم دحرکت انقلاب اسلامي معاون و خوپه همدغه نامه یي بل تنظیم جوړ ده دمولوي محمد نبي دډله نه ووته او اوه گونۍ اتحاد دځانگړي گونه په توگه ومانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

٣ – مولوي سوذن هم دمولوي محمد نبي دجدا شو او اوه ګوني اتحاد هغه هم دځانګړي ګوند په نامه ومانه

داوه ګوني اتحاد مشري استاد سیاف کوله چې په هغه کې دخالص اسلامي حزب ، داستاد سیاف اسلامي اتحاد ، دمولوي محمد میر(١) په مشرۍ دجبهه نجات ملي ډله . دحکمتیار اسلامي حزب ، اسلامي جمیعت داستاد برهان الدین رباني په مشري داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي نصرالله (٢)منصور په مشرۍ او داسلامي انقلاب دحرکت تنظیم دمولوي مؤ ذ ن(٣) په مشرۍ ډلې شاملې وې .
دې اتحادونو هم عملي جنبه نه درلوده اوهریوه جد افعالیت کاوه . څرنګه چې اوه ګوني اتحادته هرګوند لس لس کسه داجرایه شورا لپاره وړاندې کړي وو نو لوی ګروپونه لکه داسلامي جمیعت ، حکمتیار ا و خالص اسلامي حزبونه پرې خوشحاله نه و ځکه استاد سیاف سره چې زیاتي پیسي وي نو دشورا هرغړي ته یي یو موټر اوسل زره کلدارې ورکړې وې اود هغوئ راې دمشري لپار اخستي وه خو استاد سیاف تراخره پوري دافغانستان لپاره داسلامي اتحاد نوم ټینګ کړي و او تراوسه په همدغه نامه فعالیت کوي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

دولسم څپرکی

د کچه ګړۍ په کمپ کې ژوند :

د ۱۳۶۰ هـ ش کال دجوزا په میاشت کې چې ډېره سخته ګرمي هم وه پلارمې یوشمېر ملګرو سره تصمیم ونیوه، چې دپېښور په ښار کې دحوېلیو کرایه مخ په اوچتېدو ده نوباید دکچه ګړۍ کمپ ته چې تازه دپېښور او جمرود ترمنځ په عمومي سړك جوړ شوی و، ووځو او هلته دیره شو .

هماغه وو چې مونږ دکامه والو دجومات سره نږدې یې تقریباً له یوجریب ځمکې نه دیوال چاپېر کړ او دوه خیمې مو په هغې کې ووهلې په همدغه کال زمونږ اقتصادي وضع هم ورځ په ورځ مخ په خرابېدو وه ځکه د اسلامي جمعیت دمهاجرینو دفتر زمونږ راشن پاسونه بې درکه کړي وو او مونږ ته دپاکستان کمشنري خوراکي مواد لکه چې نورو مهاجرینوته ورکول بند کړل . د اسلامي جمعیت دتنظیم دلیل داوو چې دغه راشن پاسونه ددوئ دتنظیم له خوا جوړشوي او داچې مونږ دتنظیم سره اړیکې پرې کړي وې نومونږ ته یې راشن نه راکوه، حال داچې راشن دملګرو ملتو دمهاجرینودعالي کمیشنرۍ له خوا ورکول کېده خو توزیع او تقسیم یې د افغان کمشنري او تنظیمونو دمهاجرینو دکمیټوله لارې کېده .

بالاخره پلار مې په افغان کمشنري کې د اسلامي جمعیت په مشر عریضه وکړه او افغان کمشنر چې ګل نوازخان نومېده په مربوط کمپ باندې امر ولیکه چې زمونږ راشن پاسونه (دخوراکي موادو دتوزیع کوپون) پیداکړي . تصادفاً دکمپ آمر سلیم نومیده چې اصلاً دشونکړي و. په پېښور کې د ډېر پښوانه اوسېدلی او پلار یې په شاه ډنډ کې چیرمین یامشر و چې په شکر چیرمین یې شهرت درلوده . سلیم په اډوارډز کالج

(c) ketabton.com: The Digital Library

کې دانګلیسي ژبې په کورسونوکې زما هم صنفی و او زمونږ راشن پاسونه یې ډېر ژر پیداکړل چې زمونږ پرې پوره چاره وشوله .
دکچه ګړی کمپ په ډاګیزه شاړه ځمکه کې پروت ووچې دشنې ونې او اوبو په کې هېڅ درك نه لرېده خو دا چې داکمپ دپېښور ښار ته ډېر نژدې وو نو زیاترو مهاجروته فرصت و چې دغریبې لپاره هره ورځ دپېښور ښارته لاړشي نودکمپ دمهاجرو تعداد په ډېر لږ وخت کې تقریباً یولك نفرو ته ورسېد او دځای پیداکول پکې خوراګران شول .
د ۱۳۶۰ او۱۳۶۱ هـ ش کلونو اوړي پر مونږ باندې ډېر سخت وو، ځکه اکثریت کورنیو سیوری نه درلود اونه یې په کافي اندازه پاکې اوبه درلودې اوحتی اکثرو مهاجرو دخپلوخیمونه دیوالونه هم نه و تاوکړي .
ښځې اوماشومان به دپېښور په ټکنده غرمو او خاصتاً دجوزا دمیاشتې په سختو تودو بادونوکې چې چې برهو به یې ورته ویله په خیموکې ناست واو نارینه به دکمپ په جوماتونوکې دلوبو تجیرونو لاندې کېناستل .دغه جوماتونه دناستې او ولاړې یواځیني مرکزونه وو چې د مړي او ژوندي ټول مراسم به هماغلته ترسره کېدل . په دغو کلونوکې یو زیات شمېرماشومان دګرمۍ له امله جل ووهل او مړه شول .
مونږ وروسته په دغه لوی انګړ کې یوه لویه خونه هم جوړه کړه ، تقریباً زمونږ دکور دیرش کسه غړي په دوه خیمو او یوه خونه کې اوسېدل .اوبه به مو د ذخیرې نه چې ډګۍ به یې ورته ویله راوړلې . دغه ډګۍ به دسهار او ماښام له خوا د اوبو د ټانګونو په وسیله ډکېدلې ، هرې ډګۍ ته به په لس ګونو کسان چې ښځې ،ماشومان اوسړي به په لیکه ولاړ وو تر څو د ابو نوبت ور سېړي .دښځو او نارینو وختونه معلوم وو او کله کله به د ابو په سر سخت جنګونه هم کېدل .زمونږ لپاره هم د اوبو راوړل د ټولو نه سخت کار و او د ښوونځي دحاضري په شان باید د اوبو راوړلو وخت په یاد وی کنه، نه دڅښلو لپاره د اوبو درك لرېده او نه دبل څه لپاره. په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

همدغه کال زمونږ دجومات پورې مربوطوکورنیو په لس ګونوماشومان مړه شول چې زما یوه وړوکې خور او ورور هم دګرمۍ له امله جل ووهل او مړه شول .

د ګرمي اوخولو له امله زما دمور سترګو دید پرېښود چې وروسته مو دواړه سترګې ورته عملیات کړې. هره ورځ به یوه یادوه جنازې یواځې زمونږ دجومات نه په هدېره کې ښخېدلې چې بالاخره دځایي خلکو لپاره دمهاجروپه هدېره باندې بندیز ولږول شو چې نور د دوئ په هدېره کې مړي ښخ نه کړئ ، دغه هدېره دکچه ګړۍ اورګاډې دپټلۍ سره نږدې وه ،بیا مهاجرو وروسته دکچه ګړۍ د ډاګ په شمالي برخه کې یوځای دهدیرې لپاره تعین کړ چې د کچه ګړۍ دشهیدانودهدیرې په نامه یادیدله . په دغه هدېره کې لومړنی مړی دښېوې د ولسوالۍ دګوریك دسیمې دشیرجان خور وه چې وروسته شیرجان هم جل وواهه اودګرمي له امله مړشو او دخپل خور ترڅنګ خاوروته وسپارل شو . دا هدېره مخ په پراخېدو وه ځکه هره ورځ به دپېښور دښارنه دمهاجرومړي همدلته راوړل کېدل ،زما شهیدورور سید سردار محمود او یوه ترور مې هم په همدغه هدېره کې خاوروته سپارل شوي دي . دکچه ګړۍ په کمپ کې دقبرونوتیارول هم څه اسانه کار نه وو ځکه ځمکه ډاګیزه اوسخته وه اودیو قبردکېندولو لپاره شل پنځه ویشت کسان په کار وو. څرنګه چې په ابتداءکې دمهاجرو ترمنځ ورور ګلوي او د اسلامي مینې جذبه زیاته وه نو چې دمړي اواز به وشو نو هر کور به یو یوتن سمدستي دقبرکېندلولپاره لېږه ، همداشان به تر درې ورځو پورې دمړي کور ډوډۍ نه پخوله او ټولو به ډوډۍ په شریکه جومات کې خوړله او ښځوته یې به کور ته لېږله .

(c) ketabton.com: The Digital Library

په تول کمپ کې په یوه جومات کې هم لوډسپیکر نه وو چې مونږ لومړی د کامه والو په جومات کې دلوډ سپیکر لپاره چانده (اعانه) واچوله اولومړی لوډسپیکر مو واخیسته .

دکامه والو جومات دوه کسه امامان درلودل چې دواړه ورونه وو او دکامې د ولسوالۍ اوسېدونکي وو ، یوه ته به یې مشر مولوي صیب وایه چې اصلي نوم یې مولوي ګل احمد و او هم یې د غوریزو مولوي صیب په نامه شهرت درلود. غوریزي په کامه کې دیو کلي نوم دی او بل ته به یې کشرمولوي صیب وایه چې مولوي عبد المحمد نومېده .

ما خپلو کشرانو ورونوته وویل چې د اوبو راوړل خورا ګران کار دی نو ښه به دا وي چې دکور په منځ کې یو کوهی وباسو ، په کچه ګړۍ کې کوهی ده ۵۰-۴۰ مترو په خوا اوشا ژور والي کې اوبه ورکولې ،هماغه وو چې مونږ پخپله کوهی شروع کړ خو دشل متره ژور والي نه وروسته زمونږ پرې وسه نه کېدله نوپاتې موبیاپه شپږ سوه روپیوباندې فني کسانوته په اجاره ورکړ .

په لومړي وخت کې په کور کې دکوهي درلودل هم یولوی نعمت وو خو بیاهم دومره ژوروالي نه د اوبو راوېستل څه اسانه کار نه وو خصوصاً د ښځولپاره .تول مهاجرین په دې فکر وو چې نن به افغانستان ازادیږي او سبا که دچا اقتصادي وضعه ښه هم وه خو نه یې غوښتل چې ښه ځایونه جوړ کړي خو کله چې خبره اوږدېدله نو هرچادخپل ضرورت په اساس هرکال یوه یادوه نوې کوټې جوړولې چې په وروستیو کلونوکې حتیٰ زیاتوخلکو پاخه کورونه جوړ کړل د اوبو نلونه او حتیٰ برق هم کچه ګړۍ ته راوستل شو اود اکثرو مهاجرینو اقتصادي وضعه هم ښه شوله .

په تول کمپ کې دوه صحي کلینیکونه چې Dispensary به یې ورته ویل موجود وو چې لومړی دسعودي عربستان د ((سره میاشت)) له خوا تمویلېدل ، دغه کلینیکونه هم په لویو تجیرونو کې ووچې هره ورځ به

(c) ketabton.com: The Digital Library

ورته ښځې او ماشومان په لمر کې په لیکه ناست وو تر څو د ډاکتر دمعاینې نوبت ور ورسیږي نو چې کله به مریض ګرمي وواهه نو مریضي به یې نوره هم سخته شوله ځکه هرډاکتر دورځې د ۳۰۰-۲۰۰ پورې مریضان معاینه کول چې البته په طبي لحاظ دا معقول کار نه وو. اکثریت ډاکټران باتجربه هم نه وو اومریضانو ته به یې په لومړي ځل قوي مکروبي ضد(Anti-Biotic) ورکول. څرنګه چې دوایي وړیا ورکول کیده نو د ډاکترانوهم پرې هیڅ زړه نه سوځیده او د مهاجر. په کورکې به دشربتونو او نورو دوایانو طاقچې ډکې وې ورروسته دکلینیکونو لپاره پاخه تعمیرونه جوړ شول.
منظمې مدرسې اوښوونځي هم په کمپ کې جوړشول ،چې تعلیمي معیار یې ډېر ټیټ وو او حتیٰ بې سواده کسان هم پکې معلمان وو.
داخترونولمونځونه به هم دکچه ګړي دشهیدانوهدیره سره نږدي په ډاګ کي کیدل چې په زرګونوکسانو به په لمانځه کي برخه اخستله کله به چې دکوم ملك سیاسي چارواکو دپاکستان اویا پیښور نه لیدنه کوله نو اکثرو به دکچه ګړي دکمپ دمهاجرینونه هم لیدنه اوکتنه کوله چې البته دمهاجروسره ددوي کتني به د پاکستان دافغان کمشنري له خوا تنظیم کیدلي .دشاه فهد او جنرال ضیا الحق نه نیولي دافغانستان لپاره دملګرو ملتونو عمومي منشي دخاص استازي (Diego Cordorez) چې دژنیو قرارداد منځګړتوب یي کاوه دکچه ګړي نه کتنه کړي ده . افغان کمشنر ي به همیشه کوښښ کاوه چې دمهاجرو په نماینده ګي داسي څوك خبري وکړي چې دپاکستان دحکومت دپالیسي سره برابر ي خبري وې .
یوځل جنرال ضیاالحق دخپلي کابینې سره پیښورته راغلي و نو غوښتل یي چې دکچه ګړۍ دکمپ نه هم لیدنه وکړي خود څه مصروفیت په اساس پخپله رانغي اوراجه ظفرالحق چې داطلاعاتو اوکلتور وزیر و دکچه ګړۍ کمپ ته راغي نو دخلکود غوښتني په اساس دمهاجرو په

(c) ketabton.com: The Digital Library

دواقعیتونو په بهیر کې

استازیتوب مې پلارخبرې وکړې اوورته یې وویل چې موږ ته خوتاسي پناه راکړې موږ ددې ستاینه کوو خو داڅنګه مسلماني ده چې دبرق لینونه زموږ په سر تیرشوي او ډیره سخته ګرمي هم ده او به هم نشته دي او مهاجروته برق نه ورکوئ .
نوراجه ظفرالحق وعده وکړه چې کچه ګړی مهاجرینو ته به دصوبه سرحد حکومت برق ورکوي هماغه ووچې څه موده وروسته دصوبه سرحد حکومت مهاجرینوته هم برق ورکړ نو وروسته په هغي اکثریت مهاجرینو کوشش کو و چې پس له دي باید زما پلار چې په کمپ کي دکونړ مدیرصیب په نامه شهرت درلوده باید بهرني میلمنوته خبري وکړي .
د ۱۹۸۸ م کال داپریل په څوارلسمه چې دژنیو قرارداد چې په هغه کې د مهاجرینو او مجاهدینو نمایندهګانو برخه نه درلوده او پاکستان زموږ نمایندهګي کوله امضاشو ، نو ددغه قرارداد نه وروسته Diego Cordorez کچه ګړي کمپ ته راغي چې دمهاجرینو سره وګوري. افغان کمشنر ي غوښتل چې یوتن داحمدزو مشر چې سید خان ملك نومیده چې دکمشنري سره یې نږدي اړیکي درلودي وغږیږي خودمهاجرینو په زیات اصرار دمهاجرو په نمایندهګي زما پلار باید خبرې وکړي اوهم مهاجرینو وویل که دکونړ مدیرصیب ونه غږیږي نو موږ ټول بیرته کورونوته ځو .
پلارمې چې دیګو کوردویز ته په خبرو کي وویل چې موږدتانه مننه کوو چې افغانستان دمسله دحل لپاره دی ډیري منډي اوترړي
ووهلي اودژنیو قرارداد مو امضا کړخو زموږ اعتراض دادي چې په دي فیصله کي دمهاجرو اومجاهدینو استاذو هیڅ برخه نه درلوده او داچې ته اوس دلته راغلي چې زموږ نظر وګوري زمونږ اعتراض دادی چې تاسې

(c) ketabton.com: The Digital Library

ده ته باید دقرارداد دامضاء نه دمخه دلته راغلي وي او زموږ نظر اوستونزو ته دي باید غوږ نیولي واى .
پلارمې زیاته کړه چې دژنیو قرارداد زموږ مشکل حل کولاى نه شي ځکه چې نه مهاجرین بیرته وطن ته ستنیږي شي . نه جنګ ودرولي شي اونه دکابل رژیم کې څه تغیر راتلاى شي .
دیګو کوردویززما دپلار دخبرونه وروسته وویل چې ستاخبرې بیخي صحیح دي چې دژنیو قرارداد دامشکلات نه شي حل کولاى خوچې موږ دمجاهدینو مشرانو ، پاکستانی چارواکو او امریکایانو سره غږیدو نوټولو به همدا ویل چې که روسان دافغانستان نه ووځي نو مشکل ټول حل کیږي نو موږ دا قرارداد دروسانو دوتلو لپاره کړي اوهغوي به ووځي خو دافغانستان مشکلات به په خپل ځاى پاتي وي موږ په وروستیو کلونو کي وکتل چې دژنیو قرارداد په افغانستان کي خپل منځي جګړو (Civil War) ته زمینه مساعده کړه او داقرارداد هم دبن دقرارداد په شان نیمګړي و چې تراوسه پوري موږ په جګړوکې سوځو .
دکچه ګړی کمپ سهیل پلوته داورګاډي دپټلي ترڅنګ یوه لویه دښته وه چې وروسته پکي حیات آباد جوړشو . په دغه دښته کي به مهاجرو زیاد ترو شکي چڼولي او هغه به يي په ټیکه دارانوچې دپیښوربښار په ګوټ ګوټ کې آبادی کولي خرڅولي ددغه شګو چڼول هم دپیښورپه ټکنده غرمو کې خوراګران کارو درحمان باباآ داشعر دلته ډیرښه صدق کوه چې وایي :

په سبب دظالمانو حاکمانو
کور او ګور اوپیښور دری واړه یودي

(c) ketabton.com: The Digital Library

کله چې ما په ۱۹۸۴ م کال کې دکچه ګړي په کمپ کې دامریکایې پروفیسر David Edwards سره تحقیق کاوه نو په کچه ګړي کې تقریباً ۶۲ جوماتونه ووچې هریویې دقوم یا دافغانستان دیوې سیمې په نامه یایده او دافغانستان دمختلفو سیمو او په خاصه توګه دمشرقي دولایاتو ډیر مهم مشران اوپوه کسان په کچه ګړي کمپ کې اوسیدل .
زموږ دهیواد مشهورسندرغاړی عبدالرحمن(اور) هم په کچه ګړي کې په یوه بل جومات کې د مؤذن دنده اجراکوله . یوه ورځې مې تري پوښتنه وکړه چې عبدالرحمن (اور) استاد څنګه دي مؤذني نیولي ده ؟ نود ه وویل چې په ودونو کې په ساز اوسیل باندې بندیز دی او په بل کارزه نه پوهیږم نوغیرد اذان کولونه بله دنده راته نشته دی که په دی مې هم ملایان په کراره پریږدي نو هم به ښه وي دافغانستان یو بل مشهور هنرمند حضرت باز استاد هم دکامه والو په جومات کې اوسیده . یوه ورځ حضرت باز استاد دپیرسید احمدګیلاني صفت وکړ نو حزبیانو چې دهغه مخالف وونو حضرت باز استاد ته یې وویل چې ته دپیرصیب صفت کوې ګوري نه چې موږ مهاجرین دلته په لمر کې سوځو و اوهغه په کبابیانو کې په خپل کورکې په سپې خیمه ودرولې اوهغه ته یې پکی چالان کړی دی. حضرت باز استاد ورته وویل چې ګوره دهغه سره دسپي قدر هم شته دی خو ستاسې دحزبیانو سره دانسانانو قدر هم نشته دی .
یوه ورځې داختر دلمانځه نه وروسته پلارمې دغوریزو مولوي صیب اویوشمیر نور دکامه والو دجومات مشرانو سره بیرته کورونو ته یوځای راروان یو نو کتل موچې حضرت باز استاد په لاره کې ولاړ دی . نو غوریزو مولوي صیب وویل چې لږ وروشي چې حضرت باز خپل کورته نوځې خوحضرت باز زموږ په ورو تګ باندې پوه شو نو غږیې وکړ چې مولوي صیب زه تاسي ته ولاړیم او خامخا به دسهار چای دماسره څښئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

، مولوي صیب ته هم بله چاره پاتې نه وه چې بهانه وکړي نوپلارمې ورته وویل چې څه فرق کوي ځئ چې چای ورسره وڅښو کله چې دحضرت باز په کورکي کیناستو نو دغوریزو مولوي صیب ته یي وویل چې زه پوه شوم تاسي مزل وروکړ او دادرته بدي ښکاري چې څنګه یو مولوي د ډم (هنرمند) کورته لاړ شي خو مولوي صیب! زما هیڅ ګناه نشته دی ځکه چې ګناه زما دپلار ده چې زه یي صحیح تربیه کړي نه یم . داچې زه سړي یم نو ګوره زما یو ځوي مولوي دي اوبل معلم .
حضرت باز استاد او عبدالرحمن اور دواړه اوس په حق رسیدلي دي .
حضرت باز استاد یو ورځې دحاجي سیف الدین خان سره ټوکې کولې چې ګوره ستاسې دمجاهدینو عجیبه غوندي کاردي چې ستا عزیزان (دسرکنړ ولس) راغي او زما کوریي چورکړ په دی چې زه ډم یم اوبیا دوه ورځي وروسته یوتن ورغی او ورته یې وویل چې مونږ ستا له کوره چای جوش وړی او سرپوښ یې دلته پاتې دی هغه راکړه او زه یې مجبورکړم چې مهاجر شم په هاغه ورځ چې ډیګو کوردویزدکچه ګړی کمپ ته رتلو نو دهغه دراتګ نه دمخه ده ډیرښه شعرونه چې دحالاتو په هکله یي جوړ کړي و وویل نو ارباب دوست محمد چې دپیښور دضلع دافغان کمشنری مسؤل و و ، حضرت باز استاد ته یې وویل چې استاده پاس (راشن پاس) لرې اوکه نه ؟ حضرت باز استاد چې ارباب دوست محمد نه پیژنده نوډیره سخته غلیظه ټوکه یې ورته وکړه او وویل چې نه یي لرم نوارباب دوست محمد ورته وویل چې ته خو ډیرکچه سړی یې .
حضرت باز استاد ورته وویل چې دکچه ځای وم او اوس کچه (کچه ګړی) ځای کي د کچه خلکوسره دلته پروت یم . حضرت باز ته دکنړ سیند سهیلي غاړه کې دکچه ګړي په سیمه کې اعلیحضرت محمد ظاهرشاه یوڅه ځمکه ورکړې وه اودی هلته اوسیدو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

زمونږ کورنۍ د۱۹۹۰ م کال تر اوړي پورې دکچه ګړۍ په کمپ کې واوسېدله او کله چې زما وررور دلته شهید کړی شو نوبیا مې پلار ناصرباغ کمپ ته لاړ ، په دغه وخت کې زه تازه امریکا ته تللی وم .
کله چې کونړ آزاد شو نو په ۱۹۹۳ م کال کې مې پلار بېرته کونړته خپل وطن ته راغی او د۱۳۸۳ هـ ش کال دحوت په اته ویشتمه نېټه دجمعې مبارکې په ورځ دجمعې لمانځه په وخت دلږې ناروغۍ نه وروسته چې دسرطان مرض یې په سږي او وجود کې خپور شوی و دپېښور په جرنیلي روغتون کې په حق ورسیده او دخاص کونړ دمنګوال کلي کې په خپله پلرنۍ هدیره کې خاورو ته وسپارل شو،اروا یې ښاده.
د جهاد په لومړیوکلونوکې دافغانستان اکثریت ولس جهاد واقعاً دخدای(ج) درضالپاره پیل کړی وو چې البته دکابل دخلق رژیم له خوا دبې ګناه افغانانو زورول،وژنه،شکنجه،تحقیر او بې عزتي دجهاد دپیل اصلي لامل و چې ولس یې دحکومت په مقابل کې راوپاروه، هجرت او جهاد ته یې مجبور کړل .
دا دکوم تنظیم او یاشخص دفعالیت نتیجه نه وه بلکې دجهاد له برکته تنظیمونو چې پخوایې دموجودیت چندان پته نه لرېده رشد وکړ. نړیوال کمکونه چې دافغانانو لپاره راتلل دوی دغنیمتي مالونو په توګه په خپلو منځونوکې تقسیمول او خپلې مزې اوچړچې یې پرې کولې چې اوس هم هماغه سلسله روانه ده ، هریو دا وایي چې مونږ جهاد کړی او ټول امتیازات باید زمونږ وي ، که دوی جهاد دخدای(ج) پاك درضا لپاره کړی وي نو باید په هر څه کې دجهاد د نامه څخه سؤ استفاده نه وی کړي .دجهاد په پیل کې زیاتره قومندانان اویا دجهاد مشران یاقومي سپین ږیري اویا تجربه لرونکي شخصیتونه وو خو له بده مرغه چې دوی په سیاسي لوبو نه پوهېدل نودا ورته پته نه وه چې ګاونډي هېوادونه او یانور ملکونه چې د افغانستان سره په چارو کې مستقیم یاغیر مستقیم دخیل

(c) ketabton.com: The Digital Library

دي څه ډول ځانګړي اهداف لري . ددغه پروګرامونو عملي تجربې مونږ په خپلو سترګو په تېرو څوارلس کلونوکې ولیدې چې زمونږ هېواد یې څنګه دجنګ او ورور وژنې مرکز وګرځاوه تر څو خپل ناوړه اهداف د افغانستان په ورانولو او د افغانانو په وژنه کې لاس ته راوړي . د افغانانو ترمنځ یې سرې اوشنې کربښې وکښلې همدوی ووچې دجهاد دلیکونه یې پوه ،باتجربه او په وطن مین کسان لرې کړل او قدرت یې داسې کسانو ته په لاس ورکړ چې هغوی ته ملي ګټې، ورور وژنه او دخپل هېواد ورانول دیوې پیسې په اندازه ارزښت نه درلوده . دپردیو په اشاره ئې زمونږ ډېر پوه ، بادرده اومسلمان وطنوال په داخل د افغانستان کې او هم د هېواد نه بهر ووژل .د داسې وژنو سلسله په پېښور کې اوږد بحث غواړي چې ټولې پېښې په دقیقه توګه وڅېړل شي خوزه دلته دیوڅو پېښو یادونه ضروري بولم ځکه چې دا پېښې اوس هم زما تر ستر ګودی .

0 - دشهید عزیز الرحمٰن الفت وژنه ډېره زړه دردونکې وه چې په ګلبهار کې دخپل کور په مخ کې په داسې حال کې وو ژل شو چې قاتل یې هم معلوم و خو دپاکستان حکومت هغه ونه نیو او ترنن پورې ژوندی ګرځي .

1 - د ډاکتر نسیم لودین وژنه دپېښور دجهانګیر آباد په سیمه که په داسې حال کې وشوه چې دی دکور نه د دفتر خواته روان و دده د قاتل هم څه پته ونه لږېده .

2 - دشهید بهاو الدین مجروح وژنه په داسې حال کې چې دخپل کور دروازه بېرته کوي ،دمسلحو کسانو له خوا پرې ډز کېږي او دخپل کور په دروازه کې ځای په ځای وژل کېږي ، شهید مجروح او زه په دغه وخت کې د پېښور شاهین ټاون کې په یوه کوڅه کې او سېدو د ده قاتل هم دپاکستان حکومت ونه نیو.

(c) ketabton.com: The Digital Library

3 - معلم ذاکر چې دپېښور په I C R C کې یې کار کاوه ،دی په یونیورسټي ټاون کې ووژل شو او دقاتل یې څه پته ونه لګېده .

4 - د I R C د انګلیسي ژبو دپروګرامونو مسؤل انجینر عزیز وژنه چې هغه هم دپېښور په یونیورسټي ټاون کې وشوه او قاتل یې ونه نیول شو .

5 - د ټولو نه دردونکې وژنه ماته د ډاکتر سعادت شګیوال وه که څه هم ما شګیوال سره نژدې اړیکې نه درلودې خو دهغه وژنې راباندې داسې بد اثر کړی و چې زما دژوند دترخو خاطرو څخه یوه زړه دردونکې خاطره ده .

په دغه وخت کې زه دامریکاغږ راډیو محلي خبریال وم او زما کور دیونیورسټي ټاون سره نژدې په اکاډمي ټاون کې و ،ما دخپلو زامنو او یو کشر ورور لپاره ګاډی (ټانګه) نیولې وه چې دوی به یې سهار ښوونځی ته رسول او دښوونځی درخصتي نه وروسته به یې کورته راوستل زما زامنو راته وویل چې زمونږ دوه همصنفیان چې مهاجر دي او دلته نژدې اوسېږي هغه هم مونږ دځان سره په ګاډی کې واخلو او که نه .؟ ماورته وویل چې ولې نه هغوئ هم دځان سره واخلئ اویوځای ښوونځي ته ځئ ، ماته دا پته نه وه چې دا دوه هلکان د ډاکترسعادت شګیوال زامن دي .

څو ورځې لاتېرې نه وې چې شګیوال په شاهین ټاون کې ووژل شو او کله چې کورته په موټر کې مازدیګر راغلم زمازامن په دروازه کې ولاړدي او راته ویې ویل چې میرزالالا زمونږ دهم صنفیانو پلار چا مړ کړ ، ماته په دغه وخت کې پته ولګېده چې دا دوه هلکان دشګیوال زامن وو ، نوماته دا ډېره سخته صحنه

(c) ketabton.com: The Digital Library

وه ځکه چې ما دځان سره فکر وکړ چې زه وژل شوی یم او زامن مې بې پلاره په دروازه کې ولاړ دي .

6- د عبدالحکیم کتوازي وژنه هم ډېره دردونکې وه زه دکتوازي صیب سره ډېر تازه بلد شوی وم او دهغه وژنه په حیات آباد کې د افغانستان لپاره یوه لویه ضایعه وه دهغه قاتل هم چا ونه نیوه .

7-دولي خان کړوخېل وژنه بله دردونکې پېښه وه چې په پېښور کې ترسره شوه او قاتلین یې چاونه نیول .

8- په اسلام اباد کې د جنت ګل خان غروال وژنه هم دافغانستان لپاره لویه ضایع وه او د اسلام آباد غونډې ځای کې دهغه قاتلین دپاکستان حکومت ونه نیول .

9- په کوئټه کې دوکیل عبدالاحد کرزي وژنه چې قاتلین یې ونه نیول شول .

10- زما دورور سیدسردار محمود شهادت چې دکچه ګړی په کمپ کې دعمومي سرك سره نژدې په داسې حال کې په شهادت ورسېد چې دخپلې معاینه خانې څخه کورته په موټرسایکل راته او قاتلین یې چا ونه نیول .

۱۱- انجنیر عطا الله دوکیل ګل محمد خان زوی دخاص کونړ چې دحکمتیار داسلامي حزب له خوا ونیول شو او تر نن نیټې پورې یې مړی ژوندی نه دی معلوم . له انجنیر عطا الله سره په پیښور کې د BBC خبریال

حامد علمي هم اسلامي حزب نیولی وو چې وروسته د(شمشتو) له بندیخانې نه په تیښته بریالی شو او خدای(ج) له مرګه وژغوره .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- دخاص کونړ دمنګوال دکلي علي رحمان دسیداګل زوی هم په پیښور کې ورك شو .داسلامي حزب په وړاندې د علي رحمان ګناه داوه چې له افغان ملت ګوند سره یې تړاو درلود .
۱۳- دخاص کونړ دبانډې دکلي اوسیدونکی محب جان هم په پیښور کې ورك شو او ده هم دافغان ملت ګوند غړیتوب درلود .
۱۴- داسلامي جمعیت حزب دباجوړ کریړنومی ځای کې تعلیمي غونډ درلود او دکونړ سیمې زیاتره بندیان به یې هلته ساتل چې په دې لړ کې دخاص کونړ دچمیاري دکلي عبدالوهاب دصاحب حق زوی او مدیرعبدالباقي دملا شریف زوی یې هم هلته بې ګناه نیولي وو چې عبدالوهاب دپیسو په بدل کې خوشې کړای شو او عبدالباقي یې وواژه عبدالباقي چې دساینس له پوهنځي نه فارغ شوی وو دلیسې په دولسم ټولګي کې زمونږدکیمیا استاد وو او وروسته دنورګل دلیسې مدیر وټاکل شو نوموړي د مجاهدینو له ډلو سره راز راز مرستې هم کړې وې .
عبدالوهاب هم زما دلیسې او پوهنتون ددورو ټولګیوال وو چې داوخت په راولپنډۍ کې اوسیږي .
۱۵- دپیښور په حیات اباد کې دفضل الحق مجاهد وژنه .
۱۶-همدارنګه په همدې سیمه کې دقوماندان عارف خان قتل .
۱۷- په پیښور کې دهلمند دملا نسیم وژنه او دې ته ورته مرګونو ټول همدا سې پرله پسې لړۍ ده .

دغه ټولې پورتنۍ پیښې ماد بیلګې په توګه یادې کړې چې زمونږ څومره هیوادوال په پاکستان کې ووژل شو او د هیڅ قاتلین نه دي نیول شوي ، البته د دې ټولو په وژلوکې په پیښور کې دجوړو شویو بعضې تنظیمونو او دپاکستان د I S I شبکې لاس درلود او همدا علت وو چې د دوئ

(c) ketabton.com: The Digital Library

قاتلین نه نیول کېدل .دا چې دتنظیمونو په خپل منځي اختلافاتو او جګړو کې په هرګوټ کې نور څومره انسانان وژل شوي ځانګړی بحث دی ځکه یوازې زمونږ په سیمه کې په لسګونو داسې کسان شته چې ددغو عواملو په اساس وژل شوي دي . ددې پراسراره قتلونو دپلټنې په منظور باید یو ه ځانګړې څېړنه وشي او دتاریخ په پاڼو کې ثبت کړای شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- دبیلجیم دمؤسسې دتعلیم او تربیې مسؤل استاد عبدالعزیز نصیري دبیلجیم سفیر ته دخپل پروګرام په اړه معلومات ورکوي .

۲- دبیلجیم دکمیټې دفتر : له استادانو سره یادګاري عکس ، له کینې خوانه استاد عبدالصبور عزیزي ،استاد منصوري،مرحوم عبدالحی ګداخیل ،سید احمد مومند، شاه محمود میاخیل ،مولوي سید حسین شاه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- دکونړ په ګجګل سیمه کې له مجاهدینو سره یادګاري عکس . له کیڼ خوانه دویم تن شاه محمود میاخیل .

۴- دبیلجیم دمؤسسې مرستیال شاه محمود میاخیل دبیلجیم سفارت شاژدافیر ته دپروګرام په باب معلومات ورکوي ، په کیڼ خواکې شمس الرحمن او په ښي طرف کې عبدالصمد عزیزي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- دکونړ په چغه سرای کې یادګاري عکس ، له کینې خوانه دجاپان هیواد یوورځ پاڼه لیکونکی ، ورپسې قوماندان اکبر نورستانی ، محمود دپیچ اوسیدونکی ، دامریکا غږ راډیو خبریال شاه محمود میاخیل او فاروق زماني .

(c) ketabton.com: The Digital Library

–

کله چې مې په ۱۹۸۳ کې دبیلجیم له کمیټې نه استعفا ورکړه همکارانو راته داموټر ډالۍ کړ.په عکس کې زما مشر زوی نایل محمود ولاړ دی.

۷– دبیلجیم تعلیمي اداره . دل کوغ دبیلجیم شاژدافیر ، بنواهوشن .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۸- دبیلجیم کمیټې دکورسونو شاګردانو ته دفراغت دسندونو ویش ، له کیڼ خوانه شاه

محمود میاخیل ، دبیلجیم کمیټې رئیس د UNHCR رئیس او محمد کریم .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- په تصویر کې دکونړ ولایت تر ازادۍ وروسته یوشمیر ټینکونه لیدل کیږي چې
وروسته کباړ شول ، دټینکونو ترڅنګ دامریکا غږ خبریال
شاه محمود ولاړ دی.

۱۰- په سوات کې دافغانستان دبیا رغونې په هکله یوه غونډه چې دازادافغانستان
دلیکوالو داتحادیې له خوا رابلل شوې وه ،له ښي خوانه پوهاند عبدالسلام عظیمي ،
پروفیسررسول امین ،شاه محمود میاخیل،پوهاند احمد شاه جلالي،اوتاج محمد
اکبر.

(c) ketabton.com: The Digital Library

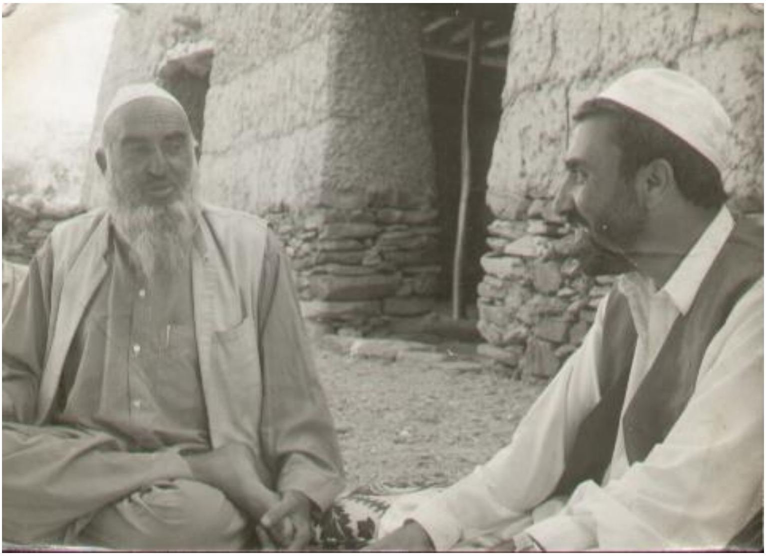

۱۱- دښوې دسربند په کلي کې شاه محمود میاخیل او حاجي سیف الدین ۱۹۹۵ میلادي .

۱۲- په عکس کې له کینږ خوانه زما ورورسیدامیرمحمود له خپل ملګري عظیم الله سره لیدل کیږي چې تردې عکس اخیستو دوه میاشتې وروسته په پیښور کې تری تم شو ، ۱۹۸۷.ناران باغ حیات اباد .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- داستاد ذاکر تر شهادت وروسته په پیښور کې د ملګروملتونو ددفتر مخې ته دافغانانو لاریون .

۲- دکچه ګړۍ کمپ کې زما دشهید وروړداکتر سیدسردارمحمود معاینه خانه .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۳- په عکس کې زما ورور سید سردارمحمود له خپلو ټولګیوالو سره په
ولاړ کتار کې له ښي خوا نه لومړی نفر دی.

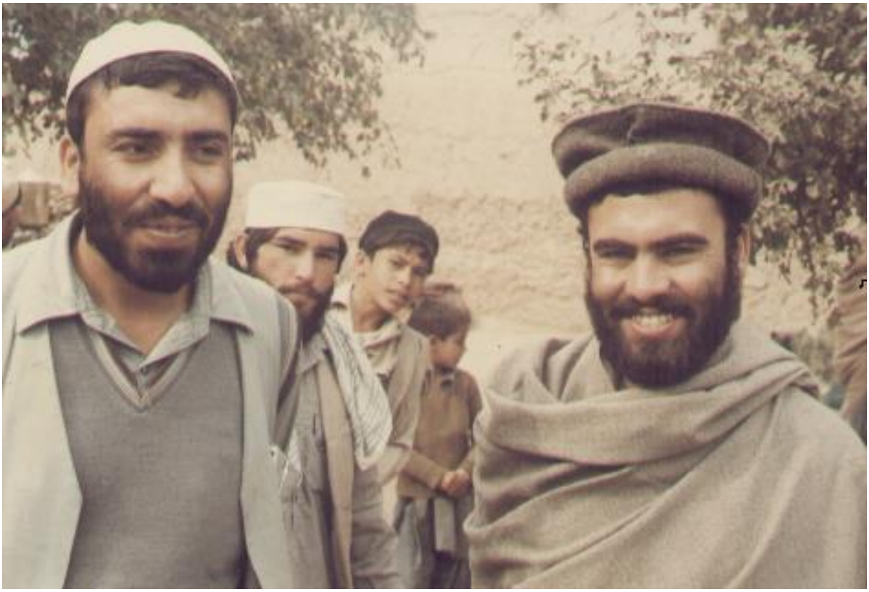

۴- ښي طرف ته شاه محمود میا خیل او شهید سید سردار محمود
۱۹۸۴میلادي کال دکچه ګړی کمپ.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- دا دبهي دښته ده چې دجهاد پروخت دموټرودنشتوالي له کبله ټراکټر
دتګ راتګ زریعه وه مونږ به په دې وسیله له مزاري چینې څخه ترښاپښ
پورې تللو په عکس کې له ماسره زما ورور سلطان محمود هم لیدل
کیږي. ۱۹۸۴ میلادي.

۶- په عکس زما ورور شهید ډاکټر سید سردارمحمود لیدل کیږي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷-دځپري کلی ۱۹۸۴ ميلادي کال يادګاري تصوير ، له کينې خوانه شاه محمود مياخيل ، ملك محمد علي ، طالب ، فضل جان، او تر شاه دفضل جان ځوی شفيق.

۸- ۱۹۸۴ميلادي کال ، په خاص کونړ کې له مجاهدينو سره يادګاري عکس ، په منځ کې زه ښکارم چې تمانچه مې ترغاړې ده .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- دا هم دبهیٔ ددښتې انتقالونکی ټراکټر دی چې مونږ پرې دخپل هدف په لور راهي يو .

۱۰- ۱۹۷۹ ميلادي کال ، دروسانو په لاس دهغه ړنګ شوي کور يو انځور چې مونږ په کې اوسيدلو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۱- ۱۹۸۷ کال دسپتمبر میاشت ، د New Hampshire ایالت ،
دامریکې د Al Gore دانتخاباتي مرکز څخه زمونږ لیدنه ، له کیڼ خوانه
حاجي سید داود ، محمد یعقوب شرافت ، زرغون شاه ، سید فضل اکبر ،
حامد کرزی، سیدمسعود مجروح ، انجنیرکریم ، او ناست شاه محمود

میاخیل .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۲- ۱۹۸۶ کال ، له خدای ببنلي پلار سره زمونږ دورونو یادګاري
عکس .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱- مخامخ درې تنو کې له کیڼ خوانه رحمت شاه دلاور دغازي عجب خان اپریدي لمسی ، شهید محمد غازي چوپان ، او زما پلار سید محمود حسرت .

۲- امریکا یي پروفیسر ډاکټر ډیوېډ اډوارډز ،۱۹۸۴ دچترال پرلار دلورلائي کنډو .

(c) ketabton.com: The Digital Library

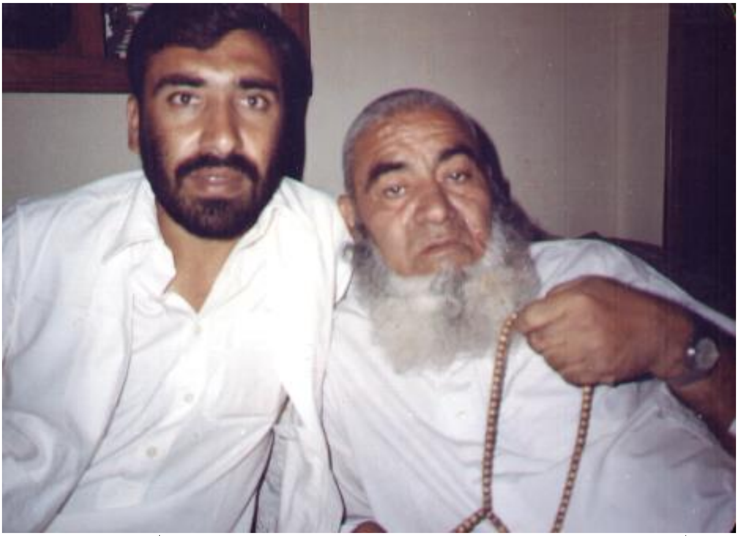

۳- له مرحوم پلار سره زما یادګاري عکس ، د۱۹۸۹ کال دجون میاشت ،پیښنور ټاون اکیډیمي .

۴- ۱۹۸۴ میلادي کال ، دمنګوال په کلي کې ړمجاهدینو یادګاري عکس.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۵- ډاکټر روح الله چې په پلاستيك سرجري کې يې ډاکټري درلوده او په ۱۹۸۷ کال په پيښور کې له خپلې معاينه خانې څخه دتل لپاره لادرکه شو تر ننه يې مړ او ژوندی نه دی معلوم .

۶- زما دورور په دفتر کې د۱۹۸۸ کال يادګاري عکس ،پيښور، له کيڼ خوانه زما وروړسلطان محمود ، دسيال صيب بارډيګارډ ، زما پلار سيدمحمود حسرت ، سيال ميرا جان ، امريکايي انټروپالوجيسټه Benidick Johson او دسيال صيب بل بارډيګارډ .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۷- د۱۹۷۹ میلادي کال داپریل په میاشت کې مي داعکس په شبقدر ډیرئ
کې خدای بښلي پلار اخیستی وو .

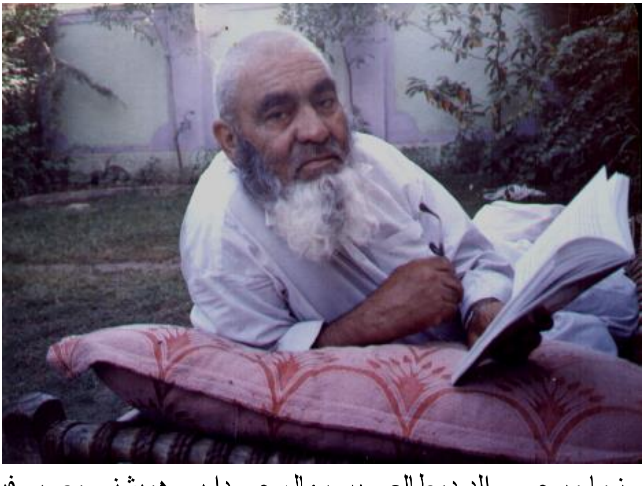

۸- زما مرحوم والد دمطالعې پر مهال چې دا یې همیشني مصروفیت او
خوښیدونکی عمل وو .۱۹۹۰ کال دپیښور تاون اکیډیمي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

۹- دننگرهار ولایت جلال اباد ښار ختیځ لور ته د سمرخیلوپه کلي کې
دمیا علي صاحب دزیارت گنبد، چې زیاتره لیوني دتداوی په موخه دې
زیارت ته راوړل کیږي ، مونږ هم دمیا علي صاحب لمسي یو .

۱۰- دا هغه زنځیري لیونی دی چې دنوموړي زیارت په دیوال پورې په
زنځیر په دې هدف تړل شوی چې گوندې خدای پرې مهربانه شي او
روغ شي .

(c) ketabton.com: The Digital Library

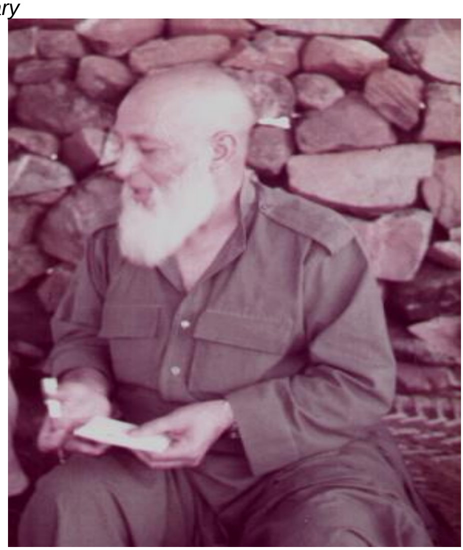

۱۱- ۱۹۸۴ کال ،ددیر په سیمه کې دشهید غازي چوپان یادګاري عکس.

۱۲- زما مرحوم پلار سیدمحمود حسرت او ښاغلی سیال صاحب.

(c) ketabton.com: The Digital Library

۱۳- زما مرحوم پلار له وفات څخه لږه موده وړاندې.

(c) ketabton.com: The Digital Library

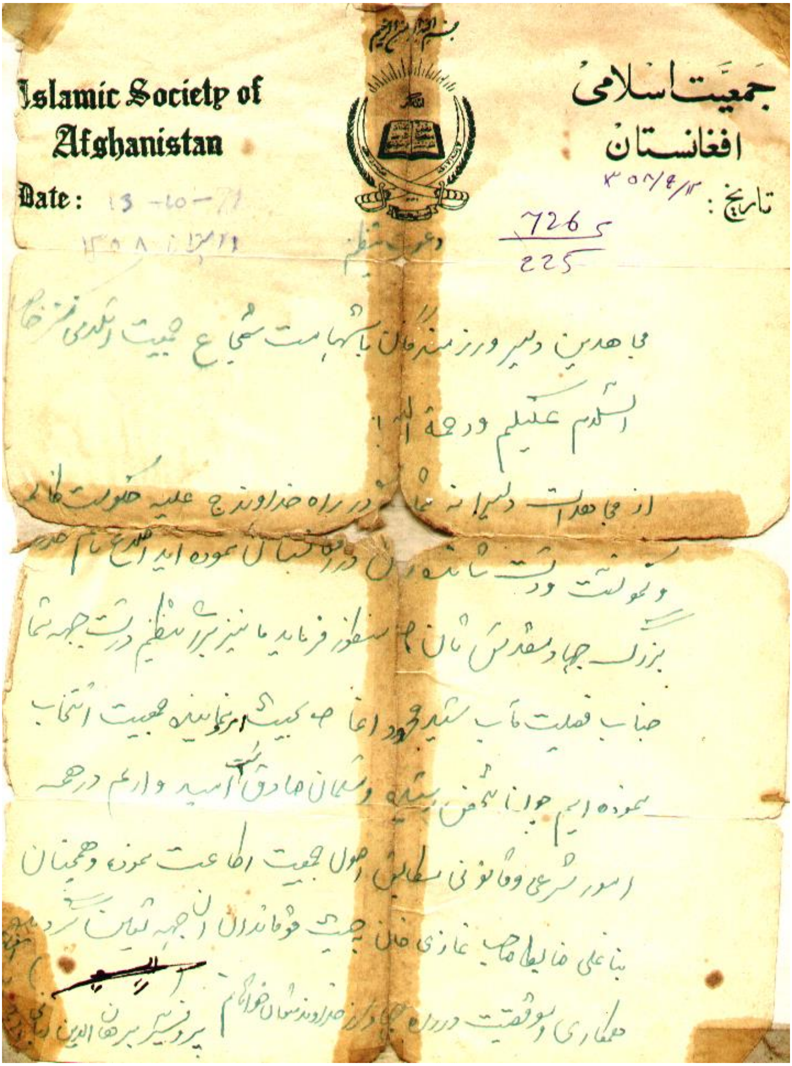

۱۴- دجمیعت اسلامي د رهبر ښاغلي برهان الدین رباني هغه لیك چې
دکتاب په متن کې یې تفصیل بیان شوی دی.

(c) ketabton.com: The Digital Library

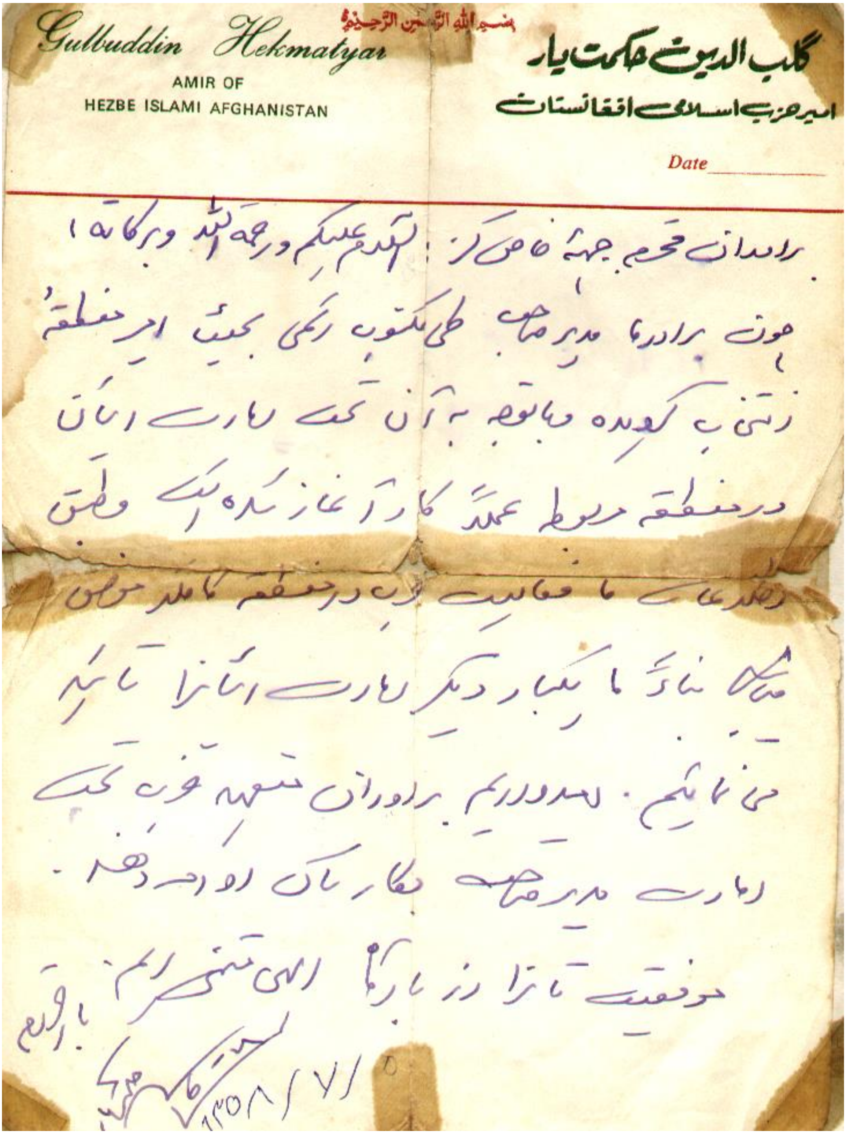
بسم الله الرحمن الرحيم

Gulbuddin Hekmatyar

AMIR OF
HEZBE ISLAMI AFGHANISTAN

گلب الدین حکمتیار
امیر حزب اسلامی افغانستان

Date

برادران محترم جبهه [illegible]: السلام علیکم ورحمة الله وبرکاته،

چون برادرها مدیر صاحب طی مکتوب رسمی بحیث امیر منطقه

[illegible] کرده و با توجه به آن تمام برادران را

در منطقه مربوط عمده کار را آغاز کرده اند [illegible]

[illegible] ما فعالیت [illegible] در منطقه کاملا [illegible]

[illegible] ما یکبار دیگر برادران را تا [illegible]

می نمائیم. امیدواریم برادران [illegible] تمام

برادران مدیر صاحب همکاری لازم را ارائه دهند.

موفقیت تانرا [illegible] الهی تمنی دارم

بالتوفیق

۱۳۵۸/۷/۱۵

۱۵- دحزب اسلامي درهبر ښاغلي ګلبدالدين حکمتيار دخپل لاس ليکلی
ليك وينی چې دکتاب په متن کې په تفصيل سره پرې رڼا اچول شوې ده .

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library